

7490

6161. 1001

38/48

7
Karola Świątego wielkiego przez
 czterdziści i sześć lat panowania
 jego, rok tylko jeden odpoczy-
 wał zakrwawiony miecz jego
 w pochwie. Tak zasnął wielki
 mąż, w siedmdziesiątym dru-
 gim roku swego życia, bo bli-
 sko czterdziesto-siedmiolet-
 niem chwalebniem pan-
 waniu. Dnia 28 Stycznia
 roku 811.

Zaczelną się moje ziemie
woda dnia 13 Lutego 1864

O doskonałym chwale Bożej
albo godzin Kościelnych
odprawianiu

Przez ustanowione chorony
nabożeństwo, y co zapo-
żytek iego jest

Prosić, modlić się Panu Bogu za
wszystek lud chrześcijański. Znamienia dzi-
wnie jest zabawa. Co szeroko czynimy godzi-
ny kościelne. Zbreviarz odprawiać y
chwalić Boga, które modlitwy godzinami
nazwał kościół iż postanowił czas y miej-
sce kiedy się na to święte ćwiczenie mają
schodzić. Czego początek był wdzięk on kto
rego do nieba pęknął nasz wstąpił. Albowiem
Apostołowie zešli się do jednego wieczernika
Zwierał ynnych uczniów kiedy wszyscy byli
krawaigc iednostajnie Namodlitwie przyczym
była

Czemu y
namu na
no Officij

była też Marya matka Boża aż przyjeżdżenie
Duch Święty Za którego nadchnieniem
wierni pieńszy byli krwawicy w modlitwach
y schodzili się do kościoła na komunię dzie-
ki y chwalenie Boga y przeto Morw. S.
Pawel gdy się schodzicie koždy z was
psalm ma, y drugi dzieki Czynie a prosie
choć nierozumieją odpowiada Amen.
Zesego znac iż ta modlitwa nie była sczyro-
wniejsza ale usłna y tak głośna, żeby iż-
szysze y rozumieć wszyscy mogli Tak yż
czuś iednego Apostołowie innymi wierny-
mi zszedłszy się na Mieysce iedno wszyscy
yednostaynie podnieśli głos do Boga dług
y gorący czyniąc za wszystkich modlitwę.
Achociaż Duch Święty którego dar jest aby
się kto umiał dobrze Modlić zwykł on
długym się dodawać słow, tak yż zmodli-
tów wiekszej, usłna wypada. To iednak
razko bywa dla małej sposobności naszej
y że nieryszysy do tego przygotowaniu Sg.
Przekosż iako Chrystus Pan Pacierz 3to

Bum 4

Żyt abygo wszyscy mówili Tak Duch Święty
nadechnęł Kościołowi aby sporządził Officjum
y modlitwy Achały Boże Opisał któreby
odmawiali Jędzy Boży czasu pewnego y na
miejscu peronym

Paragraf I.

Przyczyny tego Świętobliwego wynalasku
pięć się znajduje bardzo pożytecznych u. S. Bona
wentury: Pierwsza aby Kościół Bożycy na
śladował Tryumfującego w którym Aniołowie
y dusze Świętych przed Bogiem zarządy stoja
piłnując jego chwały wedle słow onych Da
widowych: Błogosławieni którzy mieszkaia
w domu twym panie na wieki wieków chwa
lać cię będą. Ponieważ tedy Chrystus Pan
nasz iako jest wniebie rzeczywicie y prawdzi
wie jest jest też Wnaswiejszym Sakramen
cie Wkościołach, słusna y przytoyna jest a
by byli ci którzyby asystencyą czynili y chwa
lili Majestat jego tak cęsto y gęsto iotko
utomności moze ludzka y zda się że Sera
finowie które widzieli szcześnie stoją

do

7
do kościoła Jerozolimskiego Znieba. aby nas
nauczyli iako myśmy w kościołach Boga chwa-
lic. Albowiem przed obecnością Pańską, Wo-
tali ieden nadrugiego y mówili Święty -
Święty Święty pan Bóg zastępowo pełna jest
wszystka Ziemia chwały Jego. Aby ludzie
wiedzieli iż maig. natchnowac rozpatkane y
Serafinow miłości Zwieltka Zgodą Przena-
świątszą Trojce Chwałę rozumiejąc y sz
Zacnieyszy niemasz zabawy, która bydz może
na Świecie: poniewaz Sie Zniey chlubią nie
biescy Anniotowie. Z których chwałami my
kaszyc Moie, aby moiey defekty dołożone były
y miłsze panu Bogu zostaty. Przeto bowiem
w Prefacy kościół mówi: Cum quibus et
nostras voces ut Zkto remi y glosy nasze aże
bys przypuszcic raczył prosimy etc.
Wkora tego postanowienia przyczyna aże
by wieczna dobrodziejstwo Bózych pamiątka
była y dzięki Janie nie uskwatły, wedle onych
słow Dawidowach: Błogostawie bendz pana
Zawzdy: Kozdego czasu chwata Jego wu

Sciech moich y onych szaiszowych lito
sci panskich niezapomnie, Chwate Panyka
nad tym wszystkim co nam dat y nad mnu
goscig dobre ktorych nadat domowi szra
elstiemu. w ktorych stowach wspomina
dwoiatkie dobrodziystwa osobliwe iedne kto
re kazdemu znas daze Bog a drugie ktore
daze Kosciotowi swemu na pozitek wszystkich
zeby tedy pamiatka ustanowiona byla oboich
poskonowiono Godziny dzienne Noce, aby
koscielne osoby za swe prywatne y za powsze
chne zawsze Boga wychwalali. Lecz nay
wiecey dziękowali za odkupienie nasze chwa
ląc pana ktory sie Opulnocy Urodził y
drugiey nocy Srogie uciierpiał meki y na
smierc był pokrzepiony a ożoſtey Ukrzyżowany
W wieczor pomart y około Zmierzchu pogrze
biony, pokym naswitaniu Zmartwych wstāt
y godziny trzeciey Ducha Świętego zesłāt
Ponieważ tedy wke godziny tak wysokie do
brodziystwa Kosciotowi nadat, przysłato,
aby dzieci iego, takę szczodrobliwosc y miło
sierdzie wychwalac wke godziny przychodzili
Tey przyczyny Siostra iednakaz. Przecia

to iest aby modlitwa Swięta iako naczęsciej
przedstawiana była dwoiakiem rozgledem. Zie
dnezy przeto miary ysz potrzeby y miserie
tak prywatne iako pospolite ktore nas cigna
są ustanowiczone. ktorych naprawa porzeczny
iest samże pan nasz. Drugiey miary ysz
modlitwa iest naszkuteczneyzey srodek na
zachowanie Wiary nabozenstwa y swiętobli
wości ktora się popisujemy. ktora przez po
mocy Bozey długo stać niemoże a tey pomocy
modkami zasiągamy. Yboim tem rozgledem
rzekł Chrystus pan potrzeba się Modlić
Zawsze anieustanawiać Tym więcej pragnę
im więcej pićcie. Nadto ysz Breviary
nie tylko ma prozby, lecz też wiele aktow, y
Affektorow wszelakich, przeto kiedy się tak
potrzeba modlić, nie tylko się rada wypelnia
ustanowiczoney modlitwy, ale też postępowania
ustanowiczone swiętobliwości wedle onego co
Duch Swięty mówi. Kto Sprawiedliwy iest
niechay więcej usprawiedliwia się y swiętę
niech się poświęca jeszcze więcej. S.

Gwartha przyczyna Aby prosty lud ktory
mako umieć y mako się kocha w modlitwach

7
y chwatach Bożych przyuczać się do nich
wzbudzać się przykładem tym aby podług
możności swojej też czynili y nieobciążali
sobie zabawki wkościele. Bo doznana rzecz
ysz gdyby świętego porabu tego niebyło
nie jeden niechodziłby do kościoła albo inie
go przedziuchnoby wyleciał -

Piąta Przyczyna iest że ta rzecz do
ozdoby katolickiego kościoła należała jeżeli
się bowiem poganstwo schodziło do swych
buznic na chwalenie fałszywych Bogów dale
ko więcej^{nam} przyskalo schodzić się Chrześcia-
nom na chwalenie prawdziwego Boga naszego.
Y iestli wstarym zakonie schodzili się
dobużnic y święta swa odprawowali na
chwałę Boga naszego daleko więcej przysku-
sza abyśmy się skupili do kościołów naszych
zabysmy go chwalili y przewysokich tajemnic
a świętości uczynkami byli czynić co Ekle-
zyastyk Mowi O Dawidzie S. Dał ozdoby
świętom y ozdobił Góry aż do skonczania
zynoka swego aby chwalili imię święte
Paskie y wystawiali rano świętobliwość

7. Boga. Wszystkieśmy go albowiem winni
chwalić że taki jest, y dla wysokich które
ma osobie doskonałości y dla słodnych spraw
które kwoli nam uczynił. uczyni y przystoy
abyśmy wszystkie siły nasze napiekl i naczynia
nie tego że wszelakg uroczystością zarwsze
albowiem inniey uczynimy aniż tego nie skon
czony mająstat wyciąga y zastuguie iako iā
wnie rzekł tenże Ekleziastyk. Wysła
kciaycie pana im naywięcey możecie. Bo iest
że przewyższy y dżwona wielmożność tego
Błogostawie pana wywyższayciego ile ben
dniecie Mogli. bo więtszy iest nadewszelkig
chwale nieustawaycie bo nieogarniecie

Suma 11

Ze przyczyny postanowienia Officium Bo
żkiego wielkig nam Waga iego Otwieraię. ktoreg
wodzielnymi podobieństwuy Święty Chrysoptom
wyłoży syroce. Bo Siedm części iego są
krzenia, przyma Tercia cē są iako Siedm
planek na niebie ktore kosciałowi Światko
ści ciepłosci, y rosy osobliwey udzielaig. gdy
by sklonca niebyło, rozendzieby Ciemności i
mno mizeria y śmierć była. Tak jest ^{bes} mo

9
dłitny wtaśnie rozumby nasz ciemny był y
bledny. Serca zimne bez affektoru oziębłość i
y mroź grzechow miećsee wnimby miało
żyrok nasz bez nadchnienia niebieskiego zostawat
by. Przez nabożną modłę odnawiaią się Cnoty,
iako nawiosne Ziółka smutne się rozweselaią
Serca. Skabi moe siłę y swiętobliwość biorą a kto
rzy są zdrowi y duży zwiektszą goręcością zabawy
swoe odprawiają y coś więcej ięsię powiedzieć
możem: że modlitwa słoneczni czyni ludzic
dla znamienitech iasności y goręcości ktorey
im nadawa, na podświadczenie tego kiedy
Mojżesz żył skąpieł kiedy długo był rozma
wiając na modlitwie z Bogiem. Miał twarz
swoię rogatą co iest tak potrzebne promienie
miotając że Synowie Izraelscy niemogli nanie
patrzye iako ani rystonczne promienie nikt
weyrzec niemoże. Y kiedy się chrystus pan
modlił na gorze Tabor. Rozświeciło się Obli
cze iego iako słonce a szaty iego białe iako
śnieg. Y ponieważ
jest koscioł wybrany iako słonce, chce upa
wnie wybrane swoje częścią modlitwą która

do

do tego bardzo potrzebna y dziełna jest y ponieważ
wyznawca iawnie iż jest Baroże odziana Słonce
Sprawiedliwości przekoz też chce wyznawca u
staroiczną modlitwę przez którą zachowuje tak
kosztoronę szakę życząc aby każdy sługa Bóży
Świecił iako Słonce y upewniał wybrane Swo
ie y powołanie przez katowe Karcicia Cwiczenia
2 Skąd idzie iż modlitwa C iako mowi Świe
ty Chryzostom J znakiem jest Świątobliwych dylz
które są żywymi członkami kościelnymi. Y
iako rzekł Ekleziastik: Zwyrazenia poznac
maza a odpokhania oblicza poznac roztropnego.
Ubiór Ciata y Oszercanie Zeboro w smiechu y
chod Ckowieczy wydawcaigo. Tak daleko
wiecey mowi Modlitwa y służba Bóza zna
kiem jest wszystkich Sprawiedliwości. Jest
bowiem habit iakis duchowny dzwony przyno
szący piękność duszom bo żywot wszystkich ukła
da y prosiwie wszelką Iniego Maktute Znoszą
Świątką iakąs pychę ktora wlażna jest Czeg
cych Chrystusa dżalezy wżym aby gardzić
wszystkimi ziemskimi rzeczami niewoląc się

Grzechowi nie dać a ducha we wszelakiej —
ochronie zachować. Y kiedy kogo prawi widzę
nie chętnego do modlitwy, y mać onie skarcenie
czyniącego: Jaraż pomysłam iż nie grzesznego
rodziny nie ma a kiedy obaczę barzo pitnego
wstusze Bózey ze sobie za szkodę najwyższą
poczyta iż sie ukaźnie niemodli. dochodzi
iż taki chce mieć Gnotę Nieładaiakę chce być
kościołem Bożym aby w nim Bóg mieszkał
y uwielbiony był — — — — —

Modlitwa prawi jest iako żyła która ciało 3
y członki wiąże bez żył nie byłoby ciało, nie
chodziłoby nie biegato y w nich osobliwa moc y
siła należy. gdyby żyły podcięto wszystko by ta
fabryka upadła: tak sie Gnoky Spaiąg na
bożną modlitwę y wiążeć Wnitosci Żłtoreg ży
ię, duch Modlitwy iednoczy Serca Wiernych

Modlitwa jest osobliwą obroną kościoła Bożego 4
iako Miasto Chociażby obleżone było od nie
przyjaciół kiedy ma mury wokoło mocne nie
dostąpi go nieprzyjaciół ani się podda dla gło
du kiedy ma dostatek Żywności ani go strząca
gwat

gwaltym kładę ma Zolnierza który go broni
Tak hoźda duża w której goręcy duch Mo
dlitwy panuje Opakrzona dobrze Muram nie
przekomionami protekcyi Bożej wiele Anniotar
ma na straż swą postanych y dobrze Ufundo
wany ma Spiklers duchorony tak że się niema
czego bać -

Modlitwa iest iako pokrapianie ziół Zolta
Szczą że schtych na Ziemi nie mającey wilgotno
ści: bo tem sposobem Modlitwy Czystą tak żywą
wodę Ożywia się nabożenstwo Wduszę, dobywa
ię się kwiadki po niej Goręcych Będz liści Storo
Swiętych y dobrach spraw Orzoco. Co wszystko
widząc kosiół chce aby studzy iego nieraz ale cze
sto Modlił się na dzień że by te niebiejskie stra
pienia upraszali y żywe które Bog Znieślonczo
nech swych Skarbow wylewa.
Iako woda
tak iest Żywotem rybkom iż Żonicy Żyją
pływają y biegają Z której gdy wynidą Zmarz -
Zdychają. Tak Mowi Modlitwa iest Żywot
duszom które Życ mają. od dychac pracować y
działa Czynić Wiecznego Żywota godne. a kie
dy opuścą Modlitwę, przydzie nako że wszystko

Zgubią

Zgubią i Tymi y innymi podobienstwy Chwa
lebny ten Doktor pokazuje potrzebe y poży
tek modlitwy y tego Cwiczenia się romodla
Mowić iżeli chcemy naśladować Patriar
chow Prorokow Apostolow y prześwieatnych
ynnych Oycow Snadnie to otrzymać możemy
gdy powyżyskie dni na Modlitwy, nabożeń
stwo y służbę Boga się udamy. Która
Sentencia Duchownym a Żokonnym miano
wić służy ktorzy względem swej profes
sji poświęceni są na Ustawiczne Modlitwy
iako Ezechiasz król rzecht Lewitami. Was
obrat Bog ażebyście stali przed nim y służy
li mu y chwaliłi go y pokili mu Zapłat Mo
dlitwy Świętey. A iż stać przed Bogiem
dzisiaj się dla modlenia y mówienia z nim y
kazać mu iest Modlitwy Mowić to wszystko
włażna iest kościolowych osob Żłkorey powin
ności chlubić się daleko więcej niżż aniżeli
żrzczyż wszelkich innych iż kościolowi po
moc czynią swoymi Modlitwy y ze sobie ta
kie y chwale wieczną zastugią tym uczyn
kiem. Do nie mają rozumieć Chorowe pan

ny aby modlitwa postanowiona na powyższe
 chny pożytek kościelny Onym też niebyła
 pomocna y pożyteczna. Albowiem nader
 im pożyteczna jest pożyteczniejsza niż
 gdyby się prywatnie modliła każda za
 się. O Boże który tak Matkę robaczki
 iakim ią jest, na tak wysokie rzeczy ią
 ka jest chwalić Ciebie wynosisz dajże mi
 wielką uprzejmość y pokorę tak Anniel
 ską postugę odprawować — —

Rozdział II

Z których przyczyn zwycaj
 jest uroczysto śpiewać godziny
 Alternatą wierszami, y zia kim
 ko pożytkiem Bywa rrrrr

Na deklaracyę tego wiedząc mam: iż
 dwiema sposob y odprawowane bydz mogą
 godziny chorowe: Jeden jest cicho ie Czytać
 aten Sposob iako Mowi Świątek Pomaż nyy
 tkian kościelnym Stugom jest potrzebny. Bo

yż Koscioł jest widomy widoma też y gło-
 sna byda ma Modlitwa ktorą on ustania
 y do ktorey obowiazue: tak aby kto ię-
 sam Czyta mogł ię swoimiż użycia sty-
 szac, a kiedy z drugim także ię Czytać ma
 aby y inni ięgo y on drugich słyszeć mogł.
 Alkiedy się odprawia wchorze tak ię mo-
 wie krzeba, aby od wiernych słyszana była
 ktorych się imieniem oddać, y ten jest
 drugi sposob odprawowania tej Modlitwy
 spiewając: Co za Moyżesz powstał gdy
 napo[C]zęto niektóre pieśni spiewać panu
 Apokym Dawid postanowił spiewanie Psal-
 mow y Himnow zinstrumenty y muzyką.
 y Chrystus Pan Hymn spiewał na nasz przy-
 przykład: y Apostoł napomina wiernych do
 spiewania Psalmow Himnow y Pieśni du-
 chownych, Co barzo wużywaniu było wpirow-
 cnym kosciele. Ale nierozumieć aby te glosne
 modlitwy y spiewanie do tego się sciągato
 zebyśmy Serca y Zgódę naszą obiarowali Bo-
 gu iako Czynimy złudzi. ani głosu wzno-
 simy azeby nas Bóg usłyszał iako Eliasz

mówił

możet fałszywym Prorokom Baalowym
Śmiejąc się z nich Wiadom bowiem Bóg my
śli Serca naszego pierwsey przenika niżli
ich dobedziemy. Przekoszt yż głosom y
znoką modlitwy czynimy, dżię się tylko
dla naszego Zbudowania y pożytku.

Summa I

1. Anaprzód iżesmy Złożeni Zciata y dusze
przyjści kłaniać się y służyć Bogu, nie tylko
Affekty duchownemi lecz stowoy też y głosy
cielesnymi aby Serce y ciato nasze iako mo
wi Dawid skłakały ku Bogu żywemu.
2. Z tego bywa iż dla Zwiędnięcia dusze
Zciatem iako dostatek ducha dobywa się przez
język rogorze stowa tak iżyczne głosy na
bożeństwo w duchu wzniecaią. Dla ktorey
przyczyny mówi S Augustyn yż chwata
obyczay spiwania w kosciele, aby słabych
duch wzbudzał się do nabożnych Affektor
Zmuzyki. Y o sobie rozmarwiając z Panem
Bogiem mówi. O iakom się rozptakiwał
w Hymnach y Kantykach twoych poruszony
metodyą wdzięczną koscioła twego. prze

przenikały uszy moje więcej one, y nyciśkata
sie żnich prawda twoja serce moje, y zniey
wzrostło nabożenstwo, y laty sie tzy, y dobrze mi
było żnimi. Stąd idzie Co mowi Światey Grzegorz 3
13 Spiewanie Psalmow droge ściele ktory Psn
naż udziela Świentych tajemnic swoych pozna
nie dar struchy y pobożne inne affekty.
Jako sie przykrafilo Elizeuszowi prosiącemu
aby mu przywieziono Spiewaka albo gracza
żaby ża Spiewaniem iego dysponował sie do da
ru prorockiego y na ten czas stala sie Reka
Paniśka nad nim że przyszedł Bog do Serca
iego y Światłością go Świecił swoiz y swe se
krety objawił. Ż ynnych wiele affektor 4
Sprawuie niebieskie to Spiewanie. Albowiem iā
ko mowi Światey Isidor Smutne pociągza Serca
ślodkość wduszach rodzi, łepych rozbudza y grze
sżniki twarde ryzga do płaczu. Psalm dni uro
czyste czyni Świećniejszy Mowi S. Bazyli napet
niażę ie radością a czasem żasmuceniem ktore
ieft wedle Boga, ślodkie iak Cukier tzy wyroo
dżę ż Serca by kamien twardego. Psalm iest
uspokoienie dusz, Unia roznic, y przyczana po

kości między nieprzyjaciół. A choć się kto iako
 lano rozgniewa, gdy zaśpiewaia Psalm doży-
 iego uciechy się iak beranek. Psalm jest za-
 bawa Anielska y woyska niebieskiego powin-
 nosc y duchowne Maieſtackowi Bożemu naywznie-
 szniejsze Aadszenie. Psalm wielce pomocny do
 pokamowania smyslow y rozkosz tego swiata
 bo mysl do nieba podnosi a od tego co się Bogu
 niepodoba odciağa. Jakaż onie rzekł Chwałę
 moją zawſciagnę cieżebys niezginet. Znac-
 ył Trumfiącego Kościoła barzo naśladowie-
 ten nasz boiuiący bo wonym Boga Błogosła-
 wieni chwałę głosy dziwnie zgodnymi pieśnia-
 mi y muzyką barzo wdzięczną. O których
 mowi Święty Jęz że ie widziat. Maieſce
 Cykary y rostruchny pełne perfumow Kto
 re są modlitwy Swientych y zwieltim we
 Selem barzo wesoło Spiewali pieśń Nową.
 Ze Oboim Kościele rzecz mozeż Coż Oba
 czyż Wſunamitce ieno chory Spiewaiece
 jeden chor Anielski który ſkapił do Betle-
 em niegdy Spiewac. Gloria in excelsis Deo
 A drugi jest duży Swiętych, które Zwyciężyły

Jakana - iako więc po Zwycięstwach Swoych
 Żołnierze Spiewają y Moyses po fardonie
 A Trzeci Chór jest sług Kościelnych na Ziemi
 Żłkoremie się łączą Aniołowie niebiescy aby
 ich Spiewanie nabożnieysze było. A Żong ię
 chorani albo szykami ~~wy~~ przeto y sz ky
 mi zgodnymi głosy pochodzącymi Zserc Zie
 dnożonych Czarty Zwycięzają y Zgrzechow a
 passyi tryumfują. Albowiem Spiewanie ko
 ścielne Zrozmaitych głosow zgodnych Zpoio
 na Miasta dobrze Zporządkowanego iedność
 wyraża Młowi Augustyn S. jako bowiem
 w Spiewaniu głosy chociaż między sobą
 barzo różne Konkordują się. Alk Bas Dy
 skant Lenor że się Wmuzyce Konkordują
 czynio ię wdzięcznieyszą y miłszą: tak
 wporządnym mieście iakie iest kościół y
 iakie ma bydź Zgromadzenie duchownych
 mają się wzzyseć w iedność Miłość skupić
 chociaż ingenia y Officia różne barzo mają
 choc Cholerycy, albo flegmatyey Melanko
 licy albo kwić patni przeciwne Zprzyro
 dzenia mający skłonności powinni umieć
 umarkować ececsy swe Żaką Siłą
 aby

aby o wielkim polowiu Spiewali a muzy
ke serdeczną Bogu y Aniołom tego miłg
staranie Czynili. Y namalyby to był poz
tek gdyby go duchowni z Spiewania swo
go brali mowi Święty Augustyn.

Nakoniec Święty Ten Doktor tak wiel
ko miał opinię okey postudze kiedy sie
dziecie iako potrzeba ysz rzekł: kiedy
nie macz Mszy Święty albo kazania albo
rozmyślania niewiedze Czymby sie Chrze
ściania lepiej y swiętokobliwiey zabawiac
mieli iako psalmami. Do tego przy
claymy ysz wierni do kościoła sie scho
dzacy y słuchający godzin biorą wszystkie
te pozytki Chociaż nie Spiewaia sami kie
dy sie tą uroczystością Zwiernicnią pobu
dzaia do wnetrznego nabozenstwa y powin
nionych innych affektor. Dla czego
wskazujemy Spiewaniu nie Swięckiego nie
ma się przymieszować ale ani najmniejsza
wonio iego lecz iako największa powaga
y przystoynosc ktora by kół miłk yszom
była aby ducha krepika y cięszyle

Suma II

Lecz yż by ten obyczay wiele mogł ob-
 ciążyć **ciężko** przeto yż służba Boga dru-
 ga jest y spiwanie pracowite. Zagescili się
 zwyczaj wkościele mówić takowe godzi-
 ny alternatę od dwóch chorów, gdy jeden
 spiewa wiersz ad drugi mu odpowiada wiersz
 który święty zwyczaj mówi Isidor po-
 czątek zwiał z tego co szałasz rzekł o
 Serafinach: yż rotali jeden na drugiego:
 to jest pierwszy mówi: Święty a: drugi
 przykładem jego pobudzony odpowiadał
 także Święty y pierwszy powtarzał Święty.
 Skąd S. Józef męczennik ten Obyczay
 wniósł do kościołów swoich że tak spie-
 wając słyszał Anioły Hłimn Trójcy
 przemaszyc. Który pokym zwyczaj
 poszedł nuczynania. Y było to barzo pokrze-
 bno Bo tak przemiana miła jest użom
 rodzi nabożenstwo, y praca w spiwaniu
 ataknaia się, bo gdy jedni spiewają dru-
 dzy milczą y odpoczywają. Y tym spo-
 bem łączy się lepiej ytkna modlitwa

3wewnętrzny. Albowiem gdy język miły
dych się wzbudza do myślenia orzecbach
wiecznych y zarazem się do śpiewania roza-
ca zwiększa goręcością. Ten też spo-
sob ratowania się wzajemnie w śpiewa-
niu wierzący a /putecznie w śpiewaniu
Antyfony na końcu znaczy moc dobrego
przykładu, którym iedni drugich pobudza-
ją do chwali Bożej, y do zjednoczenia
serc wielbiąc Boga y służąc mu dla kto-
rego chwały psalmy śpiewają. Tę jest
znamienita ona obiednica którą uczynił
Bóg przez Sofoniasza naszym szczęśliwemu
Zakonowi Łaski. na ten czas prawi Wro-
ce ludowi Wargę wyborną ażeby rozrywali
wszyscy wymie Łąskie, y skazyli mu ra-
mieniem iednym. Wargę na wybor jest
która pilnie przestrzega aby Morita za-
wsze święte przewyborne rzeczy a miano-
wić chwały Boże przydawszy do modły
y śpiewania wszystkie Kondycie których
wymaga ta znamienita sprawa. ∞
A yż Persona iedna nie uczyni uroczysto

Sci y wspaniałosci: a kiedy ich wiele jest
 się zgadzać niebiedą z sobą niemogą iey
 iak potrzeba wykonać: Obiecię Pan nasz
 Wargę Wyborną y unią Serc ze Kamie-
 niem iednym chor uchwignąc y ciężary stu-
 zby Bózey unieść Moga. Raz tak praca
 podziałając yż gdy iedni śpiewają drudzy
 milczą: y gdy iedni siedzą drudzy stoją raz
 wszyscy razem poruszą y wielką zgodą
 śpiewają. Obiadnica ta jest Pana Boga
 naszego bo iego ma być dar Święta wargy
 y ięzyki Wyborne do Chwał Majestatu
 iego y iedność Serc do wykonania tego Co
 Czynył Czworo Związka Święte o których
 Jan S. powiada yż nie miały od poczynku
 wadnie y w nocy Morzące Święty S. S. Pan
 Bóg wszechmogący który był y który jest
 y który Ma przysc. y zakaiono tam wiel-
 ką tajemnicę yż gdy troje onych Związków
 podobne były do Lwa Ciotka y Orka, które
 nieumieją morić iako Czworak wszystkie
 iednak ctery hymne ięzykiam y pieńiem
 inkonowały śpiewały chwaliły Troycę:

przenasroientysz. Azeby zkad zrozumiano
ysz mądrość Boga Okręca usta niemych
y języki niemowiat czyni wymowne y
daje dar modlitwy. wszelkim Ludziom choc
by byli iak rootek grubi, choc iak Człowiek
Sposobni, Choc iak ptaszek słabi choc iak
Lewo mocni y wszelkiemu narodowi Kto
ry iest pod słońcem aby wszyscy Spiewali
Alleluia to iest Chwalcie pana. Wiele
godzin dziennych Nocnych od kładaięc na to
Święte Cwiczenie. Wyzywaięc wszyskie wiek
kość wiernych słuchaięcych wnoszące aby
pokłon oddawali y Chwalili Krola Wiecznego
Na ten Sposob, Którym Jan Szczęśliwy
Gdy dawaięc one Zwierzęta Chwałę y Chęć
y Błogosławieństwo Żyjącemu Na wieki wie-
ków, upadało dwadzieścia Starey starcow
przed siedzącym na Tronie y Chwalili Żyjące
go na wieki wieków. y kładli korony swe
przed nogi ięgo. Y poczęli go kęsz swym pie-
niem Chwalie mówiąc. Godzięnas Panie
Boże nasz wziąć Chwałę y Chęć y Moc
abowiemes ty stworzył wszysko y dła wo

tey tworzy były y stworzone są. Aby Stąd
 zrozumieć królowie y panowie swiata te
 go y inni włościeli będący yż acz we
 ckie stanu swe w formach y miastach
 mogą tam być jednak skoro będąc słu
 zbą Bożą Mają swych Czasów porządek
 y upadać przed miastem Bożym y Ser
 ce swe wyznawać ze wszelkiego górnego
 affektu y by niewiżm iaką wspaniałość po
 kładać przed nogi Boże. Himny mu też
 swoje własne y pieśni dać y wyznawa
 ić ze są pod tym stworzeniem przędzy
 wyższego tego pana którego śluzę samą
 wolać są żyć y zachować się. —

Skonczmy ko Kaput, Okazawszy ro
 zność między tymi którzy Officium wcho
 rze śpiewają a którzy go osobno czytają
 Ci albowiem samego było swego pożytku
 przestrzyc małą duchownego, a którzy
 śpiewają Mają też upatrować dobro słu
 chających, a by się sprawa y podobna Bogu
 y budowała Bliźniego za Czym idzie yż Ce
 remoniję przestrzyc wszystkich winni

Kto

które są opisane od Kościoła na ten koniec
A którzy zaś poedyntkiem odmawiaią mo-
gą iako najnabożniej rozumieć odmawiać
y od prawować bądź czytać bądź śpiewa-
jąc sobie. bądź wszystkie pierze bądź jedru-
gą podzieliwszy pierze. Tak żeby dwa by-
ły chory były ięski ich trzy albo cztery ra-
zami y spotu recitując officium. Bo tak
porządniej niż gdyby trzy chory były. Y
taki bywał zwyczaj między nabożnymi
matronkami niegdy mówi Tertulian. Bo
mąż jeden wieść zaczął w Psalmiech
a żona drogi odmawiała. Y kiedy się przy-
stojną żonką dziecie wyczerpnęło się mogą
pożytki które wyczerpnęło miłujący pod ten
czas kiedy drugi śpiewa.

Rozdział Trzeci

Moc y cena Modlitwy które się
dzieją imieniem Kościoła wszytkiego
Nie mniejszy wagi są modlitwy które
się czynią y mówią od wszytkiego Kościoła
Bo mają cennie znamienne własności mi-
ędzy innymi dla których niebieski obłubie-
niec

27
niec rzekł: O kościele iako sway oblubienicy.
Jedna jest gołębicą moją doskonałą
moją: bo zgromadzenie kościelne jest ie-
dno y jest święte iedno jest dla iedney
wiary, Religii y iedney głowy papieża
Rzymskiego, a choc jest wiele kościołów po
świecie przecie dla tego ziednoczenia mo-
wimy yż się kościół modli spiewa Offiary
ie. ed ponieważż to czyni zopisu zbawie-
lowego który jest fundatorem y osobliwie
przednią głowę jego Y nie potrzeba aże
by to rozyscy wierni sami przez się od-
prawowali dosyć na tym że te sprawy Czy-
nią przez niektóre osoby, przez kapłany za-
konniki zakonnice. Tak iako mówimy
yż ten człowiek widzi chodzi robi Chociaż
tyko okiem widzi Uchem słyszy nogami
chodzi rękami robi. Świętobliwość nie
tyko w tym zawisła yż są w kościele święte
świętosci przeświety zakon przeświety
offiary: ale też i w tym że w tymże
zgromadzeniu zawzdy są iakowe święte
osoby, przydatna Bogu, mające miłość y cno-

Ły nader znakomite które mu sie dziwnie
 podobają y wielką przed iego Oczyma przy
 sługę mają Z czego idzie xśz aczkolwiek
 wiele jest grzesznika wkościele (bo przy
 pszenicy siła plewa byda musi) Co on ie
 dnak wpospolitości czyni jest Bogu przy
 iemno: przeto xśz oczy swoje obraca raczey
 na przyiacioly które wnim ma niż na tych
 którzygo obrażają ponieważ zrozmony
 którą miał Bog z Abrahamem około prze
 kłębnych onych miast Sodomy y gomory wia
 domo xśz by Bog odpuszcit był skazanie
 one grzechy ich gdyby był znalazł między
 nimi pięciudzieścig Sprawiedliwych either
 dziesiętu albo dwudziestu y owszem dla dzie
 śięci odpuszcę wszystkiemu miastu y miey
 scu Bo Pan Bog nasz barzo jest skłonny
 do łaskawości y miłosierdzia, y dla kół
 swiętobliwych dobrze czyni pospolstwu zte
 mu, y krolestwu czasem całemu wko
 rym oni żyją: iako daleko więcej uczy
 nił kwole kościołowi wszystkiemu który
 ma wiele swiętych którzy nie tracą swe
 go glancu dla złosci ynnych. Przeco

też Świętobliwzy będą, gdy będą mieli
wiecej y przedniejszych Świętych: jako za
Apostolow, won złoty pierwszy czas był na
cier Świętobliwy, dla nielada Świętobliwości
która się zjawiała była W Pierwszych Chrześcianach

Suma I

Z tego Fundamentu Snadno dość Znać się
możliw Kościelnym: ponieważ Kościół jest
Ciałem duchowne którego głowa przednia jest
Chrystus Pan a Serce jest Duch Ś. A jako
głowa y Serce Ożywiają wszystko Ciało tak
Chrystus Pan y Duch Święty modlą się za
ciało Kościoła swego Ożywiając wyne mia.
nowicie Członki duchem modliw y góra
cymi affekty, Członki żywe to jest Sprawie
dliwe ludzie. Y tak wszystkie się Kościół
modli kiedy się modlą studzy jego którzy dla
tego służnie miałiby. Złączonymi bydz z swo
im głową Chrystusem Panem y z Duchem
Świętym aby ych modliw duchowne były
iako chce Kościół: Pełnić co kutej rzeczy
napisał Apostoł Efezjanom napełnicie się

Ducha Świętego Mowiąc sami z sobą w Psal-
miech y Hymnach y pieśniach duchownych
Spiewając w Sercach waszych Panu dzięk-
czyniąc za wszystko w imię pana naszego Jezu-
sa Chrystusa. A choćże zda się mówić Apo-
stol o wnetrznay rozmyślaney modlitwie gdy
kto mówi z sobą y z Bogiem Świętymi myślą-
mi jednak też rozumie y ouytney modlitwie
angazowa pieśniami duchownemi to co od du-
cha y Serca nabożnego pochodzi wktura
Duch Święty wlewa Ogniste Języki które
zowie Zofonia Prorok Wargę Wybraną
y że zgorgocseją Mowią Psalmy Hymny y
pieśnia chwalecy Bóży y dzięk Spiewając ie
Serce y języki a wspierają się na łasce y mo-
cy Jezuśowej którego imieniem Modlą
się za wszystkich. wktóre modły nakładł
kasciot Psalmow Dawidowych Pieśni Pro-
rockich Hymnow z Doktorow S. y innych
modlitw Apostolskich barzo słicznych wktó-
rych jest to pamiątka obecności Boskiej,
to podniesienie Serca ku Bogu uznania =
podkości naszej, Spowiedz pokłon Maiejkato-
wi Bożemu, prośba oke rzeczy których nam
nie doskacie grzechow naszych odpuszczenie:

Żywienie potus pomnożenie Łaski y cnot
dzisiaj Zdobrodziejstwa Supplikacya na
skłonienie ku nam pana Boga Ofiary
Sluby Obiednice służyć mu chwalić go dla
wielmożności dziełnych które w nim są y dla
tych dzieł które czyni. A nakoniec pa
miętkka rzeczy przeznaczonych które uczy
nił w Zakonie przyrodzonym pisanym
y w Zakonie Łaski wynosząc odpłacając
sprawiedliwie a karząc grzeszne aby nas po
rużył cierpieniami tymi do miłości Bożej
nadziei y strachu y wielu innych Affektor
y Cnot których są pełne godziny kościelne
A co się w tych Modlitwach Isni, Cena y dzieł
nose ich do otrzymania czego szukają. Bo gdy
jest pospolita Supplikacya iakiego Majestatu
do króla albo iakiego Seymu musi Monarcha
uczynić, tak, y wierni gdy się do Choru zjedzą
wyrażają Seym kościoła porożecznego który się
przez nich modli. Bo kiedy kto pojedynkiem
modli się mówiąc litanią albo koronkę taka
modlitwa nie jest pospolita ale prywatna y
cena a waga iey tak wielka jest iako wiel
ka doskonałość y świętobliwość tego kto
ry mówi, Lecz modlitwa z Breviarsa
mo

moć bierze swoje od wszystkiego kościoła kto
tego prozby wysłucha ten na/ż y/ż miłuje
iako oblubienicę swoje. Y ona też prosi o
rzeczy zawsze dobre, y żywelią wiarą y ufno
ścią upewniając się y/ż rychłey niżbo y ziemi
przemina. Nizeli Obiednice Chrystusowe,
czego y/ż nie miawaię Często przywłane mo
dłitwy rzadko też wysłuchane bywaię. Ale
wkościele pewna wiara y nadzieia gron
kowna zawsze bytć musi. Odobroci przenamił
tego Oblubienca Chrystusa Jezusa. Y tak
wiedney modlitwie Kaptłn przy Mszy S.
mowi nie patrz na grzechy moje lecz na
wiarę kościoła twego dla ktorey też y
grzeźnikom dobrze czyni iako uźdrowił pa
ralizem Barabonego dla wiary onych kto
rzy przed nim skanęli byli. — — —

Z

Suma - 2 -

Wice ięski świętobliwość wiele może y/ż
modlitwa tego który ięst święty, wysłucha
wana bywa iako mowi Prorok. Oczy Pan
skie nad Sprawiedliwymi y y/ż tego na
prozby ich. A ktos na ziemi świętobli

W/3y

82
wzy iako koscioł. kto godnieyszy na ktore
go by Bog oczy Obrucik. y uzy na czyieby
proszby sklonik iako na proszby Oblubienicy
swey. A kiedy Przecia kondycya przysyg
pi pokora pewnie ta Oblotki przebie y nie
odkapi aź naywyższy wzyrzy. Sprawuje się
dlbowiem barzo pokornie romadtach swych
Koscioł, y niedufa Sobie uznawa swoię
mizerię, a fa tylko względowi onemu kto
rym zawsze narabia. Przez Pana naszego
Jezusa Chrystusa to jest przesnamitszego
Oblubienca swego bez którego uznawa iż
nie anic poćzyc niemoze a przez którego du
fa iże wszystko moze iako wielce możnego
y szodrobliwego biorze pokore iego za swoię
Jeśli też pomaga do wystuchania modli
twy Trwale gdy nieprzestawamy rozma 4
zac modlitw aź wystuchani będziemy iako
wdowa Ona którą sgm Zbawiciel za przy
kład przyniósł. Tak długo nastęgo sędzić
go nalegała aź otrzymała czego chciała y
potrzebna ta kondycia abyśmy nigdy nieyła
wali. A ktoras to wdowka iest ieno to
scioł katolicki odtąd iako do nieba oblu
bienie iey wystąpił zostawiony ię na tym
wygnaniu, kae cierpi zawsze od swych ad

wersarzon przesładowanie y zarzecz pomocy
potrzebując uskarwienie wzdycha nigdy
nieprzesłając, wędnie y wnoy najszy kółich
ktoryby iedni za nie azyby wysłuchania zo
stata. Weybrze Oprzenay wyszy Sędzio na
placze y supplikii key široky, Okazy iey fa
wor y kasty kwę godnac iest aby wysłucha
na byta modlęca sie o pomnozenie swoie
na chwale maiestatu twego Amen —

Rozdział Czwarty 222

Pozytki modlitwy owej kiedy sie oraz wiele ich znidzie na ie dno mieysce a ieden sie za wszy tkich modli

Go sie moriło okoscielney Rospolitey mo
dlitwie ktora sie dziecie imieniem kosciele.
kysz sie ma rozumiec o pozytkach Spolney mo
dlitwy, kiedy sie na iedno beyda mieysce dla
osobliwych iedkich przyczyn prosic czasu wojny
opokoy, albo czasu czasu suchosci odeszcz. Ja
ko sie w pierwotnym kosciele schadzali dla
nabiegających Pokrzab. Y gdy sie zeshi raz

Apokali Zwiernymi Podnieśli iednostaynie
ktos swoy do Boga Mowi. S. Lukasz y ztak
wielką gorącością yż sie Mięysce wszystko
poruszyło kiedy byli zgromadzeni y wszyscy
do iednego napełnieni byli Duchem swiety
Ztego Znac Moc Znamienitą Modlitwy ta
kiey, która sie dzieie od wielu razem. Co sie 1
dzieie Naprzod Bosobliwey assistencyi chry
stusa pana naszego który przykłada modlących sie
bydz musi pełnić Co Obiecał: Gdy sie dway
Zezwoła Zwas Na Ziemi Owszelką rzecz około
rzeczy prosili stanie się im od Oycy mego któ
ry jest wniebiaśiech kiedy bowiem są dway albo
trzey zgromadzeni W imię moie tam iestam
wpoysrodku ich iako posrednik aby wysłucha
ni byli y iako pomocnik abym im dopomagał
prosić gorąco Zdufności. Druga yż ie 2
dnosc Wnioskosci którą pokazuia schodzące się
do Spoknego Modlenia jest Znamienita przy
prawa, ażeby ich Modlitwa wysłuchana była:
Barzo sie bowiem podobą panu naszemu Zgo
da wiernych y przekosy W modlitwie którą
opisał wszystkim kazał się Zwać Oycem

3

a Oycam nie moim lecz naszym: daige im znac
 yż maig Zyc Ziednoczeni y Zkaczani iako bra-
 cia albo Siostry bez rozetki roznice a iesliby
 iaka byta pokrzeba ig oddalic przed modli-
 twą y przełoż na kayze Modlitwie przydat
 iako y my odpuszamy naszym Winowaycom
 Fladko gdy Sie rokupie Modlim roście:

7

ufnośc ze Okrzymam bez drugiego Czegom
 pono Sama przez Sie Okrzymac niegodna:
 A yż każdy Zpokory nie ufa Sobie tak rozy-
 sey oraz godni Sie staraig ze ich wystuchaig
 Gorgość kiesz roście bo Sie przyktadem dru-
 giego inny pobudza y Skromność gorgcych O-
 Ziebleyże porusza yż Sie Oniesz staraig Ze-
 go deleko Snadnieysza bywa krowatość na
 modlitwie kiedy Sie ich sita razem Modli
 Bo kto sie osobno modli prędko Sie Zmorduje
 akto Sie Zinszymi modli mniej Cwie Swoy prace
 dla przyktadu. Naostattek gromadna modli-
 twa iest natarcie iakies Woystkowe na pana
 Boga y gwatk iakies Zaby pozwolih Oco prosza
 czen gwatk barzo Bogu miły iest mowi Cerku
 lign. Y tak Sie skato kiedy piotra swięta
 go ro wziępnia Miano Zroshazania Zmandatu

Hero

Herodowego a Modlitwa Się działa bez prze-
stanku od Kościoła do Boga Żgn przez którą
modlitwę wybarwił Apostoła Bóg y won dom
modlących Się przyprowadził. Coż nad tę mo-
dlitwę potężniejszego która wieżę kościelną
podparła. ielka iest mod modlitwy zgodnie
odwrotnych Wkościele ofiarowanay, mogąc
Się y w domu Modlić ale kelt iako Wkoście
le niemogę kiedy jakie Wołanie iednostaj-
ne wstać do Boga. Tu coś większego iest
jednomysłność Związek miłości y kaptanście
modlitwy które są potężniejsze Zktoemu
gdy słabsze Złączysz wespół Znim ię wstąpię
do nieba To święty Chryzostom. Jednak
nie ganimy tu prywatny modlitwy Wcelly
Zwłaszcza kiedy iest kto doskonały y obyczaj
Się bez tych pobudek. Bo w nich osobność
ma niekture Inne dogody do attencji y cze-
go innego lecz przed oczy stawiamy modli-
tę, kiedy ię okazya iest Zinnymi Czynić, cza-
su plag pospolitych wgląd powiekrze suchos-
woyne gdy nakazują 40 godzin processie le-
kanie y wystawiają Naswiętszy Sakrament
aby wszyscy błagali gniew Bóży y pomoc
iakką otrzymali na one pokrzeby jako Apo-
stoli byli iednostajnie krwawicy na modli

twie prosząc Oprzyście Ducha Świętego y
wybanienia od Heroda y od Żydów. Także
mówimy O godzinach Kocielnych yż napoty
tek wszystkich Scigają się y nimisz każdy
sobie samemu który ie spiewa albo mówi
wiele pomaga y tym więcej że ich uszyca
zmilosci innym Bo większy jest Żyś modlic
się za inne y za nieprzyjacioly niż
się było za się Modlic dla miłosierdzia y mi
losci. Ma koniec to na pociechę niektórym przy
dac yż Spolecznosc Świętych która jest rokoście
le a jeszcze O Sobliwiey Wzakońia którą mają
Zakonniy tegoż Zakonu tak wielką mają sku
tecznosc yż Czystokroc Choc ieden Sprawiedli
wy są za się modli y na innym Mięyscu
winnym kłaskorze niż drugi, że są spoię
ni miłoscią niż y mają. Koz pragnienie Bo
gu służyć tym samym że się modlą iednegoż
czasu dōsyc jest że ich modlitwy łączą się
przed Obliczem Bōdym y pomoc dla wszystkich
okrzymają. To nam deklaruję pamiętnia
ona modlitwa którą wyłał Lobiaż gdy
utrapienie Miał od Dostwa y Slepoty y któ
rą tegoż Czasu wyłał Sara córka Ragae
lowa utrapiona dla Uragania Wielkie
go iakoby ona Zabita siedmi meżow pir

wszey

w szczyt nocy po weselu; które są dani
Chociaż bowiem daleko byli od siebie ani ie
dno O drugim namniay niewiedziato: rozbiera
jednak piśmo. Święta yż tegoż czasu Wy
stuchane są modlitwy obudow przed Obli
czem Najwyższego Boga y Zestany był Święty
Anniot. Rachfat ażeby obudow uleczył. Kto
rych jednego czasu modlitwy są przeczytane
przed Obliczem Bożym. Który jednak An
niot nieprzyszedł dla samego Zobiaza ani
dla samey panny lecz dla oboych modlitwy
ktora to od Boga uprosiła. Ktorego Mon
drose y miłosc ię niekoneczona: y widząc po
krzeby sług Swoych choc każdy z nich osobno
y poróżnych kłakach się modły pilnuie modły
y wotania ktore wylewają: y zwykły Znaydo
wać Srodek iaki że oraz wielu potrzeby
opatrzy. O szczęśliwi ktorzy takiemu Oycu
służą Ktorego Oczy są nad Sprawiedliwymi
y uszy kuż na prozby ich aby ie wystuchali

Rozdział

Rozdział V.

Ktore persony obługuię przyka-
zanie O Śpiewaniu abo czytaniu of-
ficium y o potrzebney intencyi do wyko-
nania tych modlitw

Katolicki Kościół duchem Świętym Oświe-
cony znaieże iż bardzo potrzebuie modlitw do
zachowania y pomnożenia Siebie y dla dobra
duchownego y doczesnego Swoych członków nie
chciał służby Bożej na wolę pusic sług
Swoych lecz przykazanie y surowa bardzo wło-
żył na nie Obowiązuie ich do odprawiania
Siedmi godzin kościelnych zupełnie y peł-
nie na Konciliū Watekańskim za Inno-
centego dekretem wydanym. Zkoremi się
bardzo zgadzają One słowa prorockie Ka-
zdego który wzywa imię moje na chwałę mo-
ją skrotyłem go bo słuszną aby ci którzy są
uwolnieni od małżeńskich kłopotów przez Słub-
czystości pilnowali chwał Bożych y Czesię
się Modlili niż Czynię w małżeństwie żyją-
cy, iakorwi są kaptani. Także Obowiązani
są Zakonni ze Zwyczajem w chorze godziny

spiewac dla postępku swego gdyż professia
ich upatrzyła to nabożenstwo bydl za osobliwy
srodek postępku ich y skanu - Raniemaz albo
wiec na służbę było Bożę obruceni są a jednak
nie wszyscy do rozmyślania sposobni są albo
kontemplacyi. pożytecznie było nasnażyć im
że za barwę na ktoreyby czesc dnia y nocy
na spiewaniu koratowym trawili na pobud-
kę swę do nabożenstwa y miłości Bożej. y
tym srodkiem wypełnić dostatecznie osobliwy
obowiązek, ktorym roinni chwalić Boga cho-
cięż ludzie nie idą drugdzy na takowe ich
officiale ani im iak mużn dać fz tedy mo-
dlitwa Chorowa Zokonnych jest iako srodek
ich doskonałości ten będzie nowy wzgląd po-
ciągający, ażeby usilowali wysmęnić odpra-
wować powinności że Swoje . C . C .

Suma . I .

Na większą deklaracyę tego wiedziec trze-
ba yż to przykazanie dwoiakie ality za-
myka, iedne Wnetrzną należące do rozu-
mu woli y maginacyi y appetytow ktore
wszystkie służą do modlitwy wnetrney .
A drugie są ality Zewnetrzną, ktore należą

do modlitwy ustney, ake Zarzysy wymawia
niu storo dobrym. Pierwsze akty sę zna
mianitsze, przeto ze w nich Zarzysa istotna do
skonalosc modlitwy, y sę trudniejszye nizeli
ktore Bo wmoiey mocy iest mowic albo iesli
Chce nie mowic przerokoczy albo nieprzerokoczy
Spiernanie Miec Oczy spuszczone, rzce y ciato
spokoyne na iednym mieyscu, stac albo klęczec
lecz tak myslie O key rzeczy aby niemyslie
O inney, piknowac y nabożnym bydz bez ro
stargi, to trudniejszy. Jako iednak ciato y
dusza pomoe Sobie daig swoych Zabawach tak
umowieniu y Spiernaniu rozetrzne akty wiele
pomocy daig azaby Zwierzchnae byly Zwag
swia. y sz kedy rozetrzne akty rozcey sę po
trzebne, pocznimysz od nich - - -

Pierwszy iest skrony Woli. ktory nazywamy
Intencja do modlenia Sie. Wtóry iest z skrony
rozumu ktory nazywamy Atencja albo bawie
niem do tego Co sie modli. Z ktorych trzeci
wynika ktory sie nazywa nabożenstwo a za
myśl rochaci do odprawowania key Zabawy za
ktorym nabożenstwem chodzą inne uprzejme
affekty y czułe serdecznosci - - -

1. Intencja tak dalacz iest potrzebna y sz bez
niej

niey nie może być prawdziwa modlitwa
jeżeli bowiem rozmiesz brewiarz y przebie
żysz wszystkie Psalmy y modlitwy dla
uciechy tylko albo dworności, albo nauki
prawdziwie się nie modlisz: albowiem mo
dląc się jest rozmawiać z Bogiem, y obra
cać do niego słowa, jest tedy potrzebna taka
ka intencja. Czytać, ażebyś mówiła z Bo
giem, taki y darow jego prosita y słowa
do miastatku jego nieposłusznego obraca
ła na pomoc swoich miżeryi y potrzeb
Wprawdzie kiedy rano postanowisz
dzień, chce wszystkie godziny odprawiać nie
jest konieczna potrzebno, żeby wyraźna
była ta intencja. Bo dobry zwyczaj moc
ma intencji. Czego znak jest, yż gdyby cię
spytano czemu bierzesz brewiarz wręce,
zarazem byś odpowiedziała, yż do modle
nia się y wypełnienia swego obowiązku,
Lepiejby jednak było odmarwiać tę inten
cję niż się ważną godzinę, aby się tym
własnym duchem mówili, które one potrzebują
stać tej intencji, która jest iako gront y
fundament prawdziwej modlitwy, rozma
ite inne ludzie wymyślają intencje iedne

3le drugie dobre y doskonałe. Aniemy
Siz Cemu dziorowac. Bo iako nafund
Mencie który iest Chrystus Jezus na
wi S Paweł iedni buduią drwa siano
y stomy, a drudzy złota srebro y drogic
kamienie tak na intencyi modlenia sie
zwykli ludzie ze złosci swey. Lzy inne
intencye 3le budowac, które są iako drwa
ska grube, siano suchc, y płomienna stoma
ktora sie przyda Materia na ogien do
Czyśca. Jedna iest intencya Chciwyck
kiedy dla Buz. do choru idą albo kopy. Dru
ga intencya Proźna kiedy na okaszk głosu
aby słyszano y sz pieknie. Spiewam, albo fru
kaige rozumienia omy Swiętobliwosci
ko faryzeuszowie obtudni, O których rzekł
Chrystus Pan xsz odnieśli zapłatę swoię
Człecia iest yntencya Niewołnicza, kua
dy zboiażni do Choru idą boi sie strofo
wania albo karamia. Okakich się rozumie
ię one słowa Dawidowe. Modlitwa iego
niechay się obroci w grzech, bo tak się mo
dlący niema pożytku duchownego 3modli
fmy swey, ani sobie nię nie nieuprasza. acz
kościotowi to nie niewadzi. Jako panu
niewadzi gdy stuga daie iatmużnę y

45

migniem iego ale dla swey próżney chwały;
 Pan ma pożytek wielki lecz pachotek miżerny
 żkey poślugi nie odnosi nie pożytku. Niech tedy
 nie maże nikt y nie zaprząta drogiey intencyi
 podług iakg y niekiedy ani, próżności ani leni-
 ścią. Bo kto chce rad w chorze Śpiewa
 kiedy patno ludzi rokosciele, dosyc pokazuje
 yż napozor było dosyc uczynić. Chce a nie spo-
 kuszeństwa takze kto gadkami sie zabawia
 aż Psalm ieden y drugi prześpiewaig nie-
 grzeży; y kto pragnie sie podobac ludziom po-
 doba sie prawić szatanom, jako sie przy-
 kładem iednemu Cisterciakowi, który miał
 barzo ładny głos a jednak niechciał śpiewać
 ieno wuroczyste święta, kiedy do choru wszy-
 scy się kupili. Y kiedy raz wtakie święta
 świętą swą próżną chwałą zaśpiewał y
 barzo sie sobie w głosie podobak, pokazał
 się Cark, by chłopiec sprośny y straszny y
 przy wszystkich wykrzykiwając mu się głę-
 y rehou klęsząc, azydząc Z niego rzekł
 Okoc Grzeży Niepodobnie grzeży zaśpie-
 wał y tak zniknął.

Suma II

Lecz dalej postąpić ma kto Officium
 morie pragnie z doskonałością usiłując nad
 potrzebną intencją pomienioną inną przyłą-
 czyć doskonałszą i czystsze któraby iako złoto
 ko srebro albo drogie kamienie
 były. Złoto jest srebro intencya Miłości
 y Chwały Bożej, nie szukając innej nagrody
 albo zapłaty ieno powinny mu część oddać
 Albowiem iako morze S. Chryzostom tak za-
 cna rzecz jest Boga chwalić, yż chociażby za-
 dnego się nie spodziewalibysmy myła dosyć wiel-
 kie to nagrody, że chce Pan y Bog nasz aby-
 śmy się zabawiali chwałami iego bo to jest
 własnie darmo mu służyć, acz tego nieczynimy
 bez wielkich nagród iako się rozszyć rzekło.
 Srebro jest intencja swych własnych modlitw
 których koniec jest dla uproszenia od Boga Łaski
 na służbę iego albo gorętszego ducha. Drogie
 kamienie jest Mnogość Cnot, które za modlitwą
 chodzą, y każda ma swoy koniec własny. Bo
 może mieć za koniec posłuszeństwo abym
 dosyć uczyniła przykazaniu Pokutę abym
 za występki me dosyć uczyniła. Miłosierdzie

offiarując modlitwę Chorową za Żmartych
albo za więźniów, albo za potrzeby żywych i a
kich. person, za Hienią, za Kapłany, za rodziców
Nadzieję, Zycząc Zapłatę y wesela wiekuiście
go sobie, wdzięczność offiarując Dziękuję za do
brodzieystwa wzięte, Miłość pokłon na podo
banie się mu więcej, przeto ysz barzo godny
jest żeby mu wyśmienicie służono, Cześć y postu
ge oddawano. Tey Dawid zgodat intencyi gdy
Bogu Morwił: Kłechay prosto idzie Modlitwa
moja iako Catopalenie przed Obliczem Twoim
a iakosz kadzenie do góry wstępuje iano dla
mocy ogniowej odgarnięcej co jupelnego jest
od ziemskiej grubości, y czynięcej że iako dym
najwonniejszy wstępuje, Na ten tedy spo
sob Ogień Miłości Bożej, odgarnywał ma
od modlitw naszych wyszłaki ziemski koniec
umartwiając prozność, Chciwość y wyszłaki
inne ziemskie konce ażeby prosto ku Bogu
wstąpiły zwońią niezmierną lubości. Tak
aby Aniołowie z których rąk wstęporoac
zwykło kadzenie Modlitw Świętych przed
Bogiem Morwi Mogli o Spiewańcej duszy
kochałnej: Ktorąz to jest która wstępuje

przez

przez puszę iako rozszedła dymu Smirry y
kadziadła, y wszelkich krociszek, iakoby mówili
ktoraś to jest dusza ta która będąc rochorza
zwieła innych, ona jednak tak jest sama -
w sercu swoim iakoby na puszy była - któraś
to jest, która się ztak wielkim duchem mo-
dli, y tak jest wyzuba zaffektor wszystkich
ziemskich ażeby swoją intencją prosto występowała
w niebo. Lecz co za dziny że tak występuje, któ-
ra umie zogniem Młotów złazzać na krybularsu
Sereca swego Mirre umarkwicienia wybornego
Zapat modlitwy ustawicznej y wonne pulwerasy
Cnot wszystkich, roztropności zawsze przymie-
szawszy, aby zanię wkey zabawię chodziły. O
Szczęśliwa zabawo tak woniaiąca przed Bo-
giem y tak droga przed Oblicznością iego, O-
zdobioną złotem y Srebrem y drogiemi Cnot
przeświectnych kamieniami. Godzi się rzecz
okey Osobie która się tak modli y Czyni że
rzecz iey pełne są hiacintow dla wielkiej
wagi Cnot, któremi ozłacza zabawy swoje
ktorey słowa są iako iabłka złote na sre-
bnych Łacach, bo dziwnie ich rad słucha
Pan nasz. Prawdziwie Plaster miodu war-
gi oblubienice tak się modlącey y miod

4
y mleko pod językiem iey, iako boniem plaster
wiele ma cał miodowego liworu pełna -
ktory powoli kopi y leje, tak hościół do mo-
wienia Godzin rozylaie. Cnoty zbiera z swo-
mi sezyrim i intencjami y tak powoli zwi-
him uspokojniem y skodkością ducha słowa
swoie wyprawi. Zaczyn idzie ysz ka inten-
cia, im iest lepsza y scysza, y od zysku wol-
nieysza tym bywa bogatsza y wniezmiernie
zyski obfitsza. Hoście albowiem zkoło Miłości
y zastuga żywota Wiecznego plaster skodko-
ści y delicyi duchownych, ktore ochładzają du-
szę y drogach kamyków Coniemiaka kask y
przywilejów, ktore Bóg dawa służącym sobie
żłak wielką goręcością. Lecz y Ból przyra-
ża, za Opakrznoscią tego ktory opakruie stugi
swe ażeby im y na doczesnych dogodach nie
schodziło, Bo się tu iszą słowa Malachiaszo-
we ysz niht wdomu Bózym niezamyka drzwi
clarmo, ani Zapala Ognia, to iest iezeli offia-
ruie modlitwy ogniste, y zamyka przykrym
drzwi smysłów swych przy tej zabawie pilno-
nie uczyni tego clarmo lecz wielką odnie się
nagrodę w tym y wniecznym żywocie.

O naygodniejszy Panie ażebyc darmo y bez nagrody służono y śpiewano, ani na niebie ani na Ziemi nie szukam zysku za takie takie śpiewanie moje lecz to szczerze chcę czynić na Chwałę śmienia twego Świętego Amen

ROZDZIAŁ VI.

§§ Attencja do odprawowania
Officium Zdoskonalosci jest po
trzebna.

Wtóry Akt Rozumowi własny przy mówie
niu albo śpiewaniu godzin jest Attencja to
jest uwaga tego co się dzieje albo czyni. Kto
ra tak dalece jest potrzebna do modlenia się
bez grzechu, iż kto się dobrowolnie rozrywa
kiedy się modli nieczyni prawdziwej Modlitwy
y owszem choc by inne modlitwy tak odprawiał
których nie powinien grzeszyć tak się modląc.
Kiedy się albowiem modli powinien jako
mowi święty Tomasz) Modlić się z attencją
do tego co czyni, dla czci tego Majestatu
z którym Mowi. który niedość ma na powierze
słuch kych chwałach ale się raczyć usłucha

na nie bud ten uszy swymi mię chwali a serce
ich daleko jest odemnie y dobra rzekł daleko
jest bo nie przystępiemy do Boga Nogami lecz
duchem y nie samym modlim się iż żykiem ale
sercem y nie ceremoniami gołemi lecz w duchu. ^z
y prawości. A która byds może większa łaskawość
iako gdy kto żniebieskim rozmarwidze królem
Orzeczechy myśli żemskich. iazek jest gru
bosc, morze żwielkim iakim Panem a róg
patrzac iako nie większa ż Bogiem rzecż miec,
a wylowac się do swiata. imainaciq. niemaję
względu na to iżż moriż ż stworzycielem. nie
jest to modlic się ale się nasmiowac Mori. S.
Bazyli nie jest Boga blagac lecz go do gniewu
pobudzac, nie jest łaski prosic. ale na Nowy gniew
zarabiac. Bo przekłazy. Mori sercem kto
Sprawę Pańską czyni zdradliwie. A officium
kościelne, iako Bernard S. upatrzył prawia
jest Sprawa Pańska. którym go. byłutem S.
Benedikt nazwał w swej Regule, Morię
iżż żadna rzecz niema byds przekładana nad
Sprawę Boga iako kedy daleko Więcej nie ma
byds niedbala odprawiana. A któraż większa ^{cypry}
niedbalstwo byds może iako wynisć od siebie y
dopuszcic się zwodzić myslom mianależącym y
swięckim, gdy Sprawę tak Boga y duchorona

4 Czynisz, iaka jest modlitwa? Ludzie się obraża
 ię, gdy Zwiierzchowne nieprzyystoyności widzą
 lecz Bóg który widzi Serca obraża się rozterwa
 niem dobrowolnym które w nich baczę. A iako
 duch Skromny y Spokoinny ię przed obliczem
 Bozym barzo bogaty y barzo mu się podoba mo
 wi Świąty Piotr: tak duch niepokoinny y niestro
 minny który się wagarie po ziemi, ubogi ię y niedźny
 y Bogu się niepodoba wiele: bo się nie konkordu
 ie z tym Co ięzyk mori przekosy upomina Świąty
 Augustyn ażeby Morwily wargi Co ma Serce: a
 Serce słuchało tego Co wargi Morwily, y wołały
 z Dawidem wcałym Serca swaim nie dopuszcza
 ię się im rozrywac indziej. Skąd wie
 dziec yż zdobrowolny rostargę odmaniaięcy
 godziny niewypelnia przykazania kościelnego
 który prawdziwie nie lada iako Psalmy odma
 wiać kaze lecz modlic się y chwalić Boga

Suma I

6 I wiele racyi ię innych które nas do tej
 Atencyi wiódę. Na przod że nas do tego wiel
 ka nasza podłość ciśnie gdy ię Zniesiemy Z wiel
 koscią Bożą, z którym mowiamy: Potym dla
 pożytku naszego, abyśmy mogli lekarstwo na
 zle nasze, y dobra, których Żądamy, uprosić
 a nie

13
a nie pracowac darmo y bez pożytku. Nlad
to zebyśmy ztego nienabyli grzechu, Co na Zmy
cie grzechow uktawiono, y odniesli szkodę ztego
Co na pożytek było sporządzono. mocy duchownay
y posilenia nieodzioszzy, ani kosciołowi nie ani
wiernym nie uprosiszzy. Y dla zacności tej
Służby ktora godna jest, azeby iako znaywist
sza pilności odprawowana była. y zebyśmy
ropogardzie niebyli unieprzytaciot naszym uSi
kuigeych Skalic Modlitwy naszej. Dla przykta
du też Swiętych Zakonników y kapłanow, kto
rzy nas uprzedzili y wielkiet pilności przyłoży
li azeby pilnowali tego Co się modlili, y teraz
takich dosyc znalese rokosciele. Y iako to za
rosze Benedyktyni wiernie odprawowali nstyd
nasz, iesli tegosz będąc zgromadzenia daleko
od nich odstępujemy. Anakoniec dla przytomno
ści Anniolor Pańskich znamy Spiewających
ktorych nstyd nieiako, widzących rozskargę y
oschłosc Zleniśtra naszego iako wielce się radu
gdy inszych widzą pilnych y goręco nabożnych.
Czymi tedy racjami pobudzona masz Bazyc Srocl
kow mocnych do tej akceneyi, a oddalac okasie ro
starg, aby Serce wolne było od Zabaro y Spraw
ktoreś przedtym działala. Bo to jest isc wprzod

na górę mirry umartwienia, niżeli na pagórek
kudsiadła to jest modlitwy. A niedaremnie ta exer
cicia górę y pagórkęm żoną które między są
od zgiełkow ludzkich wolne, aby znaczyły ujęć
pięnie y osobność wnętrzną, y pokoy zewnętrzny
do których się obraca moc umartwienia y onychże
wyciąga modlitwa, aby była doskonała. Lecz
mianowicie Ciśnie oborożek, okasy się pewnych
strzec iakie są mowić godziny na rynku albo
na ulicy, ~~przebiega~~ Co się tam dzieje, albo
odmarwać je pisać, albo malować, albo szyć
a jeszcze gorzej myśląc oczym świętym y mar
nym, niegodnym służby Bóży. Także kęś fra
nuje się aby się Co przedczy dokonczyły kawa
pięć indziej. Przeto Zarządy kręba umar
wienia uspakajając Serce wedle onego Co mo
wi Święty Hieronim. Wz lepiej jest odmówić
pięć Psalmów z weselem, niżeli prześpiewać
wszystek Psalterz z żałowaniem y frasowitością
A żeby wiedzieć iaka jest potrzebna attenzione
czy precepto Przykazania a iaka est Consilio
Zrady nie jest potrzebna a żeby attenzione do of
ficium, które Czytamy albo Spiewamy krótką
Zarazże rzecz sąmą pokoi krótkie Officium. Lecz
dofc za officium pocznij się kęś wola y umysłem
że chce modlić się być pilen. Bo takowe
przed

przedsięwzięcie choc się pokym rozemnie nad
 wolą krocie, albo zniepostrzeżeniem się y dla
 tego miedzie atencja. Zarzecz samoy
 zostanie iednak dla postanowienia pierwszego
 waga y moc atencji. Albowiem roztarga nad
 wolą nie jest grzechem przed Bogiem byle cto
 wiek pilnował aby zaraz iako ją postrzeze onę
 naprawił y okazał iey, gdyby uprzedzić Mogł od
 datki. Y przeto przykazanie kosciełne nie tak
 jest o samoy atencji do officium Morwienia, iako
 owoli y mocnym przedsięwzięciu starac się onę
 tak zabysmy nie niezaniec bali co z strony nas
 iest y tyc wolą nazwał Innocenty Papię na
 bożenstwie kiedy nakazał wszystkim pilnia y na
 bożnie ile Bog im doda officium morwie. Prze
 to dla roztargi Niedobrowolney nieginia, ani
 zastuga ani dosyc uczynienie ani uproszenie -
 Morwi S. Tomasz Ponieważ bowiem modli
 kwa rzecz jest święta y chwalebna nie ma nic
 ginsze zniey pożytkoro, dla czego takiego, co przy
 padnie bez winy Modlącego się. Acz nie przec
 yż roztarga choc niedobrowolna, drogie wielki
 szkoda przynosi. Jedna jest poki krowa yż nie
 roście zastuga ktoraby rosta za atencją. Bo
 zmierzchnia sprawa wszystkie swoje zastuge
 bie

bierze Zewnętrzny Aktu. Co się dla przestrogi
przypomina aby człowiek usiłował nie tylko
pierwsze słowo Zaktencyi Mówić, ale i resztę
Psaln bo więcej Zasługi y dobyte uczynienia
gdzie więcej prace y ciężkości. Druga szkoda
troskargi jest że się gubi pośilenie duchowne
które zależy naabożenstwie wewnętrznym, albo
w dobrym jakim serdecznym kszku, albo romyski
jakiey Świętey, która y Oswoieca rozum y Ser
ca dodaje do pralowania. ~ ~ ~

Suma II

Na ktorey rzeczy objaśney szę niektóre wie
dziece zależy, y sz Trójkąta jest Atencja. Je
dnak do słow ażeby się dobrze y zupełnie wyma
niały. Druga do zrozumienia ich literalnego
piknużę Oco w modlitwach prosimy, albo w Psal
mach mówimy y wlekcjach Trzecia duchowna
jest, kiedy ze trzech rzeczy attenduix my do ie
dney albo do Sen Soro duchownych y wysokiich kto
re słowa znaczą, albo na obecność Boga Co
Jadnieysza Pannom I zktorym Mówimy
albo nakoniec na potrzeby dla ktorey się
modlitwa czyni choć się nie zdadzą słowa
Ku

ku temu Sciągac. Z tych trzech Atkency
pirosza jest wszystkim potrzebna y dosyc jest
na niey tym ktorzy po Łacinie nieumieia
y ktorzy nie mogą ynnych punktow ani kon
templacyi mieć, albo nad wolą swoią ro
stargę Maią. A ktoby się tą samą atken
cią kontentował, a oraz imainacją swoią
do rzeczy z tych przywiązuwał, albo niestu
żących, y dalekich od tego co się dzieie tenby
nier wypelnił, przykazania. Bo przykazanie
każe mieć inkencią Modląc się Mowić O Bo
gum, y bez pochyby tak słowa wymawiać
aby się chcący rozum niebłąkał ani mieć
sca myslom niegodnym dawał. Przetoż
kto po łacinie nieumie Ma się starać o prze
cią atkencią pilnując przynajmniej tego że
się modli y chwali Boga y zemu offiaruje
słowa aby dał Oco prosić w nich albo żeby
je pochwalił y z nich uwielbion był chociaż
on ich nierozumie. Y na tym dosyc będzie
ze słowy zgodza skutek weźmie: na ten
sposob iako kto supplicacją przynosi kro
lowi napisany od innego choć iey sem nie
rozumie dosyc że dostąpi Oco prosi. Y

ta droga pamiętki otrzymać mogą posi-
lenie duchowne które jest własna Mo-
dlitwy. S. gdy im użyć Pan niebieski
Duchowney Skodkości y Serca pragnącego
ktoreby mogły wyczerpnąć zstow brozu
mianych y ze im ustną Modlitwą y Psal-
my Serce zmieścić Pan Bog

ROZDZIAŁ VII.

Nabożeństwo w odmawianiu go-
dzin kościelnych.

Nabożeństwo bardzo zalecać Wmowię-
niu tych godzin Oycowie Święci. które na-
bożeństwo acz jest darem ducha Świętego kto-
ry przez swe nadchnienia posyłać na wolę
naszą zwykł dobre iakie y pobożne zgadza y
na rozum Oświecenia iakie y zobudoch
skron Zapala się Ogień miłości wielkiej
y nabożeństwa. Naszey jednak strony koż
nabożeństwo zwykło pochodzić z dwoięgo
doskonałego poznania, to jest Boga y nas
samyx. Poznanię Boga zawiera w sobie
wszystkie uważania ięgo wielmożnych

52
y doskonałych sztuk y dobrodziejstwo przyro-
dzonych y nadprzyrodzenie. przeszłych ni-
niejszych y przyszłych, powszechnych y każde-
go poiedynkowych. Poznanie nas samych
Zawiera Uwážania naszych Miseryi które
mamy z Siebie na Ciele nędzy, naszych grze-
chow y karę doczesnych wiecznych. Y
oboje Uwáženie dopomaga wzajemnie so-
bie. Yż się dobywają affekty. Miłosc wzdra-
żność, pokora, Żal za grzechy, y innych wie-
le których pełne jest Officium kościelne
które jest iako skudnia niebieskich Myśli
y affektor, byle kto umiał sobie wyrzucić
to dwoje wiaderek ku nabożnytnu swemu
Bo te dwoje rzeczy, są iako dwoje strzydek
gotybice **C**ichay wprawdzie lecz przedkier
do łakania którym Serce Modlącego się
ulakuie y ucieka przed roztargi y nieporzą-
dnymi passiami, Y oddala się od rzeczy nży-
tkich którego wewnątrz kurbią a udda się
do spokojnego Ducha, gdzieby Mogł modlić
się Czytając albo Spiewając w pokroiu y
weselu bo ie Bog zakrył zakrytości

oblicza swego od pomieszanía ludzkiego kto
re tam dasc niemoze. Y tak doskonale wy
patnia, kiedy się modli Co Psalmista tak
ważnie Zaleca Mowić Wchodząc przed
oblicznośc Pańską Zweselem, Y Spiewaycie
mu Zradością: Kochay się rapanu a daj proś
by Serca twoego, Nie mowí daj prośby żeby two
iej leć Serca twoego, Wktórym jest nabożeń
stwo, które przyczyną jest radości, y modli się
nam dajcie iak potrzeba. Co nabożeństwo jest
dwoiakie: iedno Zorą Jstotnym znalazzy na ocho
tney woli do czynienia key Sprawy, która bę
dzie Bog uczoney Zczego idzie ysz się nie będzie
modliło Zniechęcią odwróceniem albo karkno
ścią iakoby rzecz była ciężka długa y karkli
wa. leć Zuciecią y radością wedla onego?
Co Apostoł rzekł O iakmuźnie aby nie była
Zasmucenią albo Zpotrzeby: Wesolego al
bowiem dawcy miłuje Bog. Nienabożny
to Zaprawdę który się modli Zsmutkiem
y szczyry potrzeby Ze widzi ysz go obowię
żno, pod grzechem. Kto albowiem do
skonałe nabożny jest, tak Znamienitą y
Slachetną Modli się wola, ysz choćby go

tak

tak Surowa pokrzeba nie przyejala modlit
by Sie iednak aby zkay offiary Bog miał
czesc y chwale. Y niekiedy ze officim
jest dlugie y przewloczne: bo to wszystko
poczyta za mało porównawszy Czego Pan. tak
wielki godzin jest. Jednak przypada cza
sem yż duch uprządzi ohołny jest lecz cia
ło słabe: bo nie jest przeciwno że wola jest
ochotna a ciało zaś jakieg ciępi albo leni
stwo, y głupia się imainacja waguie y nie
powolną namysłności turbacie przynoszą
którym wszystkim iednak zastawia się wola
y sprzeciwia iako może: Co kiedy czyni nie
bywa obrażona od nich. A drugie na 2
Z bożęństwo jest Czte uprząme y barzo sma
kowite ktore zawisto waffektach sódkich
y rozkosznych, ktore daie Bog zptaczem łza
mi, y czułościami wdzięcznymi okaiemniach
Bożkich y onkajnych mizeriach, nąznych. Co
powoli wyczerpujemy Zuwagi key dwoiakiey
Co Bog jest, a co jest stworiek, y co ma Wsobie
modlikwa. A okaiiec się nabożęństwo bar
zo starac mam, zabym Zuciechą y Zwiększą

doskonałością. Jasnę też zabawę odprawiała.
Taki radzi S. grzegorz przytaczać Annę ma-
tkę Samuelową gdy offiarowała Synacką y
Oraz przyniosła trzech Ciotkow z których of-
fiarowała jednego: y trzy korce Maki y dzban
wina. Ciotki te mówiły chwały Boże któ-
re spiewamy: Według Oseasza proroka. We-
źmiecie Sobą słowa anawrocicie się do Pa-
na: a Morcie Mu: wszystkie. Znieś nieprawość
awezmi Gaię warg naszych, która się offia-
ra barzcy podoba Bogu aniżeli Ciotkow. A
były trzy Ciotki na pokazanie yż się offia-
rują krzem Personom Boskim; oddając chwa-
łę każdej personie osobna, a iednak iednego
offiarowaną było: na pokazanie yż trzy per-
sony iest ieden Bóg: któremu dla iednego
Boskwa, y niekonczoney wspaniałości iego:
offiarę ofiarują. Ale co by to była za chwata
by niemiała nabożenstwa? Co postowach Znier-
schlich iestli wduszy niebędzie Serdeczności
dla tegoż ze krzema Ciotkami Offiarowała
też Anna trzy korce Maki yż Zięzykiem
ma się łączy nabożenstwo, które posila du-
szę, by mąka Gało. Albowiem bez maki ciel-
ca offiaruie kto słowa ~~która~~ mówi lecz

niepilnuie tego co mowi. Trzema chleby
to Bernak Swięty Zowie. Chlebem prawdy
mitosci. Mocy. Chleb prawdy iest rozmysla
nie o kaimnicach Boskich, ktore Oswieca
Rozum. Mitosci chleb skrucha y zal iest y
Zgdze Swięte. Chleb mocy iest chec do cierpie
nia przeciwnieſtwa na Zwor Chrystusa pana a
mianowicie prace, ktore sa wchorze. A iako
Anna Ztrzema Cielcami y Ztrzema Horcami
dzbaſa wina Offiarowala. Tak do Chorowey
modlitwy przytaczona bydz ma Wino ktore
urwesela Serca ludzkie, azaby radosc byla
duchowna, y goracy Duch Z zapaloney Mitosci
pochodzący. Bo wten Czas wymowne staje
Się Serce do mowienia z Bogiem iako krzeba
bez Czego bedzie by niema dusza. Bo choc usta
mowia Serce iednak iakoby nie mowilo, bo
smaku niema ani Się Czuie Co Czyni. Y przeto
Psalmista rzekł: Spierajcie mądrze du
chem kofzkując ſłodkoſci ktora iest w Psal
mie. iest kam cukier y kanar iest igderko ſłod
kie pod literą yſtorem. Wspominając teſz
tu miarę, ktora ma być y wino offiarując. bo
Znaćy Się yſz wyrozumienia, nabożeńſtwa
y dary Boże dając pod miarę y wagę. Starac

Się ma każdy aby: wielką miarą ofiarował
panu Bogu wielkim duchem, wielkim głosem
dufając Bogu yż wielkich Sił użyćzy iako są
obietak. Rozszerz Usta twoie a napelnie ie.
Jeżeli usta twoe okworzysz. Z wielką miarą y usno
Ścią prosząc y pragnąc iá ie napelnie czyniąc
O co stojisz gdyś kiedy powołanie nasze jest czy
tak godziny otwieramy y rozszerzamy usta
Ducha naszego goręcymi affektami pożądając
napelnienia nabożenstwem y gorąc Ścią dż
by nas Bog wspomógł. Zebyśmy mogli Co
chcemy otrzymać, pełniąc iak naydoskonaley
kę Anielską Zabawę . — — —

forma tego nabożenstwa będzie ostatnim
Rozdziałem tego Traktatu . c . c . c .

ROZDZIAŁ VIII.

Czas y miejsce na odprawowa
nie Siedmi godzin kościelnych y
ulożenie Ciąta na modlitwie . c

Jako Cnoty moc swoje y zacność tym wiel
szą okazują gdy makerya około ktorey się

Obiera

Obierając jest krudniejsza albo zacniejsza tak
pożłuszeniowo skusnie Ma Celować w wykonania
waniu przykazanych od starszych Godzinach ho
ścielnych, dla zacney Makeryi zacnego końca
y krudney Sprawy, która jest największa z tych
które na usługi swe gościół włożył. Bo oprócz
krudności ronektrnych Aków, którychśmy pokie
zaki, wiele jest innych kondycji, które krudność
swoją mają, iako powoli pokazyemy — —

Suma II. OKOLICZNOŚĆ CZASU

Naprzód, przykazanie to nie jest iako inne
które na pewne Uroczystości tylko obowiązują
lecz obowiązują Codziennie, y wiecznie aż do śmier
ci, chybaży ciężka choroba, albo ważne inne
pewne przyczyny wymowity. Tak yż of
ficjum tak ustanowione bydz ma aby ani na
dzień ieden opuszczone niebyło: Żeby się speł
niło do litery Co Dawid rzekł: Będę Błogo
stawił pana wszelkiego czasu, y zwierzęł
one u pana. S. niemiał y odpoczynku wadnie
y w nocy, lecz zawsze odprawiaty chwaty Bo
że. Ale to nie mienie odpoczynku, jest wiel
ki mieć pokoy. Bo chociaż ciału pracą wod

prawowaniu czuie: Duch jednak Spoczywa
bardzo Boga Swego chwalc: Potym to przy
kazanie, nie raz nadzien obowiazuie lecz
Siedm kroc na kazdy dzien aby Siedm godzin
wszystkie odprawowane byly wedle zwyczaju
Hebrayskiego ktorzy trzy godziny na kazda
godzine odkladali mniej albo wiecej czasu
zrawiac, podlug uroczystosci Swiata albo
kogosiego nabozenstwa. Pryma poczynala sie
od wschodu slonca, szustey na puzegarsu ka
raz O wielkonocnym czasie, ytkwala asz do
dzienwigtey, y wtencz czas poczynala sie Tercia
Szesta poczynala sie godziny dwanaštey,
Nona Otrzaciey po poludniu, y wtencz czas
nieszpór Moniono, a Mrokiem Komplete.
Noc takze na trzy Czasie dzielono, iako ig
kasz zotnirze dzielą wktorych Moniono flo
kturny zwtafca w Swiata Wielkie, Pierwszy
Mokturn Zwieczora ktorey o Dziewigtey. Trze
ci o dwanaštey a baydes na Switanu. acz
wferye ieden bylo marigno Oputnocy z lau
desami ktory zwyczaj zawsze chowal Rzym
ski Rosciot, iako znośniayszy y Snadniayszy
bo ledwieby znośna byla, rostawae Ckery

kroc nocą iedną z Snu. Przetoż znoktor
now y Laudesow iedną uczyniono iutrznię
aby ich tak było siedm wedle Dawida mo
wiącego siedm kroc na dzień chwata mówi
tę kobie bo się przez noc y dzień siedm
kroc modlił, zktórych dzień przyrodzony
bywa, Ależ rzekł na ynnym Mieyscu że wo
tąc do Boga w wieczor y rano y w południe
wktóre krzy Casy, inne Cktery zamknął
albo że te krzy Casy były sławnieysze y
uroczytsze między innymi, Wktóre toż
Daniel pilnie się modlił Upadał na kola
na Swoie. A chociaż Dawid y Daniel u par
sow zabawni barzo byli sprawami Arolewstw
swych tego iednak zwyczaju barzo przestrzy
gali nie przerywać Mianowicie Daniel tak
był wtey mierze stateczny, iż się wniebe
spieczęstwo wdał Ogarko żeby nabożnego
zwyczaju nie zgubił. Aby duchowni tego przy
kładu uczyli się statecznymi bydz, y trwać
w służbie Bożej wszytkie odłożywszy zabawy
które nie są tak dalece potrzebne, ani tak
obowiązuia, dosyć czyniąc tey rzeczy, na ktorey
Czas y chwata Boża zależy — —

Przekoż Niech naley aby podług Zwyczaju
 Kosciołow Officium odprawowane było swych
 godzin. gdyż Sprawiedliwych Ludzi jest ta
 Jna ażeby owoc swoy darowali Czasu swego. nie
 uposledzając ani uprzedzając tego Owocu roztg
 wyznawających Imięnowi Pańskiemu, Wiel
 ka by borem disordinacja była gdyby Zwie
 Czoza pryma Morviono, Wktorym jest Hymn
 po wesciu Lampy, Skonieczney Wktoryz my się
 mocy Wieczney, prosząc by nam dzienna Spra
 wy Skogostawit Bog Łaskawy. albo Brana
 kompletu z swym Hymnem. Przed zescięm
 Wieczorney Zorze, prosim wszęgo Troorco Bo
 ze uczyn y dzis Łaskę Znam, Racz mieć
 Zwykłą straż nad nami. Co się Potwier
 dza przykładem, ktory Oiednym Pustelniku
 Swoięy Ankon przykaczał, yż mu Anniot
 Codzię grono wina przynaszat. A kiedy
 on pustelnik nażył rychto Godziny od
 morit grono było niedostate y gorzkie a
 kiedy nażył nierychto rychto grono było
 pomarszone y iakoby suche. a kiedy Officium
 swego Czasu morit osobliwie y dostate y
 słodkie było grono: Czym pokazał Anniot

69
iako się Bogu podobą swego czasu modlitwa
odprawiana, a iako niepodobą nieczasu swego
lecz kiedy jest słuszna przyczyna, daleko le-
psza jest uprzedzić aniżeli uposledzić, bo le-
piej dług przed czasem zapłacie aniżeli po
czasie. Lecz yż zabawy przypadają
pospolicie. Mnogie y rozmaite y podczas na-
zne każdy miałby krzy one czasy przynależny
obrać które Dawid namierzył, abyś krznie
wnoły. Mówi. Czkery godziny. Mnieysze
przed obiadem, a niejsze y kompletę po po-
łudniu. Procz jednak postu wielkiego kie-
dy niejsze przed obiadem krzeba mówić
ten porządek słuszny się zda byda po Hi-
storji. Pamiętny, którą Piotr Damian o
świętym Sawerusie Biskupie piše, yż dla
tego żeby udworu Cesarzkiego sposobnieyszy
był do spraw zwykły był rano wszystkie razem
godziny odmawiać za co po śmierci wia-
żkim Chrystu był widziany. Chociaż y nnych
grzechów niemiał. Na koniec dla zakon-
nych y kanoników dwie przestrogi przydam
jedną aby na czas zaraz iako okazał ni znak

dać

Znak dając skawali do choru, nim zaczął
godziny myśleć sobie yś nie dzwon lecz głos
Boszy y Bog ich sam rozrywa, y iego woła jest
ażebym zwiatka prędkością y ochotnością ustu
chali go, nie szukając wymówek Ociągania się
Bo zgrzeszy zaniedbanysz Części służby Boszy
y skurbić chor niezaraz przyśledzys. Bo
kiedy jeden y drugi y trzeci się Ociaga, wstysy
się ociągac będą, Ktoś kiedy pocznie
Druga Nauka jest Aby statecznie w Chorze
stali y trwali poki trwa officium, nie szuka
jąc do wyscia wymówek, Pomniąc na Murzy
na onego który z Choru wyciągał Ucznia S.
Benedykta kiedy wstysy trwali modląc się
Bo bardzo własna jest Czwartek kurbować
w Chorze będących y kusie ych oschłością y te
skności, Zeby się porwali stamtąd na ochło
dę. Przekoszt guly raz Święty Dominik
Czwartę prowadził do Choru y zopykał. Czym
tam mnichy kusili. Czym Mówił zabytu nie
rychto chodzili a przed Czasem wychodzili y
ieżeli Chrystus Pan przenosiwał nieraz na
modlitwie przenośnych, y nakazał zayrze
się modlić y nigdy nieustawać, Modlić

Się przynamniey Zmierzających Czasow y ka
zdy usiłuy pierwszy przyse y ostatni royniś a
Bog będzie choyny oddawca — — —

Summa II

Okoliczność miejsca y ułożenie ciała
Łoż rozumić O mieyscu Co O Czasie y sz rola
sny plac Godzin iest koscioł y przed naswiętk
szym Sakramentem lepiej odmowia, ktorzy
prywatnie mowia, poniewaz Chrystus sam
rzecz sama y osoba sroa do naszych kosciołow
przyjsze aby go tam wybrani iego chwatali
y pokrzeby mu swe Otwierali. Peronie lepiej
w kosciele niżeli W domu Się Modlić Mo
wi Swięty Chryzostom. Przeco pierwszy chrze
ścianie y Apostołowie częstokroć dla modlitwy
do koscioła ugaższali, godzin pewnych A kto
do tego przyse niemoże tedy przed swym
okrzykiem pełnić Co Chrystus Pan rzekł
wedle likey Gdy się modlisz y masz mo
dlieć wnidz do komory kwoiey, y zamkną
wszy drzwi, modl się Oycu kemu wstryto
ści. Ułożenie ciała takie rocho
rze ma bydz iako uynnych wedle Cera

moniy koscielnych ile do wytkanania przy
klegkania Siedzenia albo poklonow. Czego
ktoby zaniedbat, niebyty bez winy boby
lekce wazyt. Sobie to co postanowit koscioł
- S. Bonaventura pisze ysz starzec ieden -
widzial wchorze naswiekszą Panna Syna
czka piastująca y schylaigcym Sie gteboko
na glorya Patry offiarująca Synaizka swo
go, a iednemu ktory Sie nie nachylit nie
uczynita key takty iako iey niegodnemu
A ktorzy przywatnie y Osobno Mowia acz
Sie mogą chorowi konformowac. Mogą yz
dnak iako naylepicy pomoc Czuią donabo
zengtwa tak Sie zachowac. Wiedząc iednak
ysz chocia Sie sami modly, są przed obli
cznoscia Boga y Znim mowia aiaką wz
ronakrz takqzby Zwierzchu mieć Cześć
panu wyrzadzac y Zwierzchnymi Ceramo
niami do wznekrznych Sobie pomagac. Kleg
cząc albo stojąc, chybaby Skabosc kazatani
sko usiesc. A wtanczas Mowi S. Bona
ventura nalezy poizac ze Czeią, apokym
prosit Odozwolenie od Pana naszego aby
konczye mogli dla skabosci Siedząc Co

czynił Hieronim Święty który leżąc barzo wa-
 łki na łóżku, aby jednak officyum swemu
 dosyć uczynił podnosił się krzymając się
 powroska nad łóżkiem Uwiązanego. A
 drugi zaś postelnik fraberkę mając kom-
 plektę leżąc odmarwał którego skrofuąc An-
 niot rzekł kompleta pod kocem ani poży-
 tek ani odpust

Wchorze Boze Uchoroway lekkości nieśtro-
 mności. Nieprzystoyności Nieuczciwości by
 Bogu była y okasĩa zgorzzenia. Powieda
 Kassian yż gdy się mniſzy na modlitwę społ-
 na schodzili choć ich kilka set było, taki pokoy
 y takie milczenie jednak było yż ni Rogoy
 nie słychać było, procz tego który Psalm czy-
 tak ani kaslu ani wzdychania, słychać było
 iakoby żadnego człowieka nie było, Czego fi-
 gura była yż wkościele Salomonowym mło-
 za Siekiry y zelaza słychać nie było. S. Bo
 natura za wielki pożytek deffekt ze kto
 gdy drugi Chor wieſz ſwoy ſpięwa on ſzeptem
 powtarza On wieſz bo kęś ſzept musi kur-
 bować drugiego y tak mowi Wkonwentach
 wykrzegac się ſzeptaney Modlitwy y to

marna modlitwa, która iedna kilku y czę-
sto kroc gorzszą lepsze turbaie. A iesli się
płkəm się Modlić ganią a losz gadac albo
się smiać albo szydzić z błędzącego albo
ławka trząskac albo innymi rzeczami. cze-
go by nie smieli przed Krolewem ziemskim
uczynić czemu przed Niebieskim bydz ma

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY

Y sz służba Boga ma bydz wyraźna
nieprzerwana zupełna y porządna
Ta kondycja godzin kosciełnych kładzie
S Bonaventura Modlić się wyraźnie w tym
Zalezy, ażeby słowa wszystkie iasnie wyma-
wiać były, tak aby ie rozumieć možono nie
połykac ich ani bełkocąc niektórych Syllab
opuszczac Y przeko Konciliūm Bazyleńskie
nakazuje Zmienagła wymawiać, nie łosem
ani kwapiąc. Bo iako niegrzecznie bytoby z
Panem iakim wielkim skwapliwie rozmawiać
tak żeby nie mogł rozumieć: tak też
bardzo niegrzecznie z Krolewem niebieskim ro-
zmawiać skwapliwie. bo znak iest y sz
kto

75
Kto tak mowi, nie uroda Co czyni y skim
mowi, albo ze sie do czego innego kwapi.
Bo gdyby chętnie czynił znalazłby spoko-
ność w tym Co czyni, y pociechę w wolę Bo-
żę a markwiłby się tak wchorze iakoby
nie większego miał do Czynienia. Prze-
łoż słysznie po każdym wierszu przestanieś
y owym wpuć wiersza, aby duch był wolniej-
szy wchorze mianowicie ta zwłoka ma być
zachowana, aby chralone było imię Pańskie
Uczucie Wyraźnie y nabożnie iako mowi
Trydenckie Koncilium. Y z Dawidam Bar-
naś. S. pusaował mowicym jako słodkie
garku męmu wymowy kwoie, nad miod ustom
moim. Wtóra kondycja aby Godziny
bez przerywania odprawiane były, chyba by
na czas krotki, albo z przyczyny barzo stu-
żney albo umysłem znou ie zacząć. Ktore
przerywanie byłoby szkodliwsze, gdyby w
Psalmie same rozmowy Czyniono adaleko
więcej, gdyby się to wchorze działo Co jest
przeciwko surowemu zakazaniu. Jest d-
bowiem wielka nieuczciwość mowicemu

z Bogiem Opuszcęgo, a obrocie się do mówie
nia słudźmi, y kurbować innych z nim się mo
dlących albo śpiewających. S Bonaventura
przypada jednego ysz oko cięszki czyścić
cierpiat ze przerywania takowe Czyniat
Y od drugim ysz gdy do śpiewającego przystą
pił biskup chcąc z nim mówić on ukloniwszy
się mu śpiewał dalej zaczęła godzina a
podokonczaniu wymówił mu się mówiąc
yżem na ten czas mówił zwięźszym Panem
za czym idzie ysz nierozumieć ze przerywa
nie iestli w śpiewaniu pocutbys wielkie
iaki Oświecenie, albo nadechnienie Boże
y zachwycenie iaki choć na czas długi pa
trząc na to Coć Bog w ten czas **poka**załby
Ponieważ albowiem sam Bog w ten czas mo
wi do ciebie słuszną słuchającego Tak iako gdy
by wpuł Oracyi twojej Krol do Ciebie prze
mówił, byloby niegrzeczny w ten czas nie
umilknąć, y niechcieć go słuchać. Jezeli ta
dy Bog chce Swoją wewnętrzną twoją usteń mo
dlitwą przerywać, Czemubys iey nie miała
z pokorą y dzięką przyjąć. odmieniając
rozmowę twoją z Bogiem, a żebyś mo

więcego słuchata. Tak iako zwierzęta
 Ezechielowe łatające gdy był głos na utwier-
 dzeniu stawali y spuszczały skrzydła swoje
 abyś wiedziała yż gdy się wzbięsz wdziesięć
 muzykę pod niebo: ludzisz storo poczniesz. Ze
 do Ciebie sam Bogu Mowi poniżyc się masz abyś
 go słuchala poki zechce yraczy morcie. Trzeba
 jednak tego pomiatkowania aby kto śpiewa
 śpiewania nie długo zawieszował, choćby taki
 głos słyszał może bowiem śpiewanie swe pro-
 wadzić. Bo to jest Boga dla Boga Opuszc y
 kto go opuszcza, aby mu był posłuszny, zapłaci
 swej niezgubi. Z tych dwóch kondycyi

3

Trzecia idzie aby zupełnie każda godzina
 mówiona była. Bo Bóg nienawidzi Wydzier-
 stwa przy Ofiarze Morci. Jsaiaś. Jż kiedy
 każda godzina jest Ofiarą, że się na jego
 chwale ofiaruje, niechce aby mu która cza-
 stka rozedziwana była, bądź wielka bądź ma-
 ła. Bo kiedy będzie wielka grzech będzie
 śmiertelny, kiedy mała porządnie, Przeto
 którzy pułstówka wymawiają albo Omia-
 ię nie są bez grzechu ciężkiego kiedy to
 Często czynią, ani się poprawić starają

choć

choć mogą. Około tej Cakosci trzy rzeczy
wiedzieć. Pierwsza yż nie Obowiązuje ni
gdy aby kto sęm przez się zupełne odma
wiać godziny, ani kasz dosyć uczyni, kto zu
pełnych słucha, kiedy ie kto inny recituie
ale potrzeba albo przez się wszystkich zupeł
na Mowić, albo innymi alternatą, tak
aby y on czasem mowił, y co drudzy mówią
słuchali, y niedosyć ze ieden cały psalm zmo
wi, a drugi, iako dosyć jest czytać iedną le
kcję na futurze i słuchać drugiey, lecz potrze
ba więcej alternatą Mowić. Bo ten trzy
czay roboczy weszedł. y ztegoż zwyczaj
niegodzi się krzecz albo czkrecht czynić cho
robo tak żeby to ieden chor mowił ieden
wierz, a drugi drugi, krzaci krzeci. Czwartry
wierz czwartry: dwa było Chory wprowa
dził zwyczaj. A kiedy ich oraz wiele spie
wa niepotrzeba wszystkich słyszeć dość ze
słyszć tego co jest podle mnie. Druga
wiedzieć yż jest obowiązek zupełne od
mawiać godziny wedle Rubrik tak ze
się odmięniać na krótsze pacierze niżgo

75
dzi bo by tak ciężki grzech był, opuszczać wnie-
dziele dziesięć Psalmów, a krzy było zmurwić
na piątą psalm na krzy tak ze odmienić na święto
niedziele dla pacierzy krótszych. Trzeci
wiedzieć y sz aczholwiek są przyczyny przes-
zkure całego Officium niepowinien. Kto mo-
wił podczas jednak powinności jest Części ich
odmówić, iako ślepy, albo kto nie ma Brevia-
rza jeśli dobrze umie Mniejszy Godziny
y komplet na pamięć powinien je mówić y
kto by dla choroby iutrznie nie mógł mówić
ale by mógł inną godzinę niebył by wymówiony
Szodrym bycz kupanu Bogu xkcy Mierze
należy y starać się aby na wolę nie schodziło ni-
gdy to przykazanie wypełnić choćby się nie udało
Leniwi bowiem za krzyż poczytają sobie re-
likowanie officium: y przeto wymowek szuka-
ją, aby nie mówili. A gorący za się: za (u)wier-
poczytają sobie pełnić wolę Bożą, y choć mli-
są usiłują one wypełnić Oni iedzą z sęskliw-
ścią, y przeto albo co opuszczają albo potykają
a ci latując iedzą, y przeto nie nie opuszczają
ani boheją ze jest siła putmiskow y ze siła
czasu do pozyskania ich potrzeba. Mówią
Zbawicielom. I Mox pokarm jest czynić
wola

4
Wola tego który mię posłał, abym wykonał
Sprawę jego, Aka jest chwala y służba jego
Tak iako Moysesz kaniłk złożywszy który
jest naydluzszy rok smie świętym Wyspie
roak słowa pienia tego gdy słyszał wszystkie
lud y aż do końca wypełnił nie nie opuścił
wszy. Czwarcka kondicia do mówienia
Godzin Morwie ie porządkie, tym porzątkiem
iako idę. Bo wszystko Co od Boga jest porzą
dno jest mowi Apostoł: y byłby nieporządek
odmieniac y przekładać Bez przyczyny Co
Zordynował Kościół, pierwsze morwie Nonę niż
prymę albo Hymn na przodku który ma iść
na ostatku. Dla tego bowiem kapłanstwo
y zakony Zorzą ordo od porządku, ze mustu
gach swoich barzo ke stany porządku bydz ma
ię. Kozdego Czasu y na wszelkim Mieyscu y
wkozdy zabawię. Y iako porządek we mży
święty tak jest potrzebny. Y sz się niegodzi
pietwey Ewangelii czytać niżli Epistolę.
ani kolekt mieć: tak też chować Erzeba o
pisany Wgodzinach porządek, starając się
aby zarwsze iutrznia zbladysami uprzedzi
ła Mszą Świętą bo iutrznia jest officium

nocne a Mza. S. dzienne. U będzie większa
 doskonałość akomodować się w tym porządku
 kosciołowi, który przed tang mza pryme
 a przed wielką tercją mówi. Aka regułka
 nay pierwsiysza, aby duch był gorący y chętny
 wypełniać wolę Bożą iako nayporządniey
 Do wypełnienia tych kondicij dobra rzecz
 Zuczyć się nie napamięć ale z Hagi czytac
 godzinę. Bo w ten czas bespieczniyszy będąc
 y pierwsiyszy ze nie nieopuszcili ani pomiesza
 li, y serce wolniysze od frajunku Czy dobrze
 Czy niedobrze się od moriły. Jakoż daia
 niektóre odpusty Papieżowie tym którzy z ksiąg
 mówią officium a tym którzy nie z Hagi nie
 daia koc Znac yż ko lepsza. Jednak ktoby
 większe nabożenstwo Czuł gdy napamięć mówi
 Psalm Ocy Zamczyszysz a serce do Boga o
 bruciszysz ko mu wolno gdyż Bog nie iadną dru
 gą wszystkich wiedzie ani doskonałość do iadne
 go przywiązano Srodku

Konklusia przeszłych rzeczy
 Co się wprzeszłych Rozdziałach mówiło chce
 pokwierać dzinym S. Bernata widzeniem
 kto

które miał będąc raz na iutrzní ztym nabo-
żenstwem, iako zwykalt bywać, któremu kie-
dy przeroloczne Psalmore Spiewanie Czulo
się przyczyniało Okworzył Bog Oczu. Y
oko patrząc, Obaczy Annioła przy każdym
zakonniku stojącego y pisaćcego pilnie iako
pisarze zwykli Co kto Spiewał, tak pilnie
yż y iedney sylłaby nieopuskali. A pisali ro-
żnym sposobem. Bo iedni ztorem drudzy sre-
brem, niektorzy inkaustem, adrudzy kiesz wo-
dą, a niektorzy nie zgola nie pisali. a Duch
który to Obiawiał podawał do serca rozumie-
nie tego. Bo ktorzy ztorem pisali gorącą
usikność wstuzbia Bożey y uprzejmą yntencją
serdeczną okazowali, ani sylłabki iedney nie
opuszczali. bo wszystko Co się zmitosują Boga wy-
mawia tak się podoba panu Bogu yż ko ro-
żegach swych piśze, na odpłatę wniebiesięch
A chociaż ięzyk czasem czego dobrze Nie wymo-
wi (co bytż bez grzechu może) młosc kto-
ra wnetrznym ięzykiem swym mówi łapież-
kę poroitshi nagradza deffekt. A ktorzy
Srebrem mnieysze gorącość wprawdzie uprzej-
mą iednak nabożenstwo Spiewających okła-

26
31
Zorwało Bo między gorącymi są stopnie. Sło
wa Boże y są iako srebro ogniem przepuśco
ne y oczyszczone siedkroc wedle Dawida, bazo
się podobają Bogu, gdy nieprzymieszujęm
rzeczy niegodnych do nich. Alkortzy inkauśm
dobry zwyczaj niektórych w Psalmodyi mówię
niu znaczyli, choc niewiele nabożenstwa mie
li. Ale kktorzy wodą wyrazali tych kktorzy
zgnusznosci albo Oczym innym myslący nie
byli przy sobie, Serce się nie niezgadzało zgło
sem: Bo iako ten kktorzy piśze wodą choc cha
raktery Czyni żadnego nieznac: tak modli
twa kktorzych niema żadney y Boga wagi.
Lecz ci kktorzy nie zgola niepiśali zakosną
kwardosc niektórych pokazowali, kktorzy za
pomniawszy professyi swojej y Boiażni Bo
żay, albo umysłnie spali albo niepięce geby
ozirwie zakowali szkodliwe rzeczy mysląc do
browolnie przed strasliwym Obliczem Bosym
Ociec Święty nako patrząc, iako winzowali
gorącym, tak kktorwał oziębłości leniwych:
wspomniawszy y są wsiyscy duchowie niebiascy
są zesłani na posługę przyśbłych dziedzirow

niebieśkich. O gdybyś duszo Oczy otworzy
ła, y Swoiątą wiarą stroza twego Anniota Oba
czyła stojącego przy pulpicie gdy Śpiewasz
y pomagającego y uczącego iako masz Śpiewać
pono byś obaczyła yż czasem nie napisze Co
Sie ty modlisz, albo iesli pisze, to pono woda
pisze. przeto yż Sie dobrowolnie rozkwasz
anis przy sobie niewiedząc Co czynisz tak yż
nigdy niepostępuiesz bo przekleństwo ono ma
wokółbie Mieysce. Wylanys iako woda: niera
Snize. A kiedybys wylawała iako woda
Serce twoie przed obliczem Pańskim, jako
mowi Jeremiasz, prosząc ku niemu inten
cyie twoie, myśli, y zgodze wysłuchałby on mo
dli twoje twoje y postępiłabyś Znię. Ale yż
ie wylwasz na ziemię, roktora twoe myśli
y frasunki kopisz Niemasz pożytku zmodli
two twoich. Niezeli Anniot twoy praznu
ie nie napisze, nie opuszcie Szatę piśac y
notować słowa twoie krzywe y ludaiukie no
ty, napisze tego trzyż nieiedną papieru ze
by cie na Dzień Sądny o wszystko oskarzył
A chociaż by on zaniedbał piśac, Sedzia nie

Zapomni opisać w Dziejach Pamięci swej aby
 cie swego Czasu za to skarzał, Usiłuyże tedy
 tak Spiewać y modlić się, ażeby Skołymi y
 Srebrnymi literami Słowa twoe pisać. Raktz
 co rzekł, tenże. S. Opat Swym Zokonnikom -
 wiednym Kaganu, pono po Widzeniu pomia-
 nionym, Hie kayno wgm wierzą yż Spiewa-
 igcymi nie chydzą się Anniotowie Pańscy mie-
 szac, wedle Proroka Uprzedzili Hieżyka
 spiewaigcych, posadzili się wposrodku mto
 dziuchnych bębenniczek, y na drugiem Miey
 scu, przed oblicznością Aniyotow będąc spie-
 wali. Zakuie przeto yż niektorzy zwas drzy-
 mią wiukrznig swiętą ani maig względu na
 Aniyoty Pańskie, lecz przed Oblicznością Hie-
 żecg ich iak maktwi się Okazuiecie, gdyż oni
 ochotą waszą pobudzeni, przy uroczystościach
 radzi bywaig waszych. Boie się by nieodesli-
 y nieodkcieli kiedy prze waszą gnuźność alic
 dy się ci przyiaciele oddalą. Zkoslirych duchow.
 kto strzyma. Stoycie tedy Wkarnosci przed
 nimi chlubicie się za Codzien Angeli waszy wi-
 dzą oblicze Oycy niebieskiego: pitnuymy ich
 powinności ktorych Zazyrngmy Spolecznosci

a Zeby Wysłach niemowlęcych doskonała była
chwała Boga: Włomymy do nich Spiewaycie
ahm 46 Bogu naszemu Spiewaycie a odpowiedzą nam
Spiewaycie Krolowi naszemu Spiewaycie: chwa
ła kedy z kankorami niebieskimi przewlócząc
iako obywatela y domownicy Bocy Spiewaycie
mądrze: pełniąc czego krolowi potrzeba iest.
a zeby się Spiewania wasze podobalo Bogu.
nie lenicie się, nie pozinaycie, nie oszczędzaycie
głosow, nie ucinaycie słow nie po nierościu
Spiewaycie przez nos. lecz po mętku affektem
Ducha Świętego iako godno iest. Co wszystko
Święty Bernak. Oczym szerzej wdziesiętym
Rozdziale

ROZDZIAŁ X.

Przygotowanie do doskonałego od
prawowania officium y służby Bo
żej, y którym duchem mówić mo
dlitwy Ciche które poprzedzają
ze wszystkiego tego co się wprzeszłych rozdzia
lach mówiło praktyki iusz samey nauczymy
doskonale się modlić Godziny koscielne. Za
Lo

Łozynszy wprzod on fundament Ekkleſjaſti
 kor. Przed modlitwą przygotuy duży kwoię
 y niebądź, iako człowiek, który kuſi Boga
 głupie rozumiejąc, yſz ſię bez przygotowania
 będzieſz dobrze modlić albo że cię wyſtucha
 ię, iako kłowiek ſię modlić będzieſz. Bo ie
 ſli chceſz mieć dobrą uſkną modlitwę trzeba
 ażeby wewnętrzna poprzedziła. A ta zależy na
 gronkowney Mocney pamięci O przykomoſci
 Boga W Trójcy iedyneſgo z którym maſz mo
 wie. y głębokim rozmyſłaniu kaſmnie Boſkich
 ku temu ie obracać aby ſię Serce roſpaliło
 miłoſcią Bożą y affektę ſwiętych Cnotę nſzytkich
 Bo ſtey ſkupionej modlitwy to poydzie, yſz
 pod czas psalmow, barzo łatwo y ſnado bę
 dę miała intencję atkencję, y nabożeńſtwo
 którego pragnę, y zachowam Ceremonie któ
 re zalecać. Bo ięzeli przez Cały dzień ro
 ſpuſzczę ſię na zabawy, ani O Bogu, ani O ſobie
 nieczuię, y zwłoczę wſię wnieſć y wznieſić ten
 ogień aſz do tego Czasu, kiedy diurnal wſię
 wrękę niedziw że w ten Czas oſchła y tak
 zimna ſię znaydę, że żadnego pożytku zmo
 dły nieodnioſę, niedarmo chciał Bog aby

wskazyw zakonie kapłani nieodkładali ognia
żywie y nieci nowego, kiedy go trzeba było
do kuribularza, albo offiar palenia, ale na
kazował aby żarowe na ołtarzu gorzał za
pokładaniem drow Codzienn od kapłana a
skamtał ogniowych żarzytych wogół potrzebnych
nagarnywał aby na nich palili łoi zapokoio
nych ktoreykolwiek chciał godziny Tak za
konniey, iesli chęć wysmianicie swoym obowia
żkom dosyc uczynic maig te trzy rzeczy zachować

I Należałoby aby na ołtarzu serca ich żarowe go
rzał ogień miłości Bożej iak naydoskonaley
włym żywocie może gorzeć iako ten który barzo
łaknie y pragnie, żarowe myśli y pożąda Czymby
się nakłwał, y ranny myśli żarowe y życie swo
je boleść iako dusza ona która mówi mił
ściu molleix, y iac spie ale Serce me życie bo
choć iasz spie myślę o Panu y Oblubiecu która
go miłui y wszytek czas kranie wdychaig
do iego przytomności, y strzały Modlitw. Żgdz
y świętych myśli ku niemu strzelaig

Z Lecz xps włym żywocie wiele żawad bywa
które wogół ten ogień, barzo potrzebno aby
go kapłan żywił podkładaię drowka rano

co dzień: to jest godzinę na rozmyślanie od
 kladań, któreby podniecały miłość Boga
 y inne cnoty zwoławsza yż on pragnie aby
 nigdy niegasł ten ogień który przyszedł ro
 spuszczać na ziemię. A żeby się niewymawiał
 kto yż drewno nie ma łatwo ich lasem zwoła
 wsza w tym klasztorze znaydzie rozmaitych
 pisanych y drukowanych Medytacyi dla wsze
 lakich starych, młodych, Nowiciuszek y prze
 łozonych, z których mogą w wieczor częstokż czy
 tać iaką, iakoby drewnka y szepki gotując które
 by gorzały poranu. lecz obietac trzeba dorze
 czy materią służącą ku koncowi który zamierzy
 li sobie. Bo choć jest ieden duch miłości Bożej
 rozmaite jednak skutki przywodzi, y raz Sna
 dniej się zaymie płomieniem strachy y żalu za
 grzechy, drugi raz chwale y dziękui za dobrodziej
 stwa Boże. A Trzecia Co zakonnym zależy
 aby przy służbie Bożej brali zognia, który
 gore w sercu ile potrzeba do tych Offiar do
 skonalę oddawania, nie biorąc ognia ludzogo
 to jest Świeckiego ziemskiego affektu nie
 przymieszując żadnego lecz intencij y atten
 cji duchownej y nabożenstwo zakonne -

Suma

Suma I

To prozeczne przygotowanie założywszy
 wiedzieć też yż godziny koscielejne y rzy
 tkie ich członki, są iako krzemienie ognia
 Bózego których gdy się Ogniem rozmyślenia
 kłnie, skry affektów dobrych Wysypa do fer
 ca. które będąc tak sposobne iako Zagier
 zaraz gien powozmie, y żniennagła powstanie
 płomien. Potym yż ludzie barzo się dele
 kują rozmaitością aby cłiwości usli posta
 nowit koscioł modlitwy, które też tego krze
 ba taką rozmaitością Psalmów kłimnow Pie
 smi. Lekcyi, Ankyfon Wierszow. Responsoryi
 które wszystkie tak są ducha pełne, yż kogo
 umie Czerpać, nie krzeba Mu Czego innego
 kaci aby się modlit. Zwielką doskonałością
 Ale nader wszystko renowować odnawiać wzbu
 dzać wsobę pamięć obecnosci Boskiej y in
 tencją proskować ku chwale jego, y przed oczy
 kłase potrzeby, y osoby za które chce go
 dziny one Ofiarować. A jeśli chce osobliwiey
 ięszce intencją swą zaoskrzyć mogą każdą
 z siedmi godzin ofiarować prozyc o siedm
 da

darow Ducha Świętego albo Owybarwienie z Się
 dmi grzechow Śmiertelnych albo O siedm Cnot
 przednieyszzych albo O Smierci Błogosławienst A
 ysz ofiary y modły nasze Małey wagi są, dobrze
 ich ofiarować z modły Zbawicielowymi które czy
 niat na Ziemi, gdyśz wiemy ysz Psalmy y Himny
 ofiarować zktoremu gdy zktoczymy nasze będą mił
 sze y wdzięcznieysze: morwice z Świętą Gertrudą
 Panie Jezu Chyście Wiedności Onego Nabożenstwa
 ktoremes chwalił y Chwałę ofiarował Bogu oycu
 na Ziemi, kćc offiaruie godzinę. Niewadzi
 nad to siedm godzin offiarować na pamiątkę Ma
 ki Ranit bo ta znaczą tajemnice te godziny, y kru
 ciuchno są zebrane w matym Officium o Świętym
 krzyżu które dobrzeby po kazdey godzinie odmawiać
 kładz z osobna Godzinę aby się jedną modlitwą dru
 ga przygokowała do drugiey modlitwy. Y ta iest przy
 czyną przez koscioł postanowił, aby licho przed go
 dzinami koscieleknymi naprzod było Patet noster
 Quies in Calis aby się kakt stawia przed Oczy Oy
 ca niebieskiego W wielkiey Chwale Siedzącego w nie
 bie y Serce łwe podnosiła na patrzenie iego iako
 on patrzy Co ty czynisz y iako się modlisz, y odwraca
 ła Serce łwe od ziemię apodnosiła, y posadzata
 ie w samych niebiesiach y kłopiła. z miłosią się

y ufności Synowskiej modląc y niezapominając cze-
gdy wspomnisz że jest wniebieśsiech, iako stworzy
ciel Pan y ktol niezhonezoney chwały y majestatu
W siedmi pokym prozbach siedm nauk kładę do
modlitwy dobrej dla ktorey ona ma bydz pierwow-
aby się swięciko imię Boże y wielbione było od
ludzi, a mianowicie od Ciebie gdy się modlisz prze-
koż skruchę w sobie za grzechy wzbudz nim się mo-
dlisz żebyś się modliła swiętobliwie. Wtóry
koniec jest aby do nas przyszło królestwo Boże za
modlitwą: tak żebyś modlitwa niebo otworzyła
y sprawiła, żeby stamtąd na cie skapilo królestwo
ono ktore zowie Apostol Sprawiedliwośćią y
pokojem y wszelkim wduchu swiętym y niełada-
ko animusz jest ktory smie prosić O królestwo tak
wysokie iakie jest królestwo Boże, Trzeci ko-
niec jest abysmy wola Bożą tak na ziemi czynili
iako to bywa wniebie: modląc się z tym duchem
y gorącym ktorym swięci wniebie gdy oco Boga
proszą A iż tu niemowisz uczynić wola twoją ale
stagn się wola twoja nie było masz prosić abys ty
czynił wola Bożą iako ię wprzekazaniu y radach
zostawit. Ależ aby się stało upodobanie ięgo kto-
rę kolwiek drogę wykonać ieżechce w sobie abys
nanię przestąpił w dolegliwościach w chorobach
w przesławowaniach twoich ktorec posła bo wola
iż

jest iego abyś ie przyięła: Czwarty koniec jest
abyś dał chleba powszedniego, to jest posilenie
dużę kwey, którego użyć na modlitwie y kto
rego zyczysz sobie przy tey modlitwie doścac y do
stąpić. Piąty koniec jest, abyś dłużej y grzechy
odpuszc, y żebyśmy za nie uczynili dośc. które
mi słowy upomina nas a żebyśmy się brzydzili
nimi, Siódmy y ostatni koniec jest aby nas Bog
zachował od upadku w poku, y w wyszko zke
dużne y cieleśnie. Na wszystkie te konce mogą się
offiarować godziny koscieleśne — —

Suma ■ ■

Z tego mogą sobie kwiakie przygotowanie —
kwiakie do każdej godziny spisać: raz iedno
drugi raz drugie czynić dla utrzymienia się
kwiakosci. Pierwszy sposób prozyc od Boga
osobliwej pomocy do modlenia się oney godziny
tak iako on chce, dla iego chwaty. do czego po
mocna modlitwa ona koscieleśna. Łaska kwiak
panie niech mię uprzydź: y pomnie zamknąć
a tey modlitwy niech pilny bydz nauczyć: Przez
chrysta pana naszego. Albo tak: Otworź pa
nie usta moje na błogosławienie imienia two
go świętego. Oczyść też serce moje od wzy
skich próżnych przacownych myśli Oświeć
rozum chęć zapad abym godnie pilnie y
na

2
naboznie godziny te odprawia y odprawować
mogła Amen. Trzecią też kładę Nofficium
małym Panu Maryi. Prosimy cie Panie Boze
nasz abys Sprawy nasze Boskim twym nadchnie
niem uprzedził y Ratunkiem do fortunnego kon
ca przyprowadzić raczył aby wszelka nasza
modlitwa y sprawa od ciebie zawnzdy poczę
tek brata y przez cie po Zaczęciu dokonczenie
miała przez Chrystusa pana naszego Amen
Kozda z tych kościelnych służy, ale patrzac aby
tym sensem wnetrznym mowiona była który sto
wa znaczą. Wtóry Sposob jest offiarując
Bogu Godzinę która przypada do mowienia ztę
czynsz y z chwaltami które zbawienie odprawo
wał na ziemi, y ztymi, które Święci Spiewają
w niebie. Przyimi Święty Ojciec kę Offiarę chwa
ły, którąc ofiarowac myślę na chwałę imienia two
go Świętego, y na moją pożytek y wszystkich ho
ściola twego Świętego Amen. Albo kę Przyi
mi Trojco Święta modły którec ofiarowac pra
gne dla Wielkiej chwały twojej, y dla pamiętli
wości y zmartwychwstania Pana naszego. Jezusa
Chrystusa, y na częsc błogosławionej matki
jego przeczystej y wszystkich Świętych aby im
szo na częsc a mnie na zbawienie. Przez chry
stusa pana naszego Amen — —

Trzeci pożytek albo Sposob jest przez postrząty
 do trzech person Trójce Przenaswięt/zey krocie
 chne raz do wiecznego Ojca drugi raz do Syna
 Trzeci raz do Ducha S. na ten kształt. Ojciec
 niebieski Boże day mi Modlić się w tej godzinie
 iakoc się podoba y mnie pożytecznie na wiek/zę
 chwale krocic. Synie odkupicielu Świata Bo
 że day mi tę godzinę odprawic zwołaniem mo
 cnym y łzami iakos ty się modlit. Duchu Świę
 ty Boże day mi się Modlić ze wzdychaniem nie
 wypowiedzianym, iako się wstawiać za świętę
 mi. Innę takze affektę czynić się mogą
 przez drugą chwał iako kiedy się kto pośadzi
 przed obłócznością Bożą, między dworzanami
 niebieskimi y rzecze co oni mówili: Godzien ie
 stas panie Boże nasz wziąć chwałę, y część y
 chonor y Błogosławieństwo na wieki wieków Amen
 może niegdy między sprawiedliwych kupę się
 postawic mówiąc S. Dawidem: Wielbicie Pana
 ziemną Anny wysławiamy imię jego jedynakymie
 Na koniec przed godzinami mówią Anie
 maria pozdrowianie przeczyszczenia dla trzech
 konców. Pierwszy. Na pokazanie miłości, czci
 y poważenia, które mamy ku niej iako Rodziciel
 ce zbawiciela naszego, y naszej unięgo pośredni
 czki. Wtóry jest aby nas swą przyczyną wkrę

wspomogła Co się pokazuje Zonago słowa NVNC
 TERAZ roinnieysze Spiewanie. Bo iż ona rozumie
 y słucha naszych modlitw wszystkich snadno dać po
 mocy może takiey, a żeby one były mówione tym
 Duchem, którym pragniemy, y którym ~~pragniemy~~
 mówić mamy to słowo NVNC. Trzeci jest a żeby
 ta/s panna Uczestniczka była chwala naszych która
 ich po łysięc kroc godna. Y dla tego iako ią pozdra
 wiamy na początku Godzin. tak na końcu przydać
 my Antifonę oniey aby była początkiem y kon
 cem modlitw naszych. ta najsławniejsza Krolowa
 Na koniec na początku Sukranie y przed Prymą y
 w Complete Credo Mówimy abyśmy Oświadcza li
 wiare nie tylko ięzykiem. lecz daleko Więcej Duchem
 y tym sposobem Sprawiedliwy Zmiany Żywie. przea
 nię się modli y czyni y tymże Credem iako Tar
 cza iaką. bronimy się przeciwko wszystkim poku
 som nieprzyjacielskim

ROZDZIAŁ XI

Którym duchem mówić się ma
 ią Psalmi, y inne Częstki w stu
 zbie Bózey

Dżirna jest służby Bózey Harmonia y me
 lodia we wszystkich siedmiu godzinach Koscioł
 nych

nych: których początek pospolicie bywa od onego
wierzszu. Deus in adiutorium, Bóże na pomoc mą
przyspiesz, Panie pokwap się na pomoc moją w któ-
rym imieniu kościoła prosim. O pomoc Osobliwą
Boga do onej modlitwy a tak aby się skwapiał Bóg
z pomocą swoją bez którego nie niemożem. Uprze-
to ten Wierze Często porokarzali starzy, mowi
Ca/się pręko iż jest Oświadczenie ianne słabości
ludzkiej, potrzeby y dependencyi od Boga. y wy-
znanie iakieś Chwalebne y uroczyste wśzechmocno-
ści jego: Pono Zwyczaj ten poszedł od moysze-
sza który ilekroć Arkę podnawiano mowił po-
wołaj panie, a nie chaj się rozproszą nieprzyiaciele
twoi: niechaj ucieką, którzy cię nienawidzą, od-
oblicza twego: Tymże sposobem, ilekroć ducha po-
dnosimy na monięcie nowej Godziny, pomocy zę-
damy aby nam ię dał, przeciwko nieprzyiaciom
usługującym przeszkodzić nabożenstwu naszemu y dłużej
cię w nich. Oraz też Wierze ten mowić za-
gadamy się krzyżem. s. pokazując yś się krzy-
żem mocy spodziewamy mocą ukrzyżowanego które-
go krzyż za zbroję nam stanie przeciwko nieprzy-
iaciom na modlitwie nas krzyżującym. Należy a-
byśmy zważyli Pana na tę pomoc, przydaćmy
drugi wierze także bardzo sławny: Gloria

Pakry

Patry ek fiko ek Spiritui S: ktorym wyznawa
my y uwielbiamy Troycę Przenasniętzę od ktorej
wszystko dobro nasze pochodzi, y ze wszystkie sprawy
do Boga nalezyke mają się poczynac od rozrywania
Troycę Przenasniętzę. Mowiąc też ten wierz
skłaniemy głowę na znak pokory Czei y pokłonu
podłose swoię widząc y ziemię z ktorejemy uczę
nięni posli, poczykając się za proch przed tak wiel
kim majątkiem. A iż to ięst nielada aht wielbic
Troycę nasniętzę Czysto kōs Czynimy po kazdym
Psalmie Gloria powtarzając, bo wysedy y zewze
chwały ięz słuchac we wszystkich. A iż mało Pa
nu Bogu ze go z Serdeczną radością chwalimy y
uwielbimy. przydażem na koncu. Alleluia co zna
czy chwalcie Boga z weselęm. A chociaż przed
wielkignocą Czasu Złobnego opuścza się to stono
nieopuścza się jednak chwala Boga, lecz miastko Al
leluia. Mowiąc Laus tibi Domine Rex id Wiedziac
iadenak iż acz ten Wierz pospolitę ięst napoczą
tku wszystkich godzinom. Słuchnię iadenak poczy
namy od innego. Panie wargi Moie otworzys a
usta Moie wystaniac będą chwałę twoię, ktorą
wyznawamy, iż chwala Boga y modlitwa dar ięst
ięgo, iż on otworzy usta nasze do modlenia się ia
ko potrzeba. Dla tego albowiem onim Mowiąc iż

Mądrość Okrwierną yta niemych, y niemowlęce ięzy
 rozwięzują. y wusciach dziecinnych doskonałą czyni
 chwałę a znaczymy płaćmi niebłhmi na ten czas yta
 ze przez Krzyż Chrystusow daia nam dar modlitwy
 Potym następnie Inwokatorium. Ktorem się zo
 popelnie pobudzamy do wychwalania Pana y Bo
 ga naszego. Venite exultamus. Podamy rozraduy
 my się w Panu. Wten Czas y Anyłom wzywać ma
 my, ażeby znami Boga chwalili y złączać chwały na
 sze z ich chwałami aby miłsze ięmu były y snadniey
 szę przytęp miały. Amozemy na iukraniu wzywać
 dświągci chorow Anyłskich. Na przemy Pakryer
 chorow y prorokow. Na Tercię Apostołow Ewangeli
 skow y uczniow Pańskich. Na Setkę Męczenn
 ikow. Na Kłone Biskupow ryżnawcow y Doktorow
 Na Kłeszpior Kapłanow Lewitow Mníchow y puytal
 nikow Na komplek panien y wdow, Pannę prze
 czytą przed wszystkimi Mianując. Aż w Inwika
 torium bywa podczas wzmianka niektórych świę
 tych bo mówim Regem Apostolorum, Regem mar
 tyrum z tych Osobliwie wzywać Zalezy mysląc
 iż nas okoczyli zewsząd wszystkich: iako Saul kto
 ry między Proroki wystąpiwszy poczęł yon Proro
 kowac z nimi. A nakoniec ma każdy Sity swe
 inwikowac do alikow ich aby wszystkie oraz y o nich

kim

Kim pokoiu Boga chwality: na ten kształt iako
Święty ieden mnich na początku modlitwy do
swoich myśli mariał. Podcież myśli, rozradzimy
się wkanie, podcie a upadniemy przed Bogiem: płac
czmy przed panem, który uczynił nas, bo on jest
Pan y Bog nasz a my lud jego y owieczni paży jego
jakoby im rzecht: wy myśli moje jesteście lud Boży
y krsoda jego, podcież ka wszystkie oraz a porzuc
cie się przed nim płacząc za grzechy wasze. a prosząc
aby was napisał teraz paskwijskim Sensem y affe
ktow swoich znamienitych — — — — —

Po inwiktatorium Następnie Hymn który, a drugi
po laudes Bo wniektórych godzinach kładę H
mny na początku, które złożyli Święci Doktorowie
a koscioł je przyjął, iako zgodne zpisem S. y
pospolicie mają w sobie Historię o stworzeniu świata
ka rozdzieloną na dni siedm prz 13 tydzień, albo
Historię Święt które się obchodzą, chwalc Boga
dla dobrodziejstwa Nke dni nam nadanych. Y tym
je duchem mówić: a żeby żadne dobrodziejstwo bądź
małe bądź wielkie bez wstanej chwały opuszczone
niebyło .

Suma 1

Alte podamy do Psalmow które są przednia Czes
offi

Officium koscíalnego y najlepsze putmíski, ktore
 kładą na key uczcie duchoworoney, ktore Krol Dawid
 złożył (y przeko go Psalmíską zong) aby nimi
 Boga kaptani chwalili ktorych zacnoścí nigdy się wy
 chwalic Śwíeci Oycowíe niemoż. y S Diónizy zowie
 że iśtoką chwalej Bóży y przekoż Mza swięta
 ktora wżytkie Łaźmnice swiętoścí przechodzi
 poczyňa się od Psalmow y kasmodziśia wíelkí. S.
 Jzn złokousty dżiwuie się dżiwemu y wíelkiemu
 nabozęntwu krszećn ku key Kiedze Dawídowej
 nad inne wżytkie starego Testamentu: bo zaróże
 wesciach maí Psalmy we dnie Wnocy, Łano wpo
 ludnia W nieczor y w swięta wesole y w smutne
 pogrzeby, zaróże pírwszy posredni y ostatni Da
 wíd. Ako niedziw Abowiem w psalmíech iasnie
 íg wżytkie affekty gorącej Modlíkny, y wżelkie
 prozby, kák za grzeźne íako Sprawiedlnoe, poczyňa
 ígcy, postępuícy, y doskonałym: Chwały Bóze
 przedziwne dziełki za wżelakie íego dobrodziejstwa
 ptomyki Míłosci patańcey, zachwycenia, y ziedno
 czenia z Bogiem: ptakania kęz na mizerie grze
 chy y krenkości nąże: gorąca supplikacie oporako
 wanie Bóskie skrucy za wyteptí nąże. Sg kęz
 wnich wysokie nader rady ku doskonałości Sg na

pominania uprzejme do niej. Nakoniec iedna
dzięga Psalmow resztyko ko zawiera Co iest rypi
smie. S. iest by Spizarnia nakadowana resztych O
brokano dla dusz naszych Co do potrzeby y smaku ich
sluzy. Przeco S. Ambrozjy ktoby sie nieroztydzit
bez psalmow dzien skonczyc albo napoczac. Kie
chwalac stworzyciela tak iako go pta/zkownie chwalg
Na Bazycie tego starbu potrzeba iako kass
gn moni. Tym duchem Psalmy monic ktorzym
zlozone sa: y tak ie do siebie skomodorac skosowac
obracac iakoby im ia ie stozyla. albo ie Psalmista na
to samo uczynit tak iz sentencie ich nie bylo na
ken czas w ktoroku sie spehny ale sie pelniq
we mnie Co dzien wzbudzajac w duchu swoim kiesz
affekty ktorych doznawal Dawid w sobie albo po
wieda iz byly w drugich. Weselic sie kedy masz
kiedy sie Psalmista weseli, bac sie kiedy sie boi
Spodziewac kiedy sie Spodziewac, chwalic Boga kie
dy on chwali, plakac kiedy placz, za swe albo za
cudze grzechy: y Zada Czego pragniesz, tak iako on
takowych rzeczy Zada y prosi. Milowac masz nie
przyiacioly, kiedy on ie Miluje, modlic sie zamie
kiedy sie on modli Zerknowosc czuc o chwale Boga
kiedy on Cwie: y ta sie Zerknowoscig krawie. kto
ra sie on krawi: pokorzyc sie masz kiedy sie on
upoka

upokarza, ducha wniebo podnosić, kiedy on podno-
 si swego delektowac się słysznością me/sia/zo
 wż y koscioła oblatywnice iego kiedy się on delektu-
 ie y weseli; dziełować za dobrodzieystwa Boga kie-
 dy on dzieła czyni. Y kiedy On dzieł rozpowiada
 o stworzeniu świata albo o wyprawadzeniu ludu
 z Egiptu dziełować się y ty masz y rościć Boga
 za dziełować, iako on za dziełować: y kiedy powiada
 karania upornych, a nagrody posłusnych, y ty
 drżec masz; kiedy on drży, y radować gdy się on
 raduje. przechodzi się też po pałacu niebieskim
 iako się on przechodzi y życzyć sobie pomieśzkania
 nim iako on życzy na ostatek kiedy on iako mistrz
 uczy y upomina, y skrofuie y proskuie sprawiedli-
 go człowieka; myśl ze z kober morei, y tym affektom
 odpowieday którego wyciąga nauka nauczyciela tak
 świętego y przeto Moni S. Augustyn. Psalm uspo-
 koienie dusz jest Namierności y fałs myśli iey usmie-
 rzaicy, gniew Markwiacy, zbytek odganiaicy,
 przyiasn zgromadzaicy, niezgodnych zgadzaicy,
 nieprzyiaciohy iednaicy. Psalm Czarły wygania
 Anyok y Wabia. Larcza jest na strachy noce po-
 koy po pracach dziennych, działkom ochrona mto-
 dym ozdoba, pociecha starym biakymgłom
 przyskoyny skroy zc wzykkiego koscioła głos

ieden, ktory uroczyskosc zdobi, Smutek ktory dla
Boga jest miakhszy: Psalm y z kamiennego Serca
tzy wyjska. Aczego sie nie nauczysz ro Psalmiech
? za Cnoty wstydu roztropnosci, Ciężkosc y Co
kolwiek dobrego jest nie pochodzi z nich. wiadomosc
o Bogu Ochrystusie przyslym. O zmarnych chrzcaniu
okascimnicach innych. Wszystko to tam iako wielkim
skarbcu zebrano y schowano: To wszystko Augustyn. S
Lecz wiadziec iz pod czas ieden Psalm by wszystkie
rozmaitosc ma iz nieci rozliczne affekty. Podczas
kazy iedna Hystoria bedzie Co wcalym Psalmie,
albo ieden affekt a na ten czas snadniey ducha
skosowac z tym Co sie mowi iako gdy mowisz Psalm
miserere mei Deus albo ktory z pokutnych rozdziel
majz ducha skruchy y zakosci za lwa grzechy aby
icy wierzze dodaty ktore wszystkie sa okey make
ry: Takze kiedy mowisz Laudate affekt chwaly
albo wdziecznosci powezmiejsz. Tym sie bowiem
Sposobem pelni Co rzekl Dawid: Spiewajcie mi
drze Pomozę kaz do tego na poczatkku Psalmu
prosie o Swiatlosc y affekt smaku y sapor duchowny
ktory mial Dawid gdy go skladal, y z zgdzq okrzy
mania, Co on poczuwal. Na koncu Psalmu duchem
wdziecznym mowic Glorya Pastry y nieco skangc
na Antyfonie ktora zawsze jest conaylepszy kagsek

3 Psalmu, albo 3 Kłistoryi iakiey, albo Sentencja
 iaka o chroale Bozey aby uczyniwszy Zawiejszenia
 iakie Między Psalmem a Psalmem nowy się duch
 wyrzepł, na poczęcie Drugiego A kiedy czu
 ież nawalnosc od myśli dobra rada odnawiał
 atencją, na idęcy Psalm który odprawiwszy 3no
 rou ig ponowić na drugi iakoby ten ieden było mo
 wic przychodziło. Rozbierac iednak ducha Kosciele
 nego w powtarzaniu Antifon y niektórych wiar
 szow w Responsorjach, y oryzem w Pryme trzykroc
 powtarza wierze ieden Deus in adiutorium na
 pokazanie goręcości Ducha y Serdeczney uprzej
 mosci y krowania w prozbach O lekarstwo na swe
 bokrzeby, y chwaleniu Boga za dary jego niezmier
 ne. Ktoremu powtarzaniu nie przeciw się Co
 mowi Ekleziastik Nie powtarzay Słowa na mo
 dlitwie krowiey bo mowi O powtarzaniu idącym
 3iakiego skrypu albo znieufności iako by się
 trzeba powtorzyć aby ię Bog zrozumiał. Nie
 rozumieć się iednak O powtorkach gorących kto
 rych pełne iest pismo S. Bo y zborowicieł na 3
 w wigilię swej Smierci. Modlił się pokrzy
 kroc iednoż morząc — — — —

Suma II

Lekcie

Lekcie które wnikliwie kładą wyjęte zpi-
śna S. albo Zzynokow SS uczą nas pożyteczne
go ćwiczenia które Zownemy Czytaniem Du-
chownym które wpierszym kosciele było częste
a gęste. A przy służbie Bożej Czkery pożytki
przynosi. Jedyn iż duża odpoczywa od modle-
nia się. Co jest pracowito z siebie. Bo w modlitwie
większej atencji krzabi niż Wczytanie, wktorey
Bog Znamy Morwi. Drugi iż Sercu affektor na
bożnych dodać aby tak mogło postępować wustney
modle iż makety dodać do rozmyślenia czwar-
ta. Zeby ćwiczenie tak pożyteczne nigdy nie usta-
wało. Nadto pirway niżali Lekcie Zaczęć wko-
złym nokturnie wprzod Czynać modlitwę krotką
bardzo nabożną do Chryskusa pana który jest
mistrz nad mistrzami. y to pokazuje iż służnie
przed Czytaniem ma uprzedzać modlitwa. y tu
dziesz odozwolenie y błogosławieństwo proszą
y dają ie iedną Wmiej Oycu Drugą Wmiej Synu
Trzecią Wmiej Duchu S. abys wiedziała iż gdy
Hęć bierzesz do Czytania prosie Majz odozwole-
nie Krócy Przenaswiekszy. to od iedney to od
drugiey osoby choynego przezegnania prosząc a
bys zpożytkiem czytała y wyczerpnęła co dobre
go! Po którym Czytaniu drugą modlitwę kon-

czy Tu autem Domine miserere Nobis bo mo-
 dliwa początek y koniec bydz ma Wysokiego
 tego Gwieżdżenia. A mowi się na koniec żeby poka-
 zano iż Co się Czyka pożytku niada, iasli się
 Bog nad nami nieśmiłuię, y nasienia słowa swego
 w sercach naszych nie zagrzebie. Przedzielnę też
 Lekcie Responsoriami niektorych się chwali bo
 za, albo Co osobliwego Zawiera, aby pokazano
 iż Czykanie niema bydz długie, lecz przetywane
 modlitwą, iako mowi S Bernard) tak abyśmy
 słuchali mówiącego do nas Boga gdy Czykamy
 a potem my z nim mówili, kiedy się modlimy
 powtarzając ięgo słowa raz y drugi aby głębiej
 w sercach naszych Osiedły. Z czego bywa iż
 kieda Godzina kolekta iaką nabożną zakon-
 czona bywa, uprzejmych affektor pełna w kto-
 rych Oznaczenię prosimy Cnoty iakie: ażeby
 Serca nasze iłoknego nabożnykwa dostąpiło nie
 w swych dufając lecz w zasługach Kościelnych
 y wzbawicielowych: iako znać po ich zamknięciu
 Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. wzy-
 kanie nadto godziny: krótka sentencja Deo gra-
 cias się dokonywając, która się powtarza barzo
 często po Lekciach y Kapitułach, bo niema/s

Zadnego

Zadnego słowa zacnieyszego słodszego y poży-
tecznieyszego iakie ko iest, gdzie Miłosc pokora
wdzięczność na dzięki Bogu za wszystko co się do-
brze powiodło w chorze: bo Co iest dobrego od nie-
go iest. Zręczay też Ma krociedną mo-
dlitwą za umarłych przysławac: azeby kiedey
godziny uczestnikami były duże Wczyszu be-
dące y spierającej nigdy niezapominali, Cokol-
wiek Modlic się za nie, y ze każ będa pokrzebo-
wali, kiedy iako drudzy pomra, aby się modło-
no za nie: y ze pono ostatnia godzina ko iest:
ktoraż relikwią, aby kudziesz a Kaminowali, wy-
szkali dobrze. Na ostatku po sukcznizy
pogodzinach dziennych koniec się czyni iedną An-
tyfoną y modlitwą O Ns więtszy Rennie. Salve
albo Regina Celi, albo Alma podług Czasow mo-
wiąc azeby pokazać koscioł: niezmiernę swoje
pragnienie, ktore Ma aby wszyscy pamiętali na
tę Więnią Onę Czeili y iako pośredniczkę dorędo-
wniezkę brali wswoich wszystkich potrzebach.
Bo perona iest iż żadna nie iest Miłosiarnieysza
ani możnieysza, iako iest ona, na wszystko czego od
Boga, y od Syna iednorodzonego iego żądać możemy
A na Okazanie affektu naszego kunię, dawe iey -

włych

wzłych Antyfonach słieszne Boskie trykuty Zowge-
 ię Zyrokiem, Słodkoscia, nadzieia nązq, Matką i
 miłosierdzia, dla wielkiego podobieństwa, które
 ma z Bogiem to nayszczerniejsze y nayedrozsze -
 stworzenie y ze tym Sposob y takie trykuty zarozie
 ta są ułych którzy się barzo miłują zopopolnie
 A iezali iey prosimy aby nam Nayedrozsze go
 na Swego Jezusa Błogosławionego po tym wy-
 gnaniu okazała y od nieprzyiaciela nas bronie-
 ła: nie Czynimy tego myśląc aby to należało do
 niej lecz aby to usyna ziednała nam y uprosiła
 a mówimy iakoby to ona Czyniła: azebyśmy wy
 znali iż ona wiele uprosić może czego hoł-
 wiek zechce. U Konciliū Bazyłayshie u
 pomina wszystkich azeby do tej nadostojności
 szę się udawali, która im wyższej stoj tym
 pokorniejsz po nas patrzy wszystkich do siebie
 pragnąc potęgnać, dla których zbawiciela wy-
 wacie swoim nosiła — — — —

P. dokonczeniū Officiū wiele należy
 examinaować Cokolwiek się działo: uważając
 atencją abo dystrakcją; nabożenstwo albo o-
 chłosc ducha; y inne rzeczy, które romodła-
 kwe przypadły: a prosić Boga odyfyczniā

za popełnione winy y defektu a dziękować
za to Co się dobrze pomiodło: ponieważ chcemy
ko od niego mieli, a defekty od siebie. Y jest
bardzo chwalebny Zmieszay Zmowić po wszystkich
Psalm który na oboi koni: to jest na wychwalę
nie Pana Boga zym Wykonała ta sprawa w któ
rey on jest pochwalony, y na dosyc uczynienie za
defekty popełnione. A mianowicie dla iakiego
odpuszku, który Papieżowie pozwolili zohonnym
aby którą modlitewką albo Psalmikim do
kożyli czego niedostatkowi w offiium byle nie
dobrowolnie ani złym umysłem opuśczone było
ktorey też takży użyżyli Rozancom y meka
lom pozeznany

Skonczmy ten Traktat upominający Kościel
ne osoby które się tak znamienitymi y wysocze
zacnymi zabawami bawią ażeby podczas Suro
we Examen uczynili a obaczyli ięski ięki iaki
postępek. Mysląc iż Aggeus Prorok donich
mowi: Połóżcie Serca wasze na drogi wasze:
Sialiscie wiele a wzaieliscie mało, iedlicie a
niemaiadlicie się, piliscie a niemapiłiscie się
Okrylicie się a nie zagrzaliscie się, alko zy
ski zbierał kładł ie wdzierawy mieczak;
Co mowi Pan zastępow, Połóżcie Serca

444
waſze na drogi waſze. 2° Bo Co dzień m/zy
Świątek ſkuchać, y siedm godzin kościelnych
mowie ieſt z Siebie zasiewek barzo Choyny y
karmia a napoy duchowny barzo Żyżny, y hān
dek albo iarmak ieden duchowny, wktory wiel
kich nabywaia zyskow. Y bylaby rzecz barzo
żałosna gdyby Żniwo było barzo ſkape, y po
krawa y napoy bez pożytku, y zysk mały barzo
a szkoda nieofzacowana. Bo wtym ſak prze
ſtronym hāndlu mieć Mały zysk znak ieſt
ſzkody wielkiey. takze nie poſtąpować znak
ieſt uſtąpienia: przytoćcież kedy ſerca ſwo
ie ażebyſcie dobrze odrogach y cwićzeniach
waſzych pomysliły. A kiedy obaczycie ze wgm
ſiła niedoſtanie iżeſcie Ubogie y głodne Płac
cieſz ſwoych bładow pićwſzych a zacznicie zgo
racoſci zyrwot nowy: tak wielkiey przyto
cyroſzy wſwoych poſługach pilnoſci, aby y za
siewek był taki iakie ieſt Żniwo taki pokarm
y napoy, iakie ieſt poſilemie: y zysk tak wiel
ki aby ſkarby zaſług y cnot zachowane by
ły W wotku Catego Serca y doczekala ka
moneta aż do zyrwota wiecznego kiedy będzie
Żniwo Żwielkim wſełem, y ſkot Żwotami aż
do naſycenia, y zysk nieofzacowany, bez lę

kania

Kanīa Sīe aby nīe 3agīngt, aken na wīekz.

Amen

717
WIELKI CZWARTEK

to jest

Wyklad ceremoniij kosc
teſnych tak wſpacierzachi ia
to y wemſzyci: S: Zamluſzionych

NAPRZOD

Czemu przez trzy dni koſciol załoſnie
obchodzi y oplakuie mlec y smiere Chrystu
sowu

I

Zebyſ sam Chrystus przez trzy dni y noc
był w grobie, pełnia figure oſonarzu w
brzuchu wieloryborym: Tyleż dni y noc
będacym: A S: Augustyn twierdzi ze
czterdzieſci godzin w grobie leżał zbawiciel,

to iest wpioteli czterej godzinij w sobote dwa
dziescia i czterej, nocij zas niedzielnej, dwana
dziescia godzin.

2

Naznali tego ze slonce przez trzy godzinij
w ciemnosci sie obloszyl meli zbawicielowi
plakalo.

3

Na pamiatke tego ysz troialnie stworzenie
meli iego plakalo: Pierwsze niebieskie to
iest Aniolowie gorzko plakali, Isai 33. dru
gie ziemskie Apostolowie ucznowie y niemiastu
swiete: Izracie nieme, bo sie ziemia trzasta:
grolij sie otwarzaly umarlých ciela zmartwych
wstaly.

Lowfore

Tutrznie ciemne

Znacza naprzed smutek i bolisci koscio
la katolickie, ktore ponosi z meli Pana

Chryj

Chrystusowej, Potrzebie ze ciemności bardzo
gesto, otwórzły były ziemię, przez trzy godziny,
których słońce świadectwosci na krzyżu wisia
ło: Potrzebie ze grube ciemności opanowa
ły były jego krzyżownicy otwórzły morze
donich. Wogroju. ta jest godzina warza ymocy
ciemności

Potrzebie

Pacierz albo godziny

A ni początku ani końca nimia, to
się poczyna, *bes Deus in Adiutorium, y*
konca, się, *bes perdominium nostrum, y* *bes*
benedicamus: dla tego yż najwyższy kapłan
który jest, Alpha y omega to jest końcem y
początkiem, wydan był żydom naczelnosci, od
którego pomocy żądać niemysłili zbawieniu mie
mu

Główna Patry niemowia, to moc chwalić

Chyć

Chrystusowi zchwyta była przez rozrysztu :
czas meili iego

Posdovienie niebýwa, to iest, Dominus uo
biscum, Pan z wami naznak obwiýdzenia
zdvadliwego pocatowania Judaszowego útozem
Chrystusa wydal mowiac: witaj mistyru.
Tutynia Nocna, útoza proroctwa znaczy, gfo
sno sie spiera, dla tego ze prorocty ý ynszy
Ojcowie swięci starego testamentu, gfono
gmiele ý bezpiecznie mzystko, co dozwiech sie
zechwysturzem dziać miało opowiedali -

Dziennie zas godziný, útoze znaczy, aso
stolskie : opowiedanie, ý nauczanie, cicho czy
taia; albo marwiaia, to podczas meili chrystus
sowej, apostołowie zamislili, albo potaiemnie
nauczali.

Tutynia sie poczyna, od psalmu Letus
domus tua. 26. to iest zawisna miłosc :

morwi tak sie y cicho konczy, dlatego ysz iest
wyjetyj zwan¹ teli²cy, a opowiedanie ewan³ teli⁴
icy w⁵ tenczas pr⁶as rospowozanie ap⁷ostolow usta
lo bylo

Jeszce dlatego ysz samze chry⁸stus u⁹tor¹⁰y
nas t¹¹y modlit¹²wy nauc¹³yt, y samze ia z¹⁴o
zyl, oddziel¹⁵ow¹⁶sz y sie od ap¹⁷ostolow cicho sie
wogwo¹⁸yciu mog¹⁹lit.

Przed teli²⁰cyami, nie morw²¹ia sie Jube do
mne benedicere, Ros²²lasz namieszni²³lowi b²⁴o
gostawic, ani pol²⁵ teli²⁶cyiach, tu autem domine,
at²⁷y Panie, misere²⁸re nobis z²⁹mitu³⁰y sie nad
nami, to odszedl byl Pan, y past³¹ow³²z do³³br³⁴y,
u³⁵tor³⁶y tro³⁷dzie swoiey b³⁸ogostawic y nad³⁹nia sie
z⁴⁰mitowac mial.

Koncz⁴¹ sie zas teli⁴²cyie Jerus⁴³alem Jerusa
lem, nawroc sie dopana Boga twego, ysz
pr⁴⁴as pol⁴⁵ute mamy do siebie ^{Boga} przy⁴⁶wabie u⁴⁷o
rego grzechami od siebie odg⁴⁸ani⁴⁹am⁵⁰y.

Nadto

Nadto, dwakroć się mówi Jeruzalem Jerusa-
lem; gdyż kusił narzekać i płakać nazatwardzia-
łose tak żydów jako deszczujących gwałtowników
nasładować wtym chrystusa: (Matth. 23. 2:
37.) Jeruzalem, Jeruzalem, która zabijać swo-
wół i kamienować te którzy dociebie są posłani.

Threny Jeremiaszowe, to jest lamenty narzeka-
nia, i płacze żyjących, to jako on temi twa-
mi Izraela i Izraela zabitego: tak my chrystusa
używionego. Krol narzeka o płakującym.

Threnami zwiaz te lamenty odgory Thre-
natus nazwany, i który dusz tam umieć ma-
cierpiących lamenty i wrażliwość słychane być mały;
do tego tweni nazwane są od twia, to jest od twa
by twia, dla tego iż zawsze były zawsze
iż do polazdy i twierze obiecada żydowskiemu,
wszystko nie układzie porządkiem —

W tych lamentach, napomaganie wielkiego
u domu, i affliktory ślepoty żydowski, któ-
ry

Utworzy rzeczy tak jasnych i takowych iako
biecałto, to jest opływie, ożywoce, omęce
chrystusowy, rozumie i niewzyc niechcieli.
iako nanie oten upr Bog narzeta, u Jere
miasza. W. 8. V. 7.

Kania na powietrzu poznała czas swoj, syno
garlica i bocian, u patwia, czas przyjscia
swego, alud moj niepoznał, sadun moich,
to jest spaw, postemplon, i zycia mego

Łoczwarke

Lieknascie swiec przed oltarzem
Czasu Tutrznie

Znaczą dwunascie apostołow, a bry Maryje.

Gazza ie, ko wszyscy na on czas milczeli o
chwale bozy —

Nie razem ale iedne ^{podrug} po apostołowie nie
razem, ale iedun podrugim odbiegli Lana.
Najwyższa swica nalichitarzu twoie gra

granistym, znaczy chrystusa umierającego,
 łotwy iako słońce won dzień zagasło, i iako
 wesele nasze wsmutek sie obruciło; według
 onego u Jeremiasza w kłhenach (ap. 5. 2. 16.

Stało wesele serca naszego; odmienił sie
 rozalobe łaniec nasz, a łoniem spadł wieniec
 z łotwy naszej: biada nam z smy zgrzeszy
 li; dla tego stało sie smefne serce nasze,
 dla tego zapnily sie oczy nasze

Tey swiece niegasza, ale ja łuvija podół
 łavz, tam gdzie epistole czytaia, ale ja po
 ovacyi Judaszonyi roynosza, i wystawiaia ja,
 na oswicenie nas i kościoła, znaczy osm rze
 cy

I Wiawe łotom won dzień wsamej X:
 Łannie nariasnieysza swicila, a potym wszy
 scy wierni przez nie nauczeni i oswiceni
 byli —

2: Chrystusa łtówy choc sie zdał wedlug
ciała zagazonym wedlug bostwa przenie
łtówie przednimi było zafione swieci, zyl,
y zmaufwyrstawszy riasności sie okazonat

3: Przez pokazanie y wystawienie tego
swiatła zalutego, łtówie sie zdało być za
gazonie znaczy sie oswiecenie wiary w A
postolach, y w innych uczniach w łtówyich by
ła prawie zagasta

4: Wiawe poniedorwawstwie prorszystkimi s
wiecie

5: Znaczy ogien ducha Swiętego łtówy wier
nych łtówych gasnie przez grzechy. dla tego
ia łtówia, gdy spierwaia; Traktow autem:
to iest, azdwoia dał im znac mowiac, łto
wego pocatwie tenci iest y maýciesz go.
Wystawigia, ia zas ppsalmie, Misereve mei

Deus, y pomodlitwie odpuszczenia proszacy,
ze sie tenze ogien Ducha swietego zajmuie
y swica nas przez pokute

6: Tego swiatla ponowienie znaczy no
wego testamentu zaczecie

7 Jedne podwugiey swice zgazala naznali
onogo, ze iakto niezborni robofniczy winni
cey Panstwiey, poslowe Je^o to iest swowolno
rwoznych czasach dla opowiedania y naucza
nia porabiali anaostafeli y dziedzica: to iest
Syna Bozego. ukrzyzowali: takowego rodwolnie
polozonego ta swica zalotyła znaczy, azas
znovu pokazana, iego zmartwychstania obja
snienie przypomina

8 Te swice lwyja, nabenedictus twoja
piem zewangeliczy iest wyjeta, to chrystus
dla nauczania Ewangeliczy swoiey iest zabity.

PO PIATE

Capitulum sie niemowi

Naprzod ze głowa nasza chryjstus bawzo
holata, druga ze głowa łoscielna Piotru
święty osłabiata, trzecia ze inni Apostolo
wie, łtovej tej głowij podpora byli wwo
sypkie poszli.

Wiewr przecie mania : naznał mniej
szych uczniow, zjedom y farizeuszom niezna
comijch, takze y świętych niemiast, łtove
ialco mu zarzynota zдох swoich sluzylj,
tak y wonczas, tak osobiscie byli.

Benedictus

Głomo spiewaia, I ze dusze wolchla
niach ziemnych bedace od Anjelow swo
zow swoich opiewkim ich wybarwieniu iusz
iusz nastempuiacym łwylilwie spiewali,
ono spiesni Zacharyaszowej. Błogosławio
ny Jan Bog y zwaelski, ze nawiedzil yu
czynil

ij użył oddzielenie ludowi swojemu: aby
oswiecił tych którzy niedzą ciemności, i nie
Niu smierci, tu wywołaniu nam naszych
nawożę pokoiu.

Z: Ze wszyscy wieśni będą się weselić wie-
dy Chrystus łazarz naturalny zabity, zabije
Antychrysta duchem ust swoich. **3.** bo co
przed tem mówiono Deuteronomij 21: 2: 23
przeklęty Od Boga, który wisi nadzwierze: to
łazarz mówimy: błogosławiony który zamarł, ciew
piał wisząc naturalny, Błogosławiony który
przyszedł wyjąć przesłanie, Horanna najwyższe
sci.

TROPY

Albo Kyrze alejson (to jest Panie i
miluj się) twój sławie spiewanie, znaczą i
głęboko; huki; i twój; Chrystusa wogroju
imających, i spomienieniem go adorujących. W

Wiszę zas, rozkosze, które kapłani przed of-
tawem spiernu, znasz, smutek płacz y boles-
Białych głow przygrobie siedzących, między
któremi była mariya Magdalena, Mariya Ja-
kołkova, y Mariya Salome: wlotowych osobie
odpowiedaia, domine miserere,

Kośafanie

Albo łezakanie y gromot, które ma być
asż nasamiym końcu pomodlitwie znaczy
1: one woty, y kłaskog Judaszowska, zły
mi, zmięzami, y rozmaitemi oręzami Chry-
stusa y mającemi. 2: znaczy Judaszow o-
krzyż kiedy caluiac Lana zawołał: kenci
iest y mająciego. 3: znaczy ziemię łezakanie
4: znaczy postwach y poucianie a postotow
y ynných niewných odhoiazni zydow. 5:
znaczy łuyumfy diabelskie zdesperacłiej

smierci Judaszowj który sie obiesiwszy imdo
stał.

MSZA ŚWIĘTA

Jedna sie tyłko zryła odprawować, aby
nanięj kapłani wszyscy komonikowali, za
przykładem świętych Apostolów, zwać chwy-
stusa Pana komunikuujących.

Solemnna y uroczysta ta
msza S brywa

I. Narzaka tego ze dzis chwystus postano-
wił naswieżyć sakrament, Ciała y krwi
swiętej, sakrament nad sakramentami, Sa-
krament miłosierdzia

Z, ze dzien dzisiejszy wszystkim jest dzien
miłosierdzia Borego, bo siebie samego wczę-
wiscie, y istotnie ofiaril nam wsakramen-
cie SS. bo staremu testamentowi koniec,

a nowemu początek dnia dzisiejszego uczyć
nił; bo dziś grzeszniki pokutujące rozgrze-
szają, i uwieczyscie dołosciota przypuszczają,
ato dlatęch przyczyn grzesznikom rozgrzają
Pietrusza

Isz twierdzi w piertus libr; 6. Cap. 14)
Wczwartek Bog dwie rzeczy stworzył,
jedną, wyszło napowietrzu, to jest ptaki;
druga, niższo ruwodzie to jest rybę: przez
ktore sie rozumieją ludzie chciwi takim: nie-
czysti ZC¹ rozmaitych swiata tego wosko-
szach pływający: przez ptaki zaś ludzie potu-
tujący sie rozumieją, ktory sie przez ducho-
wne życie ku niebu wzbił. Tęch tedy do-
łosciota przypuszczają, bo ie od grzesznikom
oddzielają, łosciot niebieski im obiecują

Druga

Ze nakoncu piątego wielu listu czwartu
ialko piąty dzień od stworzenia swiata, zna
czy, Jan S. krzciel polute ogłaszając porządek,
achwytus grzechu gładzić.

Trzecia

Dla tego dziś grzeszniki pokutujące wzgorze
szają, i dołosciota wzgorzone wprowadzają,
bo wten dzień chrystus był poimany i
wiozany, utowe wiazanie znaczyło narze wz
wiazanie.

Gloria in excelsis

Piosnka. Anielska, spiewana, C choc sie na
iufzmi niemowilo. Te Deum Laudamus, bo
sie tylko ma mowic, wemszu Gloria in ex
celsis, kiedy sie mowi Te Deum laudamus na
iufzmi: dla tego ysz sie Anieli wesela, zna
wrocenia grzeszných.

Z: ysz wszyscy wiezni wielkie maia

wesete zohetnego Boga Wsakuamencie **SS**:
łtovy dzis postanowit. 3. Wsoliote zas dla
tego ysz przez łrzest swięty wiele sie dnu
łosciolowi y Bogu wodzi wdzien wielkosolotni
y ze Msza swieta bywa iakoluy nocna łto
iusz zaczyna czas wielkonocny y chryjstusowe
zmawtruywanie.

Credo.

Sie morwi, to sie wnim zamylka swiętych
obcowanie a Apostolowie y ynni wiezni zo
ba społkowali. 2. wespol chryjstusowy wie
czery zaczywali. 3. ze ciała chryjstusowemu
łtowe łwali wierzyli. 4. wzryskim nau
kom Jego łtowe im wieczenniku darwali wia
re darwali.

Te Agnus Dei

Kapłan polkoiru niedaie to iest niemorwi
Iax fecum Polkuj stoba

dla

dla tego ze iudas z dwadziestym pocałowaniem
 chrystusa wydal: y ze przez drugie dwa dni
 następujące, niemowi sie Pax Domini sit
 semper uosiscum: to iest pokój Pański niech
 będzie z wami zawsza.

Do Komonitay

Kapłan naswieciza hostyja, wcielichu na
 krynna palą: utowa znaczy kamin grobowy;
 patyne potym napale władze: utowa znaczy
 pieczęć pchawczyjską; utowa byli kamin zgro-
 bem zapieczetowali: iako napisal Mattheus
 S. Cap. 27. obravowali grob zapieczetowa-
 ruzij kaminem sakra.

Z piątaz aczemus, tak wychło to sie procij
 na pogrzeb chrystusow obchodzie to iest dy-
 aniearz Iulio. Przyczytna ta iest; iſk horwiem
 Miza sobotnia, utowa sie onocy zmartwyr-
 stania

wstania chrystusowego odprawuie, uprzedzanie
odrzeczy też iezze wiecznawstę uprzedza repve
santowanie pogrzebu y grobu chrystusowego

Msza święta dzisieysza

Zamýka rosobie kvośkie zabranie abo suma
rýjusz odkupienia naszego, Wewanteliuý bo
wim czytaia, omýciu nog Wepistole ociále
y łowie chrystusowy. Winkwoicie, olwýzu,
Wgwadale o smierci woffecie oznawtrojwsta
niu, ako wszyśko ewanġelija duchownie ro
bie zamawia, Chrystus bowiem zuczniami
wieczeczaiąc wstał od wieczery odzienie zło
żył, łowalnia sie przehasał, wodij rumiedni
ce nalał y nogi ich umýł, tegorj umýwania
yich nauczył: apomýciu znouu uriaďł; A
że chrystus od wieczery wstał, znaczy ýsz

Łoma

Złota Ojcowstkiego naswiat przyszedł, że o
 dziecie złożył, znacząć ^{nie} ysz wyniszczył. że
 sie kowalnia przeparał, znacząć ysz nie wolni
 cą, postać przysiał; że wody natął w mie
 dnicę, znacząć krowie jego wytanie; że nogi
 umył, znacząć ysz grzechy odpuszcza; że ~~z~~
 kowalnia uciewał, znacząć ysz wiara męki ie^o
 nas oczyszcza; że zaś znowu szafy nasie bie
 rze, znacząć ysz przez zmartwychwstanie swoje
 szafę chwalebne go i uwielbionego ciała swe^o
 przyobłogł: że szafy nasie rozgarzył usiadł,
 znacząć ysz przez przedziwne wniebowstąpienie
 swoje na prawicy Ojcowstkiej usiadł; z nim
 nawieki trwa. —

Dzwony czemu milczą

Bo nte dni męki Pańskiej rozjiskie dz
 wony dzwonic przestały, które rozmaite były

I Chryſtus miał dwanaście dzwonow to iest
a pſtołów, z których ieden spadał ſie ydoznaku
zflukł to iest Judasz, zostało ich było Jede
nastie między ſtoremi ieden był bardzo mię
szyj y głoſny piotr S. ſtorem tak proſznie
był zabrzmiął yż arz nad Antelſkie choryj
głoſ iego zaleciał: kiedy wzetł: Tyś iest
chryſtus Syn Boga żywego, ten dzwon głoſ
ſwoj ſtwacił, to ſie chryſtusa zaprzął, twy
łowoc, iakoby wetoie ſie spadał. takze yniſy
a pſtołowie, iako dzwonij przeddem będące:
głoſy ſwoie proſtawali: to gdy im zhanwicił
mowil o to ſie iuz przybliża ten ſtorem
mię wyda oni zasnali, anaſtateli zosła
winſzy go pouciekati

Z: Dzwon był chryſtus ſam ſtorem
zżywoſta ſwego nieprzeſtawał dzwonic, to
iest

ieſt nauczać: tak iſz odſprawaowania ochwapiło
 było gawdło iego ten dzwon zawieszono nadzwon
 niej użyczonj gdzie nadziaczny głos wypuſcił
 do uszu Ojca ſwego: Boże mój Boże mój co
 mus mię opuſcił: W ręce twoje poruczam du
 cha mego, u mattheusza, z 6:

Jeſzcze dzwonił ten dzwon dźwiękiem miłości
 synowskiej przeciu Matce swojej M. Pannie,
 Niewiaſto o to ſyn twój: Jan ewanſeliſta, Je
 szcze dzwonił boleſno douzu wzryſkiego nar
 du ludzkiego; wj. wzryſcy obarczy a przy pabr
 ciecie iasli iasť boleſe iasno iasť boleſe moia,
 pielunie dzwonił grzesznikom modlać ſie za
 nie, Ojciez Odupuſc im bo niewiedzą co czy
 nią; Weſoło zabuzmiał umieraiacemu ſotwo
 wi, Dzis bedziesz zemna rwaui: miſuchno
 dzwonił wzryſkim, ſłoneczyloſe to ieſt zba

wienie

Zbawienie ludzkie tak potężnie, i tak długo
dzwonił ten dzwon, iż się nie wpięciowo
spadał pięć van podrywając naciele swoim, tam
że zawał i dzwonił swoję stwarcił wtedy schylił
szyć głowę ducha wypuścił

Trzeci dzwon, był Namięska Panna Matka
iego łtówy dzwon tak był pięknie wtedyś wdo
mierzku swym nazaret zadzwonił, iż asz
Syn Boży donieć przyszedł gdy wzięła: Ono
ia służebnica Boża: tak weselo dzwonił ten
dzwon wdomu zachwyaszonym, iż asz Jan
krzyciel na ten dzwonił, wyśkoczył wzywać
Matki swojej. Lecz dziś ten dzwon gwałto
wnym żelazem boleni, Co iść był syme
on ołiecał iż dusze swoje własną przemił
nie miecz uderzony, smutnieć dzwonił niż
ona bogobojna Ruth, Cap. 1 D 20. nie

zowie

niezrobie mie noemi to iest pielna, ale zrobie
 mie mawa, to iest gorzka, bo mie gawloscia na
 pelnil hawzo wzrechmogacy
 Czwarthy dzwon byl wszyskto stworzenie a
 ten dzwon wyda byl tworiaci dzwieta, bo by
 wtasności hostwa chrystusowego oglosil, pier
 wza wzrechmownosc gdy niebiosy y ziemie po
 wurzyl do polikowania nad meka swoia, Dru
 ga madowosc ze taki sposob odlupienia y zba
 wienia ludzkiego, wszyskciey naturze przeciwny
 wynalaz, Trzeci dobrot bo y wtedy kiedy na
 gwałtowniey sie wodzy bolesci, urazania y zel
 zymosci naniogo sie wyliwaly, milosci dobro
 ciey iego zalac niemogly, abowiem zaluzzyo
 wnili swoje sie modlit, gorzeznich serca mieli
 czyl gdy morwili prawdziwie ten czlowiek
 byl sprawiedliwy y wszyskta wzreza tych to
 wzy spelnili byli przedtym wydołu y widzieli

co sie działo rzucając się bili rypieści swoie
i Longinowi, który kół jego nacięciem otwo
rzył, dał uznanie iżś męczeństwie został

W Tablice czemu była koła tanie

Naprzód naznali prokorij chrystusowij, któ
ra naznalomiciej wte dni wyprawował, bo
się był asz dosmiewci asz dogrohon asz do
cieklow upokorzył, a to dla naszego przykła
du aby się też wnie zaprawowali.

Z: Tym cichem odwewna koła taniem
milczenie wte dni koscioł Boży nakazuje
zachować.

3: Znacząż załosne serca apostołskie któ
rzy słwachem od żydow i wążliwoscia, któ
ni chrystusa napelnieni byli bo mania
li między sobą mychmij się spodzinali

ijz

ęsz on miał odkupić yżraela

4: Przez tablice drzewniane, wzruci się chry-
stus krzyż był jako drzewo nasadzone nad
ścieśnieniem nad krzyżem owocem swoim
swoich wydawało y wydawa: przez młot za-
na tablicy zawieszony znaczą się drzewo prze-
stępnictwa Krzyżowego

5: W samo drzewo tych dni królca, bo
sam był krzyż chrystus te przez krzyż sam
był nauczal wzruci nadzwienie; sam był
do króla do uszu Ojca swego zawiadam
Ojciec odpusc im

6: Dzik drzewy milczą, tablice przez nie
milczą: bo choć ci wielkie drzewy to jest a
postolowie jako miedź albo spiza, won dzień
ochwale Krzyż milczeli: jednakiż małe znaki
to jest niewiasty jako by tablice drzewniane
niemilczaly y onszem szły zanim krzyż

niosącym asz nakalwarjia

1: Kolańanie tablic, znaczý wołanie łuvý
za chryjstusowego ũtorý załwie nie ý bole
śnie narýka narłose zýdowstka, anýstarcwanie
winnosc chryjstusowa,

8: Znaczý wołanie łuvie chryjstusorý, ũto
ra woła ý zanam, ýprzećwko nam, zana
mi to zađa miłosievdzia od Boga Ojca, ia
to apostoł swiadczy: przýstąpiłiscie mowido
Jeżusa pośrednika, ý do pokropienia łuvie ie
go łepieý mowiaćeý niżli abłowa. woła zas
przećwko nam gdy grzeszýmý na Boga nie
pórnimý, iego odkupu niervdzięcznýmý bý
wamý iego cnot nienasładucimý, oczým mo
wi hrzes To ba: ziemia nieo łuvýwaj łuvie
moiaý, ý niech sie wnieý nienajduie miaý
sce, gđziełý sie miało łuvie wołanie moie
łuvie sie łuvu chryjstusowa wpmiاعي narýeý

naszej wiedzy nanie zanas mylana, nie pamietamy
 kwyie sie wzrozumie naszym, wiedzy iego. Solesci ro
 smyslajac nie pojmuujemy: kwyie sie woli naszej
 wiedzy alutami samymi niewyprawuujemy cnot iego
 ktore on wewszystkim zynowie swoim ale osobli
 wie czasu megi swojej wyprawowal

g: To uolafanie, znuzy zgiela fumult yto
 strachanie piekietne naprzyiscie dusze zhostwem
 chrystusowym do niego, Antolowie borciem wo
 tali: podniescie Xiazgla bnamy wasze, podnie
 scie bnamy wiezne bo wnidzie tuot chwały: Sam
 tesz Chrystus sluvuszyl drzwi miedziane ypo
 lamal zapowiy zelazne. Psalm .106. V. 16:
 swiate dusze mile dzielowaly potempieni bo
 tesno lamentowali: Czenci swamie byli,

To: Tym smutnym wstahcie uolafaniem chce
 uosciot wzbudzie nserciach naszych smutek zal,
 ypo

ij polikowania nad mełką, zbanwicielowa, łutowa,
zanas podłot dla tegoc wstęśtlich dzwielkow
ij melodiji wesolých zaniedbýwa ale smute czy
ni anie dzwoni ale łolace, nielalucýie czyta czy
ta ale lamentacyie, niespiwa wesolo, ale cicho
iakobij stela ij ieczý chwale, boza odprawuac

OLfarte obnazone

Zmowieniem psalmu domelú chwijsusowýstu
zacym: Boze Boze moý weýwzý namie, czemu
mie opuśc? *Li*

I. Olfarz znaczy ciało chwijsusowe zziemie cia
ła naszego wzięte. Co sam Bog prefigurował
wstawijm zatonie Testamencie wtedy moroíl Izrael
moýżesza do ludu swego: Uczýncie mi mowi
Olfarz zziemie, ij ofiarowac nanim bedziecie
cało palenia

Chwijsus tedy będąc olfartzem miał troiatkie
odzienie albo szaty albo nakrycie. naprzód Ma
ta

materialne odnasmiechły Panmę uwolnione, z tych o
dawcy był iako osobie mowi podzielił sie szatami
moimi, a osułnia, moje los miotali, wliczowaniu
i w nakrzęzowaniu

Druga szata miał szatę ciała swojego, ciało
boniem jest szata, i okryciem dusze: z tej
szaty ogolwona była dris dusza chryśtu sowa
bo ciało nakrzęzu (iako szatę nieciała) zosta
wiorzły do pielusa wstąpiła

Trzecie miał szaty duchowne to jest aposto
low utworzły chryśtuśwa odziewali, i okrywali, ie
go zdobiąc i dusze iemu iegoż nauka po
zyskując, iako sie stym zryczyli: Zanie w
mie twierdmy proroctwami, w nim ię twaie czar
tym ię wyganiati, w nim ię twaie wielom ię cudow
czynili. A te szaty mu był Bog obiecał
przez proroctwa, zjawięta ze tymi wzrystli
mi iako ubiorem przybwan bedziesz, i oblo
zysze

Yż nie nimi, Złych zaś był wzien meli
swoiey obnazony, iako samze doapostolow mo
wil o to przychodzi godzina, y teraz przyjsza
abyscie sie łazdy rusza, wospiierzchneli; y
niebytko iako sie zatonal przez dawida, ci kto
wzy przynim byli, zdaleka staneli, ale teraz opu
scivszygo poucicali umateusza ZŁ. V. 58.

Trzeciego dnia zaś ofiarze nakrywaia, na
pamiatke tego ze sie zaś porzmarwinywstaniu
doniego apostołowie powracili,

Ponowe to ofiarzon obnazenie znaczy yż nie
chryjstus Zchwaly kostwa, ogolocił to wzry
stke swoje slieznosci utvaril, y iako opisuie
provola, niemial łwasy ani piełnosci, niebytko
na co pojrzye wzgadzony y na podleyszy zme
zon mazy bolesci, y iakoby zatoniona twarz
iego, y wzgadzona, zład ani go miano zaczą
czyni

Czyż i ty ten ofiarę Bogu to jest owiecznieniu
iego wierz, tajemnice iego rozmyślaj, że i
ofiary calopalone, ofiary to jest męce iego
uważając usiłuj naśladowaniem skutecznym ię
wykonać

Pokucie To obnazenie ofiarzon znaczą za
słone przed świątynią na polu rozdawcą, tunc
z 3, 2, 45. ta ofiary rozdawcą odłączył i ofiarę
ta sie piękności świątyni co też i między pro
roksował, otworzyli się morze łaski i ukazały sie
kwaśny zielone. chryśtusowi to służyło bo on piękny
łaska był zaręczona darować siebie przysłał
wzrostu cnot do wieczności prowadzących, ale
piękności był przysmiewci bo sie tam otwo
rzyły kwaśny zielone to jest tajemnica przed
tam sławemu zakonowi założył, iako salwamen
ta święte mała zmartwychwstania wniebowstę
pienie chryśtusowo i Ducha S zstanie, i przez
nie°

nie^o grzechow odpuszczenie bo im to było zalętyte
ialo sami wyznawali : ktorz jest ten ktorz y gwe
dny odpuszcza

Kiedy chrystus grzechy odpuszczszy paralizem
wuzonemu kazal wstać y isi dodomu swego ch
walili Boga ktorzy dal moe takowaz ludziom

Winem y woda ostarze
myia, czemu

I Ze chrystus ostarz prawdzirny wsmiew
ci swodicy, kurnia y woda byl omity bo
kurny y woda zholu iego wysilynela dwze
nasze omyla y obmywa gdy ieden zrolni
vionu holi iego wloznie otworzył natych miut
wysyla kurny y woda upewnia nas wtym a
postol hebreoyon Cap. 9. V. 13. iezeli morvi
kurny kuzlow y ~~kurny~~ wolon y popiot ia
lonwica polowopiony skagawione poswiaca kuocz
stenia

ożyjściu ciała iako daleko więcej łewu chry-
stusowa kłoty samego siebie ofiarował przez
ducha świętego niepokalanym ławaniem Bogu
ożyjści sumnienie nasze odmarłych uczyn-
ków tu słuzeniu Bogu żywiącemu

2. Naznali tego myja ofiarę winem jwo
da jż chrystus nie Janowym ale swoim ławem
był okrzczony to jest wodzi j ducha świętego

3. Więcej tam naofiarzu ław wino niż wody:
to przez wodę rozumieja się ludzie iako Anioł
Janowi Ewangeliscie wyłożył chrystus tedy ruszy
stbę łewu wyłat napolezanie tego jż ław-
iego niesłonecznie dostateczna była naodku-
pienie więcej ludzi, ni co ia, albo co będa
żarwiani

4 Galaskami albo wuzerkami ono wino j
de roscivaję ofiarę słowia, j dwaję naznali
łowonj ciemionj rólora łwyjstus był ulowo-
nowany, j naznali wozg łiczon j łancuchon
łto

łóvemi był łakomwanij y narzute innych
łótesci y obleg łóvemi był napełniony

5. Wola ta łóva, obmywata óstaz, znaczy by
świąty maryi magdaleny łóvemi obmywata
nogi chryśtówie wino, znaczy iey maci dwo
gie łóvemi łóże nogi tego namazata, gata
tu znacza iey niosy.

6. Skrobanie albo dwa panie óstazza tymi
gatastami, znaczy óno szentowanie niełóvých
apostółow przeciw Magdalencie: bo wtedy co
było przywieczery óstatni, alabastv olejku
spikarnavdowego drogiego przyńosta, y skłótku
alabastv wylata nagłowego byli niełóvých co sie
gniewali sami wsobie y mówili: na co sie sta
ła ta ułata olejku? A łóvciem mogli sie
ten olejku przedać dwozrej niż załvysta gro
sz y y rozdać ubogim y gniewali sie nanie.

WIELKI PIATEK TO JEST CEREMONIEY

ktore sie tego dnia w kościołach
świątym katolickim odprawia
wykład duchowny

Naprzód

Przez te trzy dni ma stać ukrucifix na ołtarzu
brunatnym welum nakryty przed któ-
rymi zawsze przysięgali króla krzemu i kłopotu
miłmo on przechodzącemu

I

Wielki piątek z gwiezda znowu jaśnieje to
jest przygotowanie narodził się miłki Pański
i naprzysięcie takich swiast wielkonocnych ktore

to Lavacrum albo przygotowanie i rze sńięty
Ławel apostol postanowił oczym twórcy sńięty chry
zostom

Wielki piątek nie innego nieist byłto An
niwersarz albo rocznica pogrzebu chrystusogo
nakłowy sie Jozefem y zmiłodemem y zmiłymi
sńiętami niewiastami ławel iego opłakujący
mi zchodzący.

4

Mszy sńięty sie miec zgodzi: dlatego
nima ani początku ani końca ani swodu to
iest posmięcenia ciała bożego to ten łowy
iest wszech rzeczy początkiem y końcem chry
stus samego siebie naolawu łrzyza dziś o
fiawował

S

Ponowie sie porzynaia obzradli bo dzie
sńięty godzinę umawł chrystus łtowego po
grzeb iakoby odprawować porzynamy. wycho

dza

151
dza, złużyłom Czarnym Niesum nakrytym do oł-
tarka nakrytym maia być szes swie zagaro-
nych, okrusz kłotym okłazy nakrywaia, znaczy
przescivadło pogrzebowe

6 8
Pogrzebnaia te ceramoniae zawał prosto do
leciyi bez tytulow, bo tytul znaczy pożytek,
abo iakoby glowa leciyiay: Adzis był koscioł
bez glowy gdy chrystusa zabito kłotym na-
czloni swe iakoby tytul leciyi zdołi

1
Czytaia zar dwie leciyi iedne iedne spro-
wolow druga kłotom Moyseszonu bo y
provocy melu chrystusowa opowiedali, y patry
ceremonie ia offiarami swemi wstawym zako-
nie figurowali, Iako abraham gdy siołu na
goye, a Abel bawania offiawowali aczym
samze chrystus o sobie mowil iam widzenie

rozmnazyl y w wielkich proroctwach iestem przy po
doban dwie laski y znacza yz ia za dwoiaki
narod cieupial rozjadowali y pogansli

8

Dominus uobiscum niemowia dzis przy
modlitwami to laski najwizy kaplan umaw
ustaia powinności ynszych kaplanow, Cesto
mowia testowa, flactam genua przyale
kuia dla pomnozenia pokory rnas przy
kladu chrystusowego y pokory jego

9

Twalet pievruz y wziety iest zhabakuka
proroctwa: Tanie uslyszalem sluch twoy yz
slulem nie znaczy ze naukowyzowanie Ro
ga wporoctwa dwoiakiego ludu poznane go w
szystek nie mial zdumiewa y zboiazi wzy
stka sie ziemia zakuzesla

przy tym

Przytym sa czerwy wierze kto zna to, iż Bog
 rozłowił z czterech żywiołów ziemi, ognia
 wody i powietrza stworzonego cieplem iednając
 go Bogiem Ojcem, dla tego nienamiebie nie
 nazwami ale na powietrzu iako posrednik narz
 chciał być zawieszon, między Bogiem Ojcem
 i między nami aby oboie iednym uczynił
 Ephes, 2. 14. **Io.**

Leccyja druga nuspominajac figure o bawan
 tu ktory chrystusowa melle znaczył nuspomi
 na i to ze losci iego niełamcie, spełniło sie
 i to wchrystusie wedlug litery, bo onych dwóch
 łokwoni z nim zawieszonych, gołeni połamano A
 by byli pręcey pomawli, ale Jezusowych iż
 iur był umawł, niełamano, pełni sie i du
 choronie do tych czas bo gołeni iego to iest
 cnota anabaptay milolosc, pokora, iścierpliwosc
 tak mocna były iż bynamniey nałamane
 być

být niemožný co y sam o sobě mowi dalem cja
to moja biciaým y posliczi moie szczypiacým:
twarz moiey nieodwlecilem odlaiacých y
pluiacých namie postawilem twarz moie iako
natwardszą skale, a wiem ze sie niezaruszy
dze, ieszcze przez goleni rozumieią sie iego
dwoje ktore postwiecie czynil zjawienie ludz
kie spawuiac olitowych prvoru, znizeli sie
pogowli swiata przed dwogami wiecznosci iego:
to jest ludzie wyjscy, ktolorwie Chrysta, ucze
ni dla przykladu spawu y nauki iego ktore
dwoje do wiecznosci foruia, rozumy y glowy
swoie uniemu sklonili

11

Tvalit rotoryj psalmu 139. wyrwi mie
Lanie odzforwicia tego, według kitorij, zna
czy wojne dawiidow, z goliatem, według du
chownego wykladu meke chrystusowa wli
wey goliatu piekelnego zwycięzył, mowi tam

tam wimzu 8. zasloniles gŏrwa moie wdzien
wojny abowiem hostwo iego nie nigdy niecier
piato ale ciatu, zedy było tak wiele, y tak
cierŏlo ciepiato, mocyj dodawalo

Traktuj znaŏza za smutek, placz lameny:
dlatego sie niezwyŏzanie, tus gwadalu pocz
naja abowiem nad zwyŏzay tevat koscioł bo
teie y smuci sie ato dla dnu przyŏzyn. I
dla gŏzechon naszym ŏtoremesmy oŏaŏowa meke
Pana przyŏparwili. Z. dla rozmaiŏtych ławania
naszych ŏtore sobie gŏzechami zasluguiemy. tu
zŏej oŏarŏjciey umazay

Czemu ynnych smieŏtych meli y smierc. to
scioł waszo oŏchodŏi iako tych ŏtoreych smierc
gwoŏa jest woczach Panskich. ameli y smierc
chwyŏstusowa, zmutkiem y zŏolercia, Andŏjch
to przyŏstalo daleko zwiŏŏza uroczyŏstoscia y zwa
selem solemnizowac wdzien smierci iego: bo

smierc

smierc iego iest najdoszysza: bo smierc iego iest
smiercia, smierci, bo smierc iego iest nasz żywot
i odkupienie; bo i święty parvel mowi ze byba
sie nam weseli wkużyzu. Pana naszego Jezusa
chrystowa, wkużyym iest zbawienie, żywot i smierc
zmarstwowanie nasze

Pierwsza przyczyyna tego, ze jinszy indyxi
ciabnieli sami dla siebie aby byli przez mek
zwoie chwały niebieskiej dostajili; i dlatego w
ich mek i smierc wspomnietywanie weseliny
sie ze dobrogoslawienstwa wiecznego zarzli, chwy
stw zas niezarie samego cieupial aby był chwa
ły dostajil, bo ia miał zarze zroba: tak iako
i przed wielki, ale dla zgładzenia grzechow nasch
iako Bog Ciec mowi onim: dla zlosci ludu me
go uhlamgo

Druga przyczyyna ze samze zbawiciel dzis
był smutny nadusz: smetna iest mowit, du

moja moja, aż do śmierci, i Polscy naciesi
marz bolesci

Trzecia, Niewiasta Panna matka jego mieżem
bolesci przebiła serdecznie bolała. płakali gozł
Antolowie poloworwi, smucili sie a pioskolowie, pla
kali swięte niennasty iemu służące aż ie sam
ze chrystus cierzył, Cowlu Jeruzolimski napłaczcie
nademna, ale same nad sobą płaczcie: ahoniem
iesli sie to dziecie nazielonym dżenie acorż na
suchym będzie

Czwarta przyczyna że y nieme rzeczy dziś smutkie
były y płakały słonce łiedy sie zaemilo ziemia łie
dy sie kżęsta opołu łiedy siepadały niegodna tedy
aby członiek nadte rzeczy kwartszym miał być we
selac sie ameli Jezusowej nieopłakiwajac

Passi^{IZ}A

S: Jana czytaia, na przod że on był ofeany

prymere

meze y smierci Jezusowi y pod krzyzem stal, z
N. Panna Maria jego ato miał czescia dla po
ciechy N. Panny czescia zmiatosci y zdmagi
zdworcia swego przychystanie umrzeć czescia ze
był znany Biskupowi

Druga ze Jan święty naostatku poinszych ewan
gelistach pisał ewangelia dla tego iż naostatni
dzien mieli chrystusowi czytania

Tercia poniewaz dziś nam przed oczy stawia
iż maria Panna słusznie nam też przywodzi
swiadectwo tego, który widział y swiadectwo wy
dał a wiemy że jest prawdziwe swiadectwo jego
samze chrystus onim tak rzekł

Czwarta ze ewangeliiy święte rana, Janowi
niektóre tajemnice są objaśnione niż winszych
ialo na przykład onielamaniu gotni y zolniru
ktory Bóg chrystusom wloznia stworzył y

y natych miast wypłynęła krew y woda
 Sumistaia ma czyta nawogu epistolę, niema
 przytęka na one słowa Traktat spivikum, oddał
 ducha dlatego że ia czyta nienawogu ewanġeli
 iey.

Diakon zas maia spivac nawogu ewanġeliey y
 sumista znimze pospolu y rusyjscy inni przy
 tękac powinni, gdy przyjdzie do tych słow oddał
 Ducha

Nagolym puspicie ia czytaia, abo spiewaia. I że
 chryŃstus nagolym krzyzu wisiał. Z. na samie
 kie tego, że Jan swięty. ktorego sie ta ewanġe
 lia czyta, ¹⁴³⁹ ~~y dlo krasnem~~ poimaniym, odzianym
 przescivadtem nagole ciato, y poimaligo, a on
 poruciwszy przescivadto nagi ucieł od nich. 3.
 że iako gdy sie żatyna łoscielna napoty wo
 zdarła wrzysklic sie ozdoby onego łosciola po
 kazaly: tak zobnazonego chryŃstusa y nakrzy
 zu wiszacego, wiele tajemnic, iako wcieŃlenia

sacramentow świętych. postanowienia, nauki
wiału, używa iego, y świętosci pism otworo
ne objaśnienie, y do pojęcia ludzkiego są uła
wione

Wspominaia wspominaia osultencie chrystusowu
ze onych czterech ław utworzgo nakurzysz Wbi
li, niebyła rozdawła ale sie jednemu z nich w
całosci swoiaj zostaię, według tego dostała spra
wił to cudownie samze chrystus naupewnienie
wiecnych swoich, ze jednosc tworziła wiału y na
uki iego, nigdy od pogan, hereetykow, y od rze
piencom niemozebydz rozdawła y rozdzielona
Sam prawi chrystus prósil zacie piekne aby
wiała troia nieustala

Wspominaia y ławawia, nakłowej pan był
używionan ławawia, iest gora łowa sie zo
wie ławawia od głowy bo nakławy gory
złocyncom ucinano aciała pogrzeby głowy
ich

ich wstawiając, zaczęjmy pełno ich tam wyśbiałonych
leżało

13:

Po jasyięy albo powospaniętywanu meli pan
sli następnia zawa modlitwy, a niezwycay
ne to ynszych dni przed ewangelia, ie ma
wiaia: albo dlatego, abyśmy sie do modlitwy u
ciekali: gdy nas do przecinutego podła, od to
gorz kościelę prosiąc Boga: tak zaprzyia
cioty iaku y zanieprzyiacioty, iako y chry
stus, wzycim łosciot nasładue, gdy sie zawa
śalnego stanu ludz modli

Przed temi modlitwami przyłelekaia, ta
plani, aby w sobie y w drugich tem goębie
nabozenstwo wzbudzili do modlitwy, wzstarza
zanieprzyiacioty

Druza wenszelalich łwaiach y nawodach uz
nawaia, przyimua chrystusa, yiemu sie łłaniaia

v trzecia

Treća ze narupomnienie ymienia Iesus wzet
kie łolano upada niebieskie ziemskie y piekieskie
Jednakże domodlitwy łowa sie zarządź dzieie
nie przyłelekaia. I. Naprzęd ze oni przyłelekaowa
niem swoim szędzili zchwyjstwa gdy mu ociy
zawiazawszy policzki wyćinali, moniaq provoluuy
łto cie uderzył, Zarządzac sie tedy tym ich
szędewstwem łosciol Boży niekaze łleka mo
dlac sie zanie bo iako Bog tak y łosciol o
łługa, y obludnimi spławami łrzydzi sie y po
tempia. Z. dla tego niełelekaia przed modli
twą za rzydy yż oni tak sa wswey ślepcie
zafundziali yż słudnoscia modlitwy chryescian
skie te ślepcie odpędzia zduż ich

Amen

Iesz pomodlitwie zarządź nieddporwiedaia: A
men łowiem znaczy A fekt dobowy chę yż
człiwosc a yż oni nie sa członkami łosciola chry
stusowe

chrystusowego, dlatego im tego Affektu nie polu-
znie koscioł, według czego co mówi apostoł: aco
mnie należy, o tych którzy nie są unas, sądzic;

Ovamus

Także się niemowi przed tą modlitwą za żydów
choć się koscioł modli za ich zatwardziałości
nawrocenie, iednakże doskonałe się nienawraca
ia, i niełatwie zbawieni bývają, ale już przed
świeceniem światła nawracają się ich nawroci. na
wroco się kumiecowowi mówi prorok I Paweł
S Rom II 2 z 6. wiedzieć macie. bwasia że takim
niec już zastępienie wszczęło się wżwaetł az by
zupełność poganów weszła afał wżystek iż waetł
był by zbawion iako napisano u Isaiasza w rozdz
59 2 z 0. przysiędźcie synowi odkupiciel, i tym kto
wży się wwaia, od nieprawości wiałość

14

P wo cesia złyżym namieysce Temu zgo
wane

zgotowane Znaczy prowadzenie chrystusa zo
gwojca y zpolegu dosedzion Annasza kaiserza
Heroda pilata ze yarz nakatnawija
Kwizyż wetum albo zastona czarna zatwytty na
vamiona taptan biovqe wosobie chrystusa wy
vzua naoczny zydowi dokhodzieystwa pranskie
tyjmi stowiy. popule meus ludu moy com-ci uczy
nit

Trzytyloc

Odlwiywa twyzyfix poczynkach to tylerz wazon
go obnazyli zydowie

Naprzod wpietowaniu do ktorego nim go doslo
nale obnazyli wprzynionka Xiazecym oczymu
zaniazali wotwarz go biigc amowiqc gadayt to
cie ~~nie~~ udevyt. I. naznali ci tego, zapiewza
waza twarz ty twyzyfixa niepostazwia ale tytlo
frwanq veltc

Powtore wkuwonowaniu przed wafuszem tuedy
go zdano naulewyzowanie: gdzie zotnirze towo

nie ciernioną wstąpię nagłowiecie jego, a przy
 ulicę przed nim, dawszy mu krzyż na ramię,
 miasto białe ułotowskię, plusi wstawię ię
 monię Wistaj K' Ruchu żydowski i naznaki
 zadwugim wazem senu, wstę, i wstę ułot^{fi}
 od ułotwaia

Potrzebie Obnaron był zharwierel wulwyzowa
 niu gdzie mu przez krzy godzinę uważali, i
 przechodząc się bluznili go ułotwaie głowami
 swymi a monię: ach ułot ułot ułot ułot
 a wstęch dniach go buduię, naznaki tego od
 ułotwaia kręci, wazem ułotwaie wstę, to
 ułot żydom ułot niemięny iest, ułot ułot
 ułot, dla tego ię mu ocy zawięwali aby
 nanie niepatwał, i ułotwaniem wstę,
 a nam niemięny tenze wstę od ułot iest
 i iest

Pomodlitivach turyr odlyvnaia naznati tego ze
modlitwa pnyli chrystusovy ma svoi skutek
i pozytel

Podnosza go wguve naznati zwyciestwa chry
stusowego, ktore przez turyr otrzymat zwiatu
i zmieci i zravta

Podnosza abo porzynai, turyr proniadzie od
pwaru stony oltara to chrystur ulrzyzowany
prawnidzia, i pwaru wiara byl chwatonu oda
postolon, i ucniow swoich ktory wten czas
spwaru stonie byli

Postemputa zurzyem przez swodek oltara, to
ci Apostolowie wiawe tego ulrzyzowanego wpo
swodu nurystlich nawodon wystlorili

Klada turycifix napielnym wergstunlu, ialeby
naznati postoiu, i odpoczytku: to przez turyr
odpoczytanie wriawszy ponurystlie wleli nad
luciolem swoim odporzyna

Puzenosza turyr od oltara nawodek luciola

naznali tego, że sie użycyżonany od żydow so
bie przedtem bawo ukochaných puzeniosł dogo
gan

Nionie go spirwaia : to apostołowie wiawe yna
ulee iego wesoło po świecie woznosili, Czesia yda
czesia iako by zmondowani znim postawaia, to
y apostołowie ciężar wopowiedaniu y wprzestado
waniu swym dźwigaiąc zmondowani byli, ana
łoniec y przez smieuc męczenska ustalili

16.

Troialim Terzylkiem spirwaia miorąc go .I. ka
plani wosobie uwyższa, iako by przydowskiu popu
le meus, co znaczy. usławianie uwyższonego
ciw żydom, Z. dzieci spirwaia, po grecku, agios,
iako by wosobie gveloni, Z. chow odpowieda Jan
ctus polacinie iako wosobie lacinnilon

Ten borem troialki ierzyl najdosłonalni Boga
chwali y wielki : żydowski to on względem za
łonu iest matką wszystkich Terzylow. Grecki

to on tylko doskonałe i wyważnie jasma wyśła
da i naucza, łaciński to on iert, iakoby iakiś
Hetman i władca dla rzymskiego porządku
swiecie, państwa, i Papieża. A że dziś Jezus
żydowski Boga niechwał, ale służył dla tego
miasto niego spiewaia polacinie, *popule meus*,
jednemu iż wrobie chryśtusa od żydów mówią
tego, proroctwie ponieważ żydowski Jezusiem
był mianuje

11

Tę Antychonij spiewaia iedne *popule mu*
us, *Iudu moy*, Druż *Quia* educti te, zem
cie wyprawadził, *Fueris Quid ultra debui*
tibi facere, Comi więcej miał uczynić, tbo
ve mało co wznie od siebie, i owszem iedną
rzecz zamyslaia wrobie, był to wzyni słowy
i niemał jednemuż tonem sie spiewaia na
znali tego iż on był albo napis *avvija*
chryśtusowego choc był łacińskim ięzykiem na

pisany

napisaný gwałtem żydowski i łaciński Je-
zus nazwanymi Kwał żydowski i ednegor i ed-
nali chryśtusa te rzeczy wywarali i opisali.
Druga przyczyna tych rzeczy Antyfon, iż ży-
wie twierdził sławił i ładli. 1. Takby poboru da-
wać zabrał cesarzom. 2. że sie woltem czy-
nił. 3. że sie synem Bożym być mianit.
Przeciw tym sławom niestusznym w tych
tych antyfonach chryśtus przez kapłany swoje
dohodzieństwa swoje im przypisana: to jest
wyhawienie z Egiptu. Rządzenie albo opa-
towanie napuszcz i wprowadzenie do ziemi o-
biecanij, iakby ta donich mówić chciał ty na-
mie sławisz ozabramienie podałow ludu mo-
jemu miał być mi dziełować zem cie od po-
dałow yniemoli Egipskiey uwolnit.
Ty mnie obwiniasz że sie czynię woltem: i
omsem miał być mi być wdzieczen zem cie na-
puszcz dobrze wziął i opatrował

Ty sie

Ty sie namig zalujesz, ze sie mienie bydz
Synem Bozym: wazey sie sie mial vadorvac
kom cie do ziemie mliekiem y miodem plynacy
wprowadzil

18.

Trzy tyroc przed ukrucifixem obnazonym :
przysklesiaie upadamy, y on porzwaniamy mo
wiae, Swietly Bog. Swietly mocny, Swietly
niemiowstny bo mu tem nislum utlonem y
porzwanianiem nagradzamy twoiacie uvagania
ofielgi y narmiowstia ktoremu kazy kady
wygadali Wzieni Xrzescia kaplanskiego
Navakurzu y nakalnawicyey y nakalnawicyey ca
luciemy ukrucifix (a wzyicy go powinni calowac
tak mierzycyna iak y biale glowy) nana
de onych despektow wtedy pswali nachlicze ie
go y bili go kulakami adrudzi policzki kwarzy
iego zadawali

To pocatowanie y upadanie do ukrucifixu mie
li by odprawowac kaplani y zrumista bez opunia

naznali tego już w oczach tego ukrzyżowanego
 wszystkie nasze myśli, słowa affektów i spawany
 są goła i obnażone iako naucza apostoł; ni
 masz mowi żadnego skrywienia niewidziacie
 go przed oblicznością Jego ale wszystkie:
 rzeczy obnażone są i odłuskuje oczom ięgo.

Tęż i dlatego bosymi nogami to czynia
 ią gdzie yndziej abysmy sie uczyli ziewpię
 cym eiewpie, zranstydzonym zranstydzie upoło
 zronym arz de smierci ukrzyżowanej upokarzac.

Tęż tym calowaniem ukrzyżowania dziełnie
 my ukrzyżowanemu za kalonę nas odkupienie
 bo nim samego siebie wyniszczył

Żeby sie nie przedłużyło długiem calowaniem
 odpospolstwa może namieyscu tego ukrzyżowania
 ynnu być położony

19.

Msza sama

Processyja solemna z dnem fhuwybulawa
 mi

mi sumiste wolkat czynnij ubrańego, y
naswiętszyj sacrament do ołtarza hiałym we
lum nakłuytyj niosącego, kapłani prowadzą,
czym znaczą. Józefa y nikodem~~o~~ utworzy cia
ło chryśtusowe do grobu zaniesli: dla tego
bywa uadzenie dwiema uadzełnicami na
znaki dwogim balsamem ciała namażanego.
Miasto Misy: swiętyj kzyj byłko wczey tam
kapłan odprawuie nad ciałem chryśtusowym
na korporealne potężonijm. I. preceptis salutariibus
moniti. 2. Patet noster, 3. Libervanos qđ
Domine naznak tego kzyj dni chryśtus te
zał rogvohie. I. naznak tego, że zrazu tym
że byłkem A postolowie misy swięty mienia
li ho ovacise abo modlitwyj odmowiszzy za
vas poswięcali ciało Boze. arz potym onisz
sami pacien po poswięcali u wlozyli
Głomo mori kapłan Libeva nos qđ Dne:
ho słowo powypuszczeniu Ducha zciata swe^o
od

POODchlani podziemnych wystąpił chrystus
 nawybanienie Dusz tam będących wyrzucił
 sobie winzując witaligo wolaiac a mowiac
 przyszedles odkupicielu nasz wyrzucił pora
 dani, Przyszedles poradani wyrzucił namo
 dom y napelniles ten nasz dum chwala.

Ciasto Paskie

Jedną kyllio wela podnosi y pokazuje
 kaptan. I. ysz tym wywaza on o chrystusa
 od Pilata nawatuszu wzemu ludowi porzbiq
 wianiu y kowonowaniu pokazanie gdy wolał
 pilat o to czlowiek. Z. naznaki tego ysz
 longin żołnierz, slowo przehinny wloznieq boli
 chrystusow nastaje o to swoje przeżywał wo
 tal wskazuje nautrzyżowanego, y mowiac
 prawdzinac ten był zynem Bozym. 3. dla
 tego Jedną wela calwament naswieczy
 podnosi aby wiedzieli ludzie, ysz nie dzis,

ale

ale wzrova iest naciato Boze postwione

Przyrzynny czemu sie dzis postwie
cac niegodzi

- I Ze sam chrystus samego siebie ofiarowal .Z.
- Z Ze nieprzystoi to cialo zuroczystosciami postwie
cac. Ito dzis biezami cierniami y rozlicznymi
deszczkami bylo napelnione: dla tegoz: Nieofia
vua, abo nieposwiaczonego przyjaciele, gdy go tza
przyjaciele. I. figura ustempnie, kiedy sama pra
wda nastempnie
- 3 Ze prawdziwy anaywyszy kaplan chrystus o
blubieniec uoscielny odszedl y znieiony iest
po utowym smutna oblubienica milczy y plaze
- 4 Ze dzis y iakwo (mowi ynnocencyus Papierz) ja
den za postolow mszy swiety niedprawowal, ale
sie wzyscy od smutku y bolesci y od bolazni y
dow trwyli y taili. Msza zas sobotnia, nie
iest wlasnie sobotnia, ale niedzielnia abo wazey
nocna, iakto modlitwa wspomina Boze utowys
te swiate noc chwala Panslug zmartwychwstania
omni

5 orwicił ^{była} Ze Ze
 Ze tego figura, które wszystkie ochryścone mia-
 być będą wypełnione
 Mówił moyses do ludu szemnającego na pasterstwo
 Boskie i dohoziarniego, by ich smac. byli Aegyp-
 cianie wrogom nieporabiali niebojcie się stojąc
 a pasterze niewielkie sfaury Pańskie, które wam
 uczyni sam Pan biedzie walczył za was, a wy mil-
 czyć będziecie, Panienasz tedy Pan to potyczkę
 turkawej młot odgwanuie zanas, młotec powiniem
 uosciol od ofiarj mszy święty

X. Agnus Dei nie mówia
 Bo zamysla wrobie dawanie polkoiu arsten :
 dzien porzysklim swiecie i wlosciete niebylo
 polkoiu ale wielkie zakrowzenie

Komuniej i polkommuniej
 Nie niemowi kaplan bo dzis niemaja ludzie
 zdrowni uomonilowac ale tylko chorzy

Z O:

Wielkiego piątku szesc przywilecion

- 1 Chrystusowe offiarowanie
- 2 Pięta złupienie
- 3 Smieci zwycięzenie
- 4 Narodu ludzkiego odlupienie
- 5 Nieba otworzenie
- 6 Pisma swiatego objawienie

Z I.

Zwykli dziś wieśni i nabożni ludzie to
sioły obchodzą i ostarze nawiedzac albo dla
tych przyczyn

Pierwsza to tym nawiedzaniem reprezentacja
albo naśladowa apostołow i swiętych niewiast
które i ułowe przez te dni często grob chry-
stusow nawiedzali

Druga wspominaia sobie i wyrażaia chwastu
swoje nawiedzenie, dzisiajze, do odchłani pie-
kielnych gdzie dusze od początku swiata iak
więzieniu nawidziat osoba moja: któremu
słowy

słowu zachowywaszonymi i w nim ze pospołu dzie-
lowali ze ie w niewolniczkach miłosierdzia s-
wego łaskawego nawiedził

Tuzecia ze iako chrystus dzis był bawo hoj-
ny i szkodły to ianowi swiętemu, dał mat-
kę swoje opowcom swym dał szaty własne
gożeszniom odpuszczenia prawił. Łobowi za
maluczka modlitwe nieko, Ciało i leveru swo-
ie rozryśtłim wiecnyim, ynni nasie wierz-
cego pabracym słowu i uznanie to odcho-
dziąc do domow swoich bili sie wpiersi swoje a
onogo synem Bozym wyznawaję

Taki i rozryścy wiecni powinni być dzis
hojnymi i szkodły wnałożenstwo i wia-
mny wnamawienie wciwpliwosc posłowe
i wewszelacie cnoty łobowych wizerunek zorta
wil wmece swojej chrystus łobowemu czare i
chwala Bogiem Ojcem i Duchem Swiętym
wieczna Amen

SOBOTA WIELKA

TO IEST WYKLAD CERE

moniey kosciesnych ktore

sie tuſen dzien odprawia.

Pierrusza ceremoniia

Ta sobota rowie sie swieta naprzod dla
tego ysz swiety nad swietymi wogobie
odpoczynal. 2. ysz sie dwuzę nowo oluzęro
nych poswiataia. 3. ysz sie swiety czas miał
wielkonocnych poczynai.

Druza ceremoniia.

I. Oltarz naluynai. Ze chryſtus ktory sie
rowie, oltarzem szafa chwalebnego ciata:
przyznawuynstania sie przyoblegl. Antepedy-
um to ma być kwiatowe, Anatoncu litani
icy go odlucy zehy sie liate podnim będa-
ce olazalo

Z. Dla tego oltarz naluynai ze iusz koscioł
pocynia

pożyyna ochłodzie wesola uwieczystosc zmau
wystania chrystusowego

3. Ze norbo okrzyzeni sa szafa laski Du
cha swietego przyobleczeni

Trzecia ceremoniia Ogien sta
ry dasza

- 1 Dla tego ysz stary ogien znaczy stary
zakon, ktorzy iusz zagast, przy onym sluw
ku chrystusowym na ukrzyzu wyrzeczonym
wykonalo sie

- 2 Ze samo słońce sprawiedliwosci chrystus
40 godzin nieswicilo

- 3 Ze tez y apostolowie ktorych chrystus swia
tloscia swiata Marymal hogasli byli wdzien

- 4 Ze tez byla y sloneczna swiatlosc przez
meki jego
tych godzin zagasta

- 5 Wyhodza kaplani y ludzie zolennia swo
cayia przed kościoł, ahiymy pamiatali do
tego ktorzy od ydow ukrzyżowani uciev
piat

uściupiał zabawa wychodzi, za ochor no
sząc uraganiaiego.

4 Ceremonia Ogień nowy twy Urzeszanie Zrzeszenia

1 Ze łosciot chce abyśmy twotie nowy o
gien gowacego natorzenstwa wzniecieli tu
męce krzyżusorwy

2 Ze chrystus był tamieniem wielkim,
ten męce swej łozesany, wydal z siebie
on ogień, ołówym morzył, przyczem o
gien pucie nie ziemię azegeor chce iedno
aby był zapalon.

3 Wykrzesany go zawa go swica; aby ialso
on łowij iest swiatłoscia nieustaiaca, alia
zdego, człowieka nazwiał przychodzącego oswica
iaca, ogniem swiatłosci mojęzsa: tak aby
sewa y zmyśli nasze oswieci, zbyśmy oswiece
ni zych ciemności mogli przyc dorwieczny i
swiatłosci.

4 Oś swiaccania swiatła przyna ste uroczyśton
wielkonocna

wielkonoena bo nam przyniosła wiecznej słońca
światłości oświecenie

5 Wj kłosanij i poświęconij ogień kłosa wo
da święcona, na pamiątkę tego, iż Chrystus
karmien nie kłosem, ale młotem, uderzony,
kłosa i wody kłosa wyliwając, dał znać że
miał nanieś młot, iakoż i młot młotem
świąteczny ogień miłości swej, to jest ducha
świątego, i nie innego niechcie jedno aby go
wziął.

5. Ceremonia

1 Trzy świece na swoje gwanistij kłosie, za
światłości, wchodzi Włociał spiewając, Lumen
Christi, światło chrystusowe

1 Naprzód iż prowadzina światłość chrystus
zmarłyostanisz, kłosa sie naprzód osobom po
kazał, namieścić Lannie, święty maryi ma
gdalenie, i miętemu piosce,

2 Trzy kłose przyllekaia spiewając Lumen
Christi, i Deo gracias, bo onym z chrystusa
zmarłyostanisz uweselona, dzieki Bogu od
dali

oddali, iako y Magdalena do nog Tego upada
iae, gdy sie iej wosobie ogrodnika pokazal.
3 Trzcina znaczy podłose meli y trzysza ch
wystworowego, słotowego iednak okazała sie ia
ko iasne swiatło, chwala Boga y zbawienie
nasze: aze iako trzcinna wze morzy tak
trzyrz y Mleka chrystusowa, czarka y hołu
ry jego zwycięza, dla tego przytłucłaiąc s
pienwaia Das gracias, Bogu dzieki oddai
iae,

4 Pięc wan abo galeń kadzielcowych znaczy ma
sei od niewiast łupione łtorem Jezusa na
mazali, powtore znacza pięc wan chrystusow
wych na trzyszu mazaane, łtore przed Bo
giem Ojcem dzwunie wonieia y niewnymie.

6. Ceremonia, swieca,

Na wpród znaczy on słup łtorey tud yżwał
sli prowadzil dozienie obiecany, Zagazona
wpród znaczy słup obłoczysky wiedznie tud
od upalenia słonecznego łwoniacy y chłodzą
cy

757

i chłodzący, za palona, za pożytym znaczą słup
 ognisty w nocny wysłkiemu ludowi świeca,
 z zagazona, znaczą chrystusa ukrzyżowanego
 i nadzwienie zawieszzonego, dla tego naley wie-
 cy, mialby bydz kuzyn iaku choc z wosku wy-
 wazony albo iaku uasta zapisem takim. I.N.
 B.I. to jest wywazony Jezus nazareński,
 krol żydowski, za palona, za znaczą tegoż
 chrystusa, iusz zamartwychwstałego, nowym swia-
 tłem swoim, i uwieltionym ciałem swiat
 oswiecającego.

Wosk

Wosk od czystych przegotu i mienawużo-
 nych panien urothiony, znaczą cialo chrysts-
 kusowe oczyszczym żywocie naswieczny Panny,
 od Ducha swiętego użynione; ktora iako
 czysta i niepokalana przegotla chrystusa po-
 czeta i porodzila, i wcieli swoim Bogu ia-
 koby miod wosku narzyc, mienawużona zo-
 stala.

Knoś

Unos znaczą naswiechtę Duszę chrześciusowę:
Ogień gorzący i światło krwawicy, Postwo-
iego, które ogniem miłości swej, światło chry-
stusowe wznieci i światło iakobicy stworzyło i
dla nas zabiło; według słów Boga Ojca tak
mówiącego: dla złości ludu mego ubiłem go.

O Gien

- 3 Ogień ten utworzył zapalaia świece wielką,
znaczy Ducha świętego, którego chrystus
był pełen; znaczy i chwale zmartwychwsta-
nia, które naswiechtę swojej sprawiła: Co
wypara. Diakon te świece zapalający, który
chociaż wszystkie były świeczki doniej nachy-
ła, i wszystkie były ste do onego nachylenia
przyczyniaia, przecie iednak iedna tyłko ięza
stała; taki zmartwychwstanie chrześciusowe, wry-
stanie rozprowadzie przenaswiechtę swojej spra-
wiła: osobliwym iednak sposobem która
persona Syn Boży, który znowu Duszę
zciatem

złatem, złoty, i chwalebny światłem nie
śmierciłości przyobłot.

4 Dyjaton iś swici Źtorij iako mnieyze
swiecenia iest sluga i pomocnikiem tupa
nowi; iako i niewiasta stworzona i dana
iest na pomoc mezowi; swici tedy dyjaton
te swice, Źtorwa znaczy chrystusa, dla tego ze sie
chrystus rozrod pokazal naswieceny pannie,
i swietey magdalenie, chce przy mnieysza
plec chwale zmartwychstania swego oglosica
by iako poczetek smierci narzey wiazal sie
od bialej glowy Ewy, tak i zymot narz mial
sie porzuc odnazyze to iest odnaswieceny Panny,
staf ci w tym swieceniu swice, nie tak sto
wa swiecenia abo blogostawienia bymia ia
ko wazey chwale, wesele, i dzieslowanie rado
budziestwa loscie reprezentuiq, dla tego
i sz biale glowy posmiazac i blogostawie nie
niemoga, ale tylko chwale i wielkie Boga

Dziakon ią muci już on znaczy Anioła
onogo, który sług obłoczysty i ognisty prona
dził przed zjdanii doziemie obiecany ijdacemi,
Wdatmatyjąc kiałej, to sie iurz uwoczysztorc
wesolego zmatwysztwania poczynia, spira e
Xulter iam ze. to iest już sie wesel an
ielska i niebieska wzro ze.

Gdzie rzywa ludzi dowadosci zwiyciestwa
chrystusowego, już zwiyczenia więzniow
podziemnych.

Nakomina donakozenstwa, swosi przytom
nych aby znim milosierdzia Boskiego rozrywali.
Dzielnie Bogu ze chrystus dlug a damon wypla
cił, ze wierne zgurechom oczyszczony swiatełkam
swoim oswica, ze nam nadzieię zmatwysztwania
uczynił, ze przedziwna milosc swoje Boska
nanawod ludzi wysilwa; modli sie aby to omie
cenie wiernych trwało, grzechy odpędziło, smu
tne cieszyło, nienawisci zniszczyło, zgode kwiev

dziło

dzite, Państwo domiary chryśtusowy podbiato,
Modli sie zavorzmaite ludzie y stany, za papie
za, biskupa, Xwiazza, Cesarza, y zavorzyskie lu
dzie y stany, aby ie Bog wspanolynych czasiach
ustawicznia ofisiala swoia, rzadzic, bronie, y zach
owa waczyl.

Siodma ceremoniia

Lampy zasnicaia ogniem swięconym: aby
smry wiedzeli yz takto swieca wielka znaczy
nowa laska y nauka chryśtusowa, tak zas
lampy mnieysze, znacza nauka apostołska, ie
dnakże odchryśtwa pochodzaca, co uczyniscie
samze chryśtus polozał, gdy tegoz dnia zma
wrynistania naapostoly kchnawzy wzel im, ne
zmicie Ducha swiętego, ktorých odpuscicie gr
chy beda im odpuszczone, a ktorých zatrzyma
cie, sa im zatrzymane: y Indziej niemij icie
scie ktorzy mówicie, ale duch ~~miły~~ Ojca
waszego ktorzy mori was.

Osmia ceremoniia

Tercia, troiagwanista, ze trzymi świecami:
 słowo dyakon odspiewa *Exultent* 2ª miał
 być stać namawiającym przystanku, albo na
 nodze mawiającym niedałko świece świeciłny
 Ale trzy świece naniej będące niedłuzej
 maia, gorzeć ale tyłko dlonieszko, to iest
 dosłowniczania mizy święty, y naczey dawma
 bez przyczynny gorzały.

KRZYSZ zar subdyakon ma położyć naia
 łim uzcierwym miejscu.

Sama zar wielka albo świecila świeca, roz
 nie nawoznych miejscach wedłu przyczaj
 gorzeć zwykła, wzymie od wielki soho ty ar
 doprzewodny, niedziele przymrzy trzy nier
 porze y przyskomplacie to ten wyszku ty
 dzien, iednym ze iest świętem zmartwy
 wstania chwystusowego

W Polrze zar awzrolazera wlaszkonnych

i porządných łasciach i gdzie sie co dzienna
 chwala Boga odprawuie każdego dnia gęste
 by miała przyjmować godzinach, nieszporach,
 i komplewach przez czterdzieści dni to jest ~~aż~~ do
 Borego wstąpienia: dla tego iż przez te dni
 Chrystus uczniom swoim rozmaicie często sie
 posługując one oświecał nauczał, cieszył, i poku-
 sie dzał.

Gdzie ja zaś po ewangelicęj wniebow-
 stąpienia Pańskiego, bo tedy Chrystus od nas do
 nieba wstąpił.

Dziwna ceremonia

1. **Lekcyje** albo **protocłwa** łacińska
 być głośno czytane, aby je wszyscy słysze-
 li, bo tytułom je czytając, dla tego, naprzód
 iż ieszce łasciów zda sie być być bez gło-
 wój Chrystusa, ieszce apostołom niewidziane.
2. **Druuga** dla tego iż łacichumeni, to jest:
 łacich czytających, ieszce nimais dostateczn-
 oświecenia wierze i nauce łacichli, pisma

nierozumiecia, nieznaia sie najymienach, mie-
szkancom gornego Jeruzalem, dla tego ty
tulow zydowskich i glosz sie tam zydow do
wstych i uczonej nla turzei, przy nich
niemipominaiq, aby sie smac do wiary swej
nie zbestfili, alacze sobie co sie wleczyciach
zamiyla niemazyli.

3. Dwadziecie latcej czytaia, napamiatke dwu
nastu apostolow, ktorych artykulami, y na
ulq bywaiq cwiczeni do turzu sie gotuiacy.
Nadto ze turz oni ozynowie smierci yzmar
fnyrostaniu chrystusowym postowiecie wzesta
ni nauczali.

Twalky turz znacza dwie rzeczy.

1. Pierwsza wyznanie modlitwy i przyznan
swiatlych Bozych sakramentami, a ty
sie zlosciotem zjednocyli, y aby wowieze
wykofali: niebeshoiazni iednak tego wyko
fania, dla tego sie zowia kwalifikami to iest
zaklonyim ako hoiaznyim pieniem.

Druza

2. Druga znacza pienie y vadose lactrumenoru
sie veselacych, ze lutzku ich blisko nastempu
idacego. Przez ktory puetko sie spodziewaia byc
połączonemi. w poczet onych sta czestdzie sci
y czestech tysięcy, nowa piosnka zabavan
ciem spiewających.

Modlitwy

Znacza oczekiwanie y zadanie swiętych
Ojcow wybanienia swego, przez smacelnym
stanie chrystusowe.

Powyższe dyakon z subdyakonem przed
każdą modlitwą, aby dogodniejszego nabożeń
stwa lud popudzali, podwunasy iednali bli
cyrej, nieprzyjaciela, naznak obzzydzenie o
nego stanu nabuchodonosorowego) ktory ta
lekcya opisuje) ktoremu sie troie pacholaf
sydyach, misach, y abdenago ulaniai niechcie
li, sumista iednali by wasu by wasu nie
przyjaciela yz wyvaza osoba chrystusa stoj
a°

stojaćego, y do Boga Ojca się modlącego
zanami według czerwiecznictwa.

Wody leczniczyi świecenie

Dzis pospolicie najwięcej ludzie
złotażę wzięcie

1 Naprzód dla tego iść będzie znaczy, smie
re pogrzeb, y zmartwychwstanie chryścusa
dla tegoż, któryś polowa wody tego kła
z tego kła.

2 Iż będzie częścią zmieli częścią zma
wstania chryścusa tego kła moc swo
ia: zmieli obmycie grzechów przez ław
wylana zmartwychwstania kła, odnowienia

3 Iż iako w dzień zmartwychwstania chryś
tus wybarwił Ojca zniemoli pielichny
oczym proroctw; lud który chodził w ciemno
ści ujął wielką światłość im wsta
tak y przez kła wybarwienie bywaia, lu
dzie od grzechu przewodniego

przez

Przy poświęceniu tej wody sześć rzeczy
czyni kapłan. I. modli się z węgla.
sie wody dotyka. 3. głos odmienia 4.
świeca wodę nupusza. 5. Echmę wno-
de. 6. Wzrymo mierza woda. Następnie
modli się aby Bóg był obecny przy
tych tajemnicach od siebie przez Echmę
nie ducha świętego podanych.

Do każdej modlitwy przypomina przy-
tomnych ludzi mówiąc Dominus vobiscum.
Zan z wami i odpowiedzi mu, i z duchem
swoim jest z wami. nie się dzieć nie może,
Suscipite corda. Wzycie serca.

Porównaj przy tym się. węgla, wody, doty-
ka. I. dzieląc ją na trzy części. bo od trzy
trzech ma, swój skutek, dla tego tam za-
was wyjął i odgania złe duchy. Z.
poświęca się wody do tyłu, bo da trzy
trzech węgla. kapłan i święty na od pięćdziesiąt
czar

czarow, nadto była sie wody aby ja prze
wzięcie Trójce przenaswieszczy uchwyci,
taki zechy nieprzejaciel odpiedzony, iusz ni
miał mocy wrócić sie domcy.

Dla tegoż tam mianuie kapłan przeni
aswieszcza Trójce, mówiac to swięte y nie
winne stworzenie Tróie (to iest woda)
niech będzie będzie rzędem żywym
łtore znaczy Ojca, woda odrodzająca (ta
znaczy **S**yna) Woda oczyszczaiąca (ta
znaczy **D**ucha swiętego) rozmaite też
czyni użycie nad wodą aby sama prze
naswieszcza Trójca porwiecila przez moc
użycia swiętego. 3. była sie wody dzie
łce y wzduciac ją na 4. strony swiata
naznaki tego yż w najwyższego swiata,
tudzie, nie przez co ale przez użycie ma
ja bydz zhanieni nadto ze łaska użyc
tu swiętego porwyższych cztewech cze
ściach

czesciach swiata sie wzglosila
Wspomina tez tam kaplan, piec cudow tak
ze Bog zwoda uczynil, tak nowym testa
mencie, iako y nowym, Wstawił¹ ze ia
stworam swoim odziedzil od ziemi. Z ze
sie Duch Panuśi unoszał nad wodami. 3.
ze iey wskazał zrodła wjyskiego na w
szyskie strony swiata wjplynac. 4. ze
ia gawrza napuzrzy ostodził do napoju. 5.
ze ia zposli przez moysza dla spagnio
nego ludu wjprrowadzil
Nowym tez testamentie takze. 5. cudow
chwystus zwoda uczynil. I. wlianie galiley
slutej obworil ia wino. Z. nogami suche
mi namowu pomiej chodzil. 3. winiej iul
od Jana okrzeston. 4. zbolu swego ia wj
tal owas y zwrnia swoia. 5. wszyskie na
vody puzylazal winiej lizycie
Glos odmienia kwoialo naprzod mowi

tonem modlitwy, bo prawi, oczyszczenie du-
sze swej nagodne przyjęcie Ducha święte-
go dla tego cicho i pokornie temodlitwie mowi
Hæc nobis præcepse uanctibus ze po-
wtore tonem præfaciæ wesoło iakoby da-
jąc znać, i wadując się ze go iusz maza
do taki podły gospody. Tak zacny gośc wysta-
pie, waczyl, i dziekując za takowe cuda,
ktore wprowadzie waczyl uczynic, i czyni
Potrzebie iakoby tonem takiej nisko, co
znakiem iest pokorny ktorej iako dołazda
go sakramentu, taki i urzku świętego
koniecznie iest potrzebna

Swieca wwoide wstuszcza kurytwe załazda
waza gładziej zwynoszeniem gloru wpeniym
spiniwaniu. I. iusz prawi aby Duch święty
swoia pilnoscia napelnit fonte iako kie-
dy był stopil wrookie gołebiej przytuzcie
chrystusowym. Z. ze Cialo chrystusowe
piew

przez ręką znaczone przywołaniem jego świętej
 wody poświęciło i dalo im moc na odwoła-
 nie dusz ludzkich 3. to ^{istotni} oświecenie światła
 znaczy grzechom naszym odprzeżenie i to
 wegośmny dostali przez smieś chrystusową
 wółowę nie ponizyt asz dopiełtor 4. pod
 noszenie zaś światła wody świętej, zna-
 czy skutek świętego łaski daleka
 się podnoszącego człowieka z grzechu do ta-
 kiej, zaski doniaba

5. Technie alko dycha ręką przywołac 1.
 1. aby przez jego technienie Duch święty
 napełnieniem swoim dał skutek odwoła-
 nia tej wody

z 1. i alko przywołaniu katechumenów by
 wa technienie nanieczystego ducha aby od
 człowieka odstał: tak i przywołaniu
 wody, aby odniej odszedł tenże
 duch według obietnicy chrystusowej, że

teraz trzecie światła prędy będzie najwyższe
ne

3. Aby łosciot nauczył wierne swoje owiel
tędy mocy łaplanckiej yż y ładziatim
fchaniem swoim mogą czasy wygnać

4. Aby czas wiedział wielki hanbie jest u
bojących się Boga y iak podła mać jego
tak yż mała prawa dobrego człowieka odpa
dzony być może

5. Trójakie zaś fchnienie znaczy to yż duch
świąty który skutki sprowadzi wkręca świę
tym pierwszemu zgzechochow oczyszcza drugi
cnosami zdobi trzeci niebo otwiera okrzestonym
znagotowanymi im koronami

6. Krzyżmo łacie y mierza zwoda co znaczy
naprzód złaznienie chrystusa z łosciotem bo
krzyżmo znaczy chrystusa gdyż y mie jego
od krzyżma jest nazwane: woda zaś zna
czy także według Anielskiego wykładu:
wody

modły mowi są ludzie, powtórze oley znaczy
miłosc bo ludzie złotwami sie Bog łaczy yie
dnoczy powinni go za to miłowac

Litanie

Znacza suplikacyie modlitwy prozby rzy
wanie swiętych do łtowych spolekowania ołw
czeni bywaia przysuszereni Spierwajac ia
chodzą ołoko łurzeilnycy asz do słow onych S
Janie łurzeiciehu modł sie zanami dla tego
yż on pierwusz chuzest wynalazł opowiedal
y łurzeil

Druzdzie łurzeilwoc obchodzą łurzeinice czym
wyznarwiaia wiawe ołwoyey swięty łtoreym
ca chuzest bywa dan^{na}

Druzdy piec łwoc obchodzą bo proza ja
na Boga aby szregł piaci zmisłow cielnymy
y mas pod ten czas potłukajeych y wno
wo ołwzponych by mas oczyszczenia wziete
nieutwacili

Nielikowij zas naostatku siedmiu obchodzą
cym prosi Boga siedmiu wiekmi łaski Du
cha świętego nam arosłiwie nowo ołwżę
nym użyć

Dlatego zas łitania spinaia po oswieconyi
łuczniczy, y po łuczia łatachumenow yż
sie swięci medla znanami Bogu od Boga
zwodzonymi bo łkowij byli pomarli ażyli,
y łkowij byli pogineli są nalezieni. amo
dla sie aby łaska natwżcie wzięta docho
wali, aby Boga zewżytkiemy dusze miłowa
li aby onegor prospołu znimi nawiechi o
siągneli

Nakoncu łitaniey bywaia wedlug posta
nowienia apostolskiego, prosiy ialso prosi
ciw esto Ave nobis domine, bądź nam
miłosirw odpusc nam Panie, bywaia mo
dly ialso ta. per natiuitatem tuam,
propter nauodzenie twoie, wybat nas Panie

bywaj modlitwy albo przyczyniania albo za-
dania, iako peccatores te rogamus audinos
my gzeszni prosimi, wysluchaj nas Panie,
tali bowiem naucza swietly pavel: proste
najpievny aby byly czynione prozby modli-
twy przyczyniania dykelowania zarzyskie
ludzie: talze y indziej wewszelaniey mowi
modlitwie y prozbie zdzielowaniem zadania
wasze niech beda oznajmione u Boga

Agnus Dei słowo poczna molitaniey, maia
bydy odziele antepedyia brunałna, aby sie
otwaraly biale y swice naoltarzu: maia sie za-
palac; bo przez bawantia Bozego chrystusa s
wiatlo wiary iest nam uczynione

MSZA SWIEŁA

Introitu ktory iest poczatkiem y iako by
głowa nasza chryst Mszy swietly nima
bo ieszcze głowa nasza chrystus wogobie odpozyna
po kazenu

poładzeniu ma Xiadz morie trivielejson
dzienviee leve wedlug zwyczaie cicho
Kyrie znaczy prozbe do Boga w ktoray ko
sciol prori aby nas ~~nas~~ sacramentami od
nowione Bog zachowal wlasce swojej na
zoto sie spiewa ko sie iusz czas wesolego
zmarwuywstania chrystusowego porczyina do
tego ze sie radnie koniolt. zadowodzenia nowo
oluzzonych

Gloria in excelsis

Piosnka Anielska dla tego sie spiewa. 1.
iusz nowo oluzzonych iest danyj polowy od
Boga. 2. ktory Anielowie przyniesli wgodzi
ne nawodzenia chrystusowego. 3. ze sie
Anieli wesela z oluzzonych ialec iypolukcia
cujch. 3. ze chrystus smiercia swia uczynil
polowy miedzy ludzmi, y miedzy Bogiem Oy
cem. 4. ze iusz chrystusowe zmarwuychro

zmartwychwstanie następnie, którego też An-
 tołowie weselą, woznica wniebie odprowadzi, ia-
 ko święty gregorz słyszał ie spiewająca: lito-
 wa niebieska wesel się Alleluia. i: wstał z
 mawnych iak powiedzał Alleluia dla tej
 rac też przyczyni i niedzielną dzwonia
 Po Epistole zawa się poczyna Alleluia, która
 jest głos Anielski, ozym święty Jan słyszał
 prawi iako głos rzędy wielki, i głos wiela:
 wod, i iako głos wielkich gromotów mowiących
 Alleluia weselą się łoniem Antolowie na
 przod znomo łezonych i z zniemoli diabelski
 wywołani, wiawe chryścusaowa przyieli. piewo-
 re i z niewni chryścianie przez pokute grze-
 chow porzuci

Twalet który znaczy smutek, następnie, ko-
 tesze nadobsonale wesel, nad to twalet znaczy
 praca, ko i przywesalych czasach niechęta, pla-
 cu

placu ani podpuszczeniu grzechach polutij y
prowania podobnych uczynkach zaniedbywac
Alleluia

Co znaczy y iak cudowna

Alleluia znaczy chwalcie Pana dla tego
trzykroć solemnie ie spiewaia, ahij sie tym bar
ziej wszyscy potudpli do chwalenia go ia
ko y Antolowie tymze slowem alleluia ludzi
wzywaja do chwalenia Boga, co slyszal Jan
swietly wyszedł mowi głos zstolice mowiący
dajcie chwalę Bogu naszemu wszyscy slu
chajcie tego co wedlug tłumaczow - forz iest co
y Alleluia slowo to Alleluia, iako iest An
ielskie y obywatelow niebieskich tak forz iest
y cudowne. I. na przod porwiotkajcie morowe w
wzynie gdy ie powodem Anielskim pochwanac
poczeło) zacaru swietego grzegorza usmie
czyło - W roku 591. Z. Byjannom. "odnie
pry

przyjaciół obłożonym i wielkim niebezpieczeństwie
odnich będącym święty germanus biskup po
wodził aby wszyscy spiwali Alleluia ono
powtarzając co słowo czynić zaczęli, zawaś się nie
przyjaciele polekali, i powlekali; bo się im z
dało iakoby same opoki, i kamienie, i kamie
nie na nie furkotały, i iakoby się niebo nanie
wało. 3. tym głosem Alleluia męczennicy
się popisali w mękach swoich, tak iż i z we
selem wyżywiali, iako święty, Fortunatus
felix, i Achilleus. 4. W łowetanskim pa
ństwie iest Łaszów tym nazwiskiem Allelu
ia nazwany: albo święty przyrzeczony iż ieden
pustelnik nabożny niedaleko onego Łaszowa
się mającący często słychał Anioły, baw
ąc wdzięcznie to Alleluia nadonim Łaszów
em spiewające, co gdy powiedział przeto
nemu i yndziej się zgłosili takim go na
zwiskiem

nazwiskiem Alleluia użyłował. **D.** Ztąd po
szło było jako święty Hievonim piśze yż
zakonnicy y zakonniczki wnoicy nasłuchują
y yż chwały Boga dzienney Bogu odda
wanie budzili sie y zwoływali tym słowem
Alleluia, y doświęty komonicey tym sie sło
wem zapalali. **O.** ^{tenże} święty Hievonim yż
pierwszy chrześcianie działli swoje napiewy
od tego słowa Alleluia mówić zaczęli, jako
y oświęty Pauli piśze yż nay pierwsze to
słowo iey było słowo mówić poczynala Al
leluia, które potem podwastając naczyniey
mawiała y śpiewała. **A.** ^{tenże} święty Hie
vonim piśze yż w Hieruzalem wewszystkich
niewnych ulach to słowo Alleluia nacz
yniey brzmiało to sie niem wewszystkich
cierżnościach frasunkach przeciwnościach cierżyli,
y w pracach ciężaru używali ztąd święty chwy
łsom

chrystostom Homil in psalm 41. napomina o
 vaczon zeglarzon flakaczon, wzemiernikow pastu
 chon y wzetelach rohoznikow, aby wewzetelach
 swarach y zabawach swoich, Bogu chwale psalma
 mi, Hymnami, piosnkami duchownymi wzmo
 wami kazdego czasu y nakazdym mieyscu
 oddawali asprzynamniej tem slowkiem Allelu
 ia wlotwym sie chwala Boga zamysla

EWANGELIA

Do niej swie niezapalaia I. ze ten kto
 ry jest swiatloscia, ieszcze sie nieokazal
 manifestujacyim, ze one niewiasty nimia
 ly swarodzimey wiary to go rozumialy:
 bydz smieufelnym czlowiekiem dla tego y
 wnoty chodzili bez swiatla do grobu choc
 namazac ciato chrystusowe, nabozenstwo umich
 bylo Jarne ale wiara ciemna Z yz sie
 tym wywaza slapota niwierzacych o tego mę
 ce y manifestowaniu

Kadzenie

Jednak bývá do ewangeliey to znaczy ma
sci onych swiętych niemiast. Ukrytými ma
zali y iezycie znovu namazac chciaty chwy
skusa Credo

Sieniemowi to iezycie a postolowie nie
wierzyli o ie^o zmartwychstaniu

Offertorium

Sie też niemowi, na puzod ze one swiete
niemiasty kicho a kazy vano chodzily do
grobu. 2. ze onez niemiasty od Boiazni
postwachano przyszedzy do grobu y uniego
stanowzy milozaly ani onych stworow ni
oco pytaly ani Aniolowi do siebie mowia
cemu odpowiedaly dla tegoz yspiniwanie pod
a czas offerty milozy. 3. ze iezycie ten
nieporostat, ukryty nam dat co na offia
ronanie: to z siebie nimamy nic co

marz.

marz czego nieroział mowi Apostol

SANCTUS

Spiewaia to ta piosnka iest Antelsta,
a oni sie przygrobie stwarz będać nieobla-
wiali, y Janu wochlaniach sie ławice
mu tryumph spiewali

Agnus Dei

sie niemowi . I . to y apostolowie byli z
desperowali, o tego prawdzinym gostwie co
co sie polazuie . I . to . Aleofarowych . Mych
mysisie mowi spodzinali, ze on miał odłu-
pic y zwała iakby wzeł iusz niwierzymy,
zdesperowalismy, bo iusz temu trzjedn iak sie
to stalo, . Z . ze y one niwiersty . zdołu . swo-
ich, nieobaczyny ciała iego wgrobie, kaze
wiawe ukazy, ahy on był miał tud zbanie
od grzechon ich, . Z . ad y magdalena naybau
Kreć Jana miluieca y naybauzie sie o

oniego Fraruięca usłyżata od niego woro
hie ogvodniczyj poluzanego a potym sie ięj
obianwionego, nie tykaj sie mięie, bom ięz
cie niemogł pil do Ojca mego: to iest w
sercu twym iękze niemięwysz omnie, jem
ia iest wowny Ojcu memu, y mogłem sie
od umarłych wskrześie, y mogłem nawodlu
dzić od grzechon zbawie. A for ze aczi
ona miłowata ale jęzieie won czat ze
miał grzechy swiata znięie niemięwyszta.
dla tego ste niemowi Agnus Dei Dawan
tu Boży łtówy znoris grzechy swiata
Localowanie poluoiu sie ^{nie} daie

I. Naznak obviędzienia Judaszenwskiego po
calowania łtówym Pana wyjdał

2. Ze ięzke niemowił uczniom, Iax
wobis, poluuj wam

Do Komoniey sie fęsz niemowi nie

- 1 Bo przę tej mszy nima być wac tomonianko
wanie
- 2 Bo nowo ołwżeni wielka sohoła niekom
monitara ale arz wniedziele
- 3 Ze nieszpor zawa nastempuicę stoi zakononi
ia
- 4 Ze od poimania y ulwżżowania chryśtusa
wego. wszyscy wierni mileżeli, abo varzei od
wieczery czwartkowij, gdzie wszyscy kommo
nikowali. dla tego y kapłan y spiewajęcy
mleżę.
- 5 Choć oni mleżę przecie kapłan swa obżad
li porichu odpwanuie, bo y chryśtus choć A
postolowie y niemiastij oiego zmartwyrystaniu
wafpili y mileżeli, przecie on sam, y wodzla
niach posmierci swe porwinności odpwanoniał.
y zmartwyrystanizy chwale swoie ufowym
chciał okazać.

NIESZPOR

Znaczą wieczor ten nad zwiędzającymi kwiatami
jest, i jakby nienieszpów. (jakby niwieczor)
bo sabatu wiecznego odpocznienia łowij się
przez dzisiejszą sobotę znaczą, nima ani bę-
dzie miał żadnego wieczoru.

KADZENIE

W nieszpore ma być takież jak i na
mszy święty. Wymawiać, ani ewangelie: po
łowym kapłani byli, i ci co są wychowu-
jąc, być kadzeni.

I se missa est.

Zdwoim Alleluia. Bo znaczą dwoi-
ką chwałę uwielbienia Chrystusowego na
duszy i naciesze.

Amen.

[Faint, illegible handwriting]

March

1. The first part of the book is a history of the
 2. second part is a description of the
 3. third part is a description of the
 4. fourth part is a description of the
 5. fifth part is a description of the
 6. sixth part is a description of the
 7. seventh part is a description of the
 8. eighth part is a description of the
 9. ninth part is a description of the
 10. tenth part is a description of the

129 MENT 91 2

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

113.11

Quia non est finis gratiae
 et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

et non est finis gratiae
 et non est finis gratiae

potrzebe do pomocy
za przesyłką.

Konwienckie

Katarzyna Wapowska

